

بالإجماع انه كان عند الامراء من سبي اسماها عليه السلام والاخرى ام عفيف مست احديهما الاخرى بجواز سطح او نحو فسطاط
 فاصابت بطنا فالتقت جنينا فقتلني فيه سعل الله صلى الله عليه وسلم بغيره عبدا واته في الجمع بين ابي بصير والحمية
 من التفتق عليه من حديث ابي عبد الله المغيرة بن شعبه عن بشام بن عروة بن المغيرة سئل عمر بن الخطاب عن اطلاق المرأة
 وهي التي يضرب بطنها فقتلني جنينا فقال ايكلم سمع من النبي صلى الله عليه وسلم شيئا قال فقلت انا قال يا موهب فقلت
 النبي صلى الله عليه وسلم يقول فيه عروة عبدا واته فقال لا تسرح حتى تحييني بالخروج فقلت فخرجت وعصبت محمد بن مسلمة
 فحيت به فشهد سعي انه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول فيه عروة عبدا واته خالي بازطر فلي منيت كه بامر ميراث جده فتم
 جناب عتيق بهم همان مغیره بن شعبه که حال مشارالیه معلوم است با شتر اک محمد بن مسلمه بود و درین مسئله مادی جناب
 عمر هم همین بود و کس در جواب امثال چنین نقائص همان نغمه مکرر سروده میسر آید که خلیفه را احاطه بجمع مسائل
 شرعی ضروری نیست سبحان الله خلیفه رسول رب قدیر و محتاج هر بر بنا و پیرو منشأ افراد ان حیرتست و هرگاه چنین باشد
 که هر کس هر مسئله که از شارع صلوات الله علیه و آله شنیده شنیده باز منیت برای خلیفه چیست و حال آنکه علم از
 ضوریات خلافت میضای و تفسیر آیه و علم آدم الا سمار کلاما میفرماید و اعلم ان نه الا لایات تدل علی شرف
 الانسان و منزلة العلم فضل علی العباد و انه شرط فی الخلافة و در خلافت ابوالبشر علیه السلام و خلافت جناب خلیفه
 ثانی ان کانت خلافة محتاجه و اصل التفرقة نیست و در ازای منیت و می منیتی ستر که مقتضی ضرورت و نور علم
 است برای جناب فاروق حاصل که حکومت حضرت ابوالبشر و خلافت فقط در افراد معدود از اولاد خود بود و حکومت
 عمری برات الاف مائات الوف بنی آدم و علم جبر از امت اجابت و دعوت بالجملة ضرورت احتوائی اود که خلیفه بجمع
 مسائل دینی قریب ببلیمت است و قد کشف علماء اونا الکرام اقتضای مرجع نه المرام و کلام فقیر چنانکه مکرر عرض کرده
 در کثرت و قلت علم است پس رجوع ایش آنچه در مطالب باشد نفع از ان بیا هم شغقت فرماید و از آنچه برین دعوی فقیر و لالت صیر
 و از تخصیص علامه سیوطی است بمنجی حیث قال فی الاتقان النوع الثامن فی طبقات المفسرین اشتهر بالتفسیر من
 الصحابة الخلفاء الاربعة و ابن سعد و ابن عباس و ابی بن کعب و زید بن ثابت و ابو موسی الاشعری و عبد الله بن مسعود
 و اما الخلفاء فاکثر من دوی عنه منهم علی بن ابیطالب و الروایة من التلثة نربة جبر او کان السبب فی ذلک تقدم فقام
 كما ان ذلک هو السبب فی قلعة روایة ابی بکر و حدیث ولا حفظ من ابی بکر فی التفسیر لا انا و اعلیته جبر الا لکما و تجاوزت
 العشرة و اما علی غروی حقه اکثر و قد روی عن و هب بن عبد الله بن ابی الطفیل قال شهدت علیا یخطب و هو
 یقول سلونی فوالله انی عن شیء الا خبرکم و سلونی عن کتاب الله الحدیث کما تروا و انی علامه صریح احتیاج
 از قلت روایت تفسیر حدیث نیز تقدم وفات خلفای ثلثة فرمود و آن حدیث از جانب جناب ثانی و ثالث شنیده
 چنانکه حیات اولی بدین لاثنین بعد سده کائنات تقریباً سی و سه سال و ایام زندگانی ثانی این چنین بود و هو الثالث
 که پیش دست و پنج سال و درین زمانه است که آنچه ایشان در بار میسر و البتة بعرض اظهار می آرد و معلانی که مقتضی
 ذکر تفسیر حدیث می افتد علی اکثر البتة کثرت و میسر در تخصیص که دست ملک غیر متناهی باقی ماند و از جانب

جانب ثانی الاثنین کہ البتہ زمانہ حیات شان مجلس بود و مکروہ جہ صلیت قلت روایت در وقت زمانہ خبر جہم بالغیب
 نیست موصوف را از کجا علم برسد یک درخت از حدیث کہ حقیقی علوم جہ بود مکروہ برابر نہ پویست و اگر تمسک ان
 شوند کہ چنین صحابی جلیل القدر ملازم دایمی خدمت حضرت رسالت چنان چنین قلیل العلم مطابق قلت روایت نما
 بود میگوشیم کہ چنین بہتجاوات منقذ نہ سودی فی نخبہ در کفہ بجہی انصاف و حال انکہ قرآن حاکمہ و عدم علم معنی مثل
 اب و کلالہ و استفادہ سائل از زید و عمر خیاں کہ ا جاوید حیدرہ خاصہ حدیث مخرج ابو القاسم لغوی عن ہیمون بن
 عمران مرصد بقولہ قال کان ابو بکر اذ اور و علیہ المخصم فظرفی کتاب اللہ الحدیث کہ ہین علامہ سیوطی در تاریخ الخلفاء
 آورده و قد ذکر قبل ہذا و ہم وقوع غلطہ رفتوی کما مر را بن قال دلالت صریحہ بر صدق دعوی ازل الخلق دار و الايضاً
 روی المتقی فی الحد و من کثر العمل ان عمراتی بر جل من المہاجرین الاولین بشر ب فامران بجلہ فقال لم تجلنی مینی
 و بیک کتاب اللہ فقال عمرو ابی کتاب تجلن لا اجلک فقال ان اللہ تعالی بقول فی کتابہ لم یس علی الذین اسنوا
 و علوا الصالحات لا یخافونہم انہم یستعملونہم و انما یستعملونہم مع رسول اللہ علیہ السلام و انما یستعملونہم مع رسول اللہ علیہ السلام
 الا ترون علیہ ما یقول فقال ابن عباس ان ہذا لایات اتزل عن ذراعیہما ضعیف و حجة علی الباقین فعدوا لہم ضعیفون
 انہم یقولون اللہ تعالی قتل یا ایہا الذین اسنوا انما الخیر المیسر و الانصاب الا لاسم الایہ فتم قراحتی فانفدا الایہ
 فان کان من الذین اسنوا و علوا الصالحات ثم اتقوا و اسنوا و حسنوا قال اللہ تعالی قد نسی ان یشر ب الخمر
 قال صدقت فماذا ترون قال علی ثری انہ اذا شرب سکر و اذا سکر نہی و اذا نہی افتری و علی المفتی
 ثمانین جلدہ فامر عمر بن الخطاب و نہد الحکامۃ فی الاستیجاب بالاستیجاب فی ترجمہ قد استہ بن مطعون اذ کر ہا
 بالتخصیص قال بعد بیان نسبہ ہو حال عبد اللہ و حصۃ ابی عمر بن الخطاب کانت تحتہ صفیۃ بنت عمر بن الخطاب
 ارضی بکثرتہ مع اخوہ عثمان بن مظعون و عبد اللہ بن مظعون ثم شہدا بجراد و سایر المشاہد و استعملہ عمر علی البحرین
 ثم فرکہ و کان سبب عزلہ مار و اہ امران عمر بن الخطاب استعمل قد امته بن مظعون علی البحرین فقدم الجار
 سید عید القیس علی عمر بن الخطاب من البحرین فقال یا امیر المؤمنین ان قد امته شرب فسر فقال عمر بن الخطاب
 معک فقال ابو ہریرۃ فدعا ابابہرۃ فقال ہم شہد فقال لم ارہ یشر و لکنی را یتہ سکر ان یقی فقال لقد
 لم تطعت فی الشہادۃ ثم کتب الی قد امته ان یقدم علیہ فقدم فقال الجار و لہم اقم علی ہذا کتاب اللہ فقال
 عمر و خصیم انت ام شہید فقال شہید فقال قد امیت شہادۃ فکفمت الجار و ثم قد علی عمر فقال اقم علی ہذا
 حدیث فقال عمر ما اراک الا خصیما و ما شہد معک الا رجل ما حدیث فقال الجار و دانی انشدک اللہ فقال عمر تمسک
 اولاً سو انک فقال یا عمر اما و اسد و ذلک بالحق ان یشر ب ان عمک النعم و سورنی فقال ابو ہریرۃ ان کنت شک
 فی شہادۃ ثنا فارسل الی ابنہ الولید فاستلہا وہی امراۃ قد امته فارسل علی ہند بنت الولید فشرک بالاسد الہیا
 فقامت الشہادۃ علی زوجہا فقال عمر قد امته انی حاکم فقال لو شرت کما یقولون ما کان لکم ان تحمونی فقال
 عمر لم تمالی قد امته قال عمر عز و جل لم یس علی الذین اسنوا و علوا الصالحات جنح فیما علوا و اذا ما اتقوا

وامتنوا وعلوا الصالحات الاية قال عمر خطبات التاويل انك اذا التقيت امته اجبت
واجره عليك ثم اقبل على الناس فقال ماذا تريدون في بجلد قدامه فقالوا لا نرى ان تجلده ما كان مريضاً فسكت على
ذلك اياماً ثم اصبح يوماً وقد عزم على جلده وقال لاصحابه ماذا تريدون في بجلد قدامه فقال القوم لا نرى ان تجلده
ما كان وجعاً فقال عمر لان التقيت امته تحت السياط اجب من ان القاه وبعني عنقي فامر عمر بجلد قدامه فجلدوا فضا ضرب عمر
و جرحه انتهى وروى القرطبي في تفسير قوله تعالى ليس على الذين امنوا وعلوا الصالحات جناح عن ابى عبد الرحمن
السلمي قال شرب نفر من اهل الشام الخمر عليهم نريد بن ابي سفيان وقالوا اهلنا حلال يتناولوا قوله ليس على
الذين امنوا وعلوا الصالحات جناح فيها طمأنينة فكتب في ذلك الى عمر فكتب اليه عمر ان العيشة في قبل ان يفسدوا
من قبلك فلما قدموا على عمر جميع اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لهم ما تريدون فقالوا انتم افترى على
تعالى بوشعروا في دينه ما لم ياذن فاصربا عنا قوم علي ساكت فقال لعلي ما ترى فقال تستبهم فان تابوا فافترى
ثمانين وان لم يتوبوا فاضرب اعناقهم فاستتابهم فتابوا فاضربهم ثمانين وارسلهم وامن هريرة حديثه كما هو ليس
بجاف صراحة دلالة دارد بر نيکه خزانه خيال جناب فاروق بحکم اين مسئله هم از فراغ قلب ام کلیم الله عليه السلام
حکایت میگوید و در حدیث اولین ارشاد الا تردون علیه قرینه قولیت بر نیکه در روکلاش هم خود بدولت و قبل
را عجز بگویم انیکه تقلید پیشاه عبدالعزیز صاحب مثل حکایت منع مخالفات هر انجا هم بگویند که روکلاش بادوب
کلام اسد کردند لکن چنان میتوان گفت که حکم روزیاده از روکلا سارت ادوب باشد و هم قریب بقیدین است
اکبر المومنین علیه السلام در آنوقت شرف حضور بان مجلس بخشیده بودند ان جماعه مومنین بحکم اصحاب قبل
می رسیدند و اینها ثمره جلی جناب خلیفه سنت و اعتذار باینکه از روی روایت استیعاب ظاهر که خود جناب عمر
اخطات التاویل فرموده اند فائده نمیکند چه این خبر روایت قرطبی که اعتراض بان زیاده اشکال دارد و تعلق
نادر و از روی فحواى حدیثین مروی من کثر العمل والاستیعاب تعدو ما جرای مستغوا که در یکی مقارنه بان
و در دیگری قول خلیفه و ناس پس چه عجب که آخرین از اولین ما خود باشد و علی ای حال بعد اخطات التاویل هم
نموده بود و از مردم استعلام مگر اینیکه کسی گوید که انهمه دل و زویدن از قدامه بوجهی که ظاهر است بود و ذلك كما
و بنیاطر باید داشت که انچه بزبان علمای سنت و جماعت جاریست که بدین مرفوع القلم هستند و بر عی بنی
تقصی از اشکالات میکند از حدیث اولین و دومین که بر مثل قدامه بن مطعون جاری شد برین شد
که اصلی برای این حرف نیست و اگر باشد ماول باشد و اصل مقصود فقیر از روایت مروی من الاستیعاب
همین بوده است و آنچه از قیاس پس بعید است نیست که جناب فاروق را سورهای که حضرت رسالتا صلی الله
علیه و آله وسلم در نماز عید میخواندند یا بود و ذلك كما روى مسلم في صحيحه في باب ما يقر في صلوة العید عن
عبد الله بن عبد الله بن عمر بن الخطاب سأل ابا ذر اللیثی ما كان یقر به رسول الله صلی الله علیه و سلم
فی الاضحی و الفطر فقال كان یقر فیها بقاف و القرآن المجید و اقتراب السجدة و انشق القمر و ابن ابی و اذکما یطهر

من الاستيعاب وحاشا لغيره ان يفتي في قديم الاسلام طر بدينه ويا ارسلة الفتح وعلى اي حال المسؤل
كان يرى ان يكون الناس خليفة رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فيكون الخليفة سادس فاذن قيل ستانچه علامه سيوطي و تفسيره و تفسير
سوره قافله عبا بن عباس بن عبد المطلب و غيره من اصحاب الطبراني و البيهقي و غيره من علماء الحديث و غيرهم
قالوا ما علموا صاحب النبي صلى الله عليه وآله وسلم فسا لهم عن البيهقي القدر في اجتماعهم انما في العشرة الاواخر خلفت لعمري لا علم و
انني لاظن انني لبيته هي فقال واتي لبيته هي قال سابقه تمضي او سابقه تبقى من العشرة الاواخر قال عمر بن الخطاب
علمت ذلك قلت خلق الله سبع سموات و سبع ارضين و سبع ايام و ان الله يريد ر علي سبع و خلق الانسان
من سبع وياكل من سبع و يسبح على سبعة اعضاء و الطواف بالبيت سبع و اياما سبع الى استيلاء فكره ما فقال عمر
قد فطنت الامر انظنا له انتهى قال جامع البياض نقل السيوطي هذا الحديث من مسند عبد الرزاق و مسند ابن
راويه و مسند محمد بن نصر و مسند الطبراني و مسند البيهقي و انجيديث مروي بطرق عديدة و دليل صريح است
جناب ابن خطاب اكثر توجه بتفسير قرآن و اشتد و الا الله في تفسير ابن سورة كه بشير و نماز هم خوانده ميشود و
حضرت رسالت استعلام نميودند و حاجت تعلم از اصحاب بني افا و دستر مباد كه در صورت صدق نسبت
روايت ابن عباس رضي الله عنه و وجه لازم است بين هذه الامور و كون لبيته القدر في السابعة الماخية للبيان
من العشرة الاخرة برامثال مامور و مخفي است و جناب فاروق كلف فطنت فرموده باشند مكر حزن است
عدوي ليس تتبعكم لي علم اني في اگر چيزي و كرايش برده باشند كه بچنين امور دقيقه ذهن فلك ساسي جناب
مجموع كتر سير سعي چنانچه بعضي شود و آئيني در ذيل مذكور ميشود و اگر كسي كويده تعيين لبيته القدر هم سر است
بكرس معلوم نيست كدام است كه با نحن فيه ساسي نذر و كلام ما نيست كه تعيين لبيته القدر معلوم جناب
فاروق نه بود و از حضرت رسالت هم پرسيده بودند و سيج حديثي بالبيان و ريناب پرسيده بود و بسبب
عدم علم از اصحاب پرسيدند و ابن عباس رضي الله عنه گفتند كاش انما حضرت پرسيده بودند و همي نشاد
شده بود كه تعيين شب قدر را نشاد كوني نيست و آنچه دلالت بر متانت و وفار مدركه فاروق و دار و بعضي
انان حسب الوعد عرض ميشود و منها ما في البياض لا يسي روي ابن الخطاب في الباب السابع من كتاب المستطرف
ان امرأة جارت الى عمر بن الخطاب فقالت يا امير المؤمنين ان زوجي يصوم النهار و يقوم الليل فقال نعم الرجل
نرجو ان يكون في مجلسه رجل يسي كعب فقال يا امير المؤمنين ان هذه المرأة تشكو زوجها في امر مباح و ياها
من فرشته فقال له كما فهمت كلاما فاحكم بيننا فقال كعب ان زوجها ان احد اهل بك من النساء ثني و ثمت و رابع
فلك ثلثة ايام بلبا اليهن و لها يوم و ليلة فقال عملا و مني ايكلم عجب من كلامها ارجو انك بيننا و هب فقد
لستك البصر و دبرها هب است كه ان زمان كه بيار كاه خلافت حاضر شده كلمات صح شويش بر زبان كود و اني فاني
و كلاسش يكي از دو امر سيفه نداي ايكه جنده هست كه لاهن شي و بجنور كرامت بار خليفه چنين حرف خالي از عدا
ميگويد و باوراي معنى لفظي دلالت التزامي بر امري و كرم منظور دارد پس چرا بكيه از اينگاه خلافت ارشاد شده

بليته لبيته القدر

انهم مرام نبي كه شكوه
نموده

و سلم یا منی بن اورث امراة اشیم الضبابی من عقل و جہا اشیم فورثا عمرو بن العاصی مذکور ایضاً فی الاستیعاب
فی ترجمہ الضحاک بن سفیان الکلابی الا انه قال بهذا الشهد بذلك الضحاک بن سفیان عند عمر بن الخطاب
فقتضی ترک رأیہ فتقو ذکرہ القاضی و النیشاپوری ایضاً فی تفاسیرہم الا ان تقاضی ترک صدقہ الی شریک شریکاً
و لا یجوز لفعلاً ان غیر کشف سر و اشکال کہ تقضی از ان ممکن نیست باید شنید عن عبد الله بن ابی بلکنہ قال فسمعت
ابنہ عثمان بن عفان بکنتہ قال فحدثنا الشہد ما قال فحدثنا ابن عمر بن عباس قال وانی لجالس بینما او قال جلست الی
احد ہاتھم ما الاخر فجلس الی جنبی فقال عبد الله بن عمر بن عثمان ہو صاحبہ لا تسمی عن ابیکار فان رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم قال ان لیسنا لی عذب بیکار ما بلہ علیہ فقال ابن عباس قہ کان عمر یقول بعض ذلک ثم حدث فقال صدق
مع عمر من مکة حتی افانکنا بالبیضاء اذ اہو برکب تحت ظل شجرة فقال نہیب فانظر من ہولہ! الکرکب قطرت فاذا ہو
صہیب فاجترتہ فقال ادعہ لی قال فہمت الی صہیب فقلت ار تلحق امیر المؤمنین فلان اصیب عمر دخل صہیب یحکی و یقول
واخاه واصحابہ فقال عمر اصیب انہ یحکی علی و قد قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ان لیسنا لی عذب بیکار ما بلہ علیہ
فلما مات عمر ذکر تہ ذلک لعلائشہ فقالت یرحمہ اللہ و اللہ ما حدث رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ان اللہ یعذب المؤمن
بیکار واحد و لکن قال ان اللہ یرید الکافر غذا یا بیکار ما بلہ علیہ قال و قالت ما لیسہ حکم القرآن و لا نزلہ و لا رزقہ و لا رزقہ
اخری قال و قال ابن عباس عند ذلک و اللہ ہو صہیب و لکی قال ابن بلکنہ فواسمہ ما قال ابن عمر بن شعیب صحیح مسلم فی باب
المیبت یعذب بیکار ما بلہ و لکن صحیح البخاری المشکاة قولہ و اللہ ہو صہیب فقمیر نفی ما ذہب الیہ ابن عمر بن شعیب
یعذب بیکار ما بلہ و ذلک ان بیکار الا ان و صہیب کہ و خذ نہ و سرورہ من اللہ یظہر ما فیہ فلا یترک
فی ذلک ففت ذلک سکت ابن عمر قسطلا فی فی شرح صحیح البخاری و نقیصہ کہ ازین ارشاد و جناب فاروقی و علی بن
ہو سر لا بیہ لازم ہی آید بسبب عظیم سفت زہر کہ صحیح ظلم باری تعالی بزموات بعد موت علی و لیس باختیار ہم لازم
سبکہ و دو ہر چند اشاعرہ قابل عدل عادل حقیقی جلست الاوہ نیستند لکن من حیث جرمی العاویہ نفی ظلم از اہم
الراجح سعت رحمتہ ینما یندکما ہوسین فی الکتب الکلاسیہ و درین کلام صراحتہ نسبت ظلم ست و مقتضی تذکرہ
آید و فی الہدایہ ست ما کان اللہ یظہرہم و لکن کانوا انفسہم یظہرون و غالب کہ حاسیان جناب خلافت نشان
این قضیہ را ہم داخل خطای اجتہادی جیسا زہدکما ہو یدہم لکن و در جناب زہر را اجتہادی بکار نہ رفتہ بلکہ ہم
خلاف نفس الامر و استقرار بر آفت چہ اگر اندک ہم تحقق میفرمودند فباحث این مقالہ نچنان ست کہ تمجیلہ
نہر سید و ضغبت علی ابالہ انیکہ کمتر میتی حد عالم بودہ باشد کہ اہل او بر و کر یہ نکند پس بقول فاروقی این تعذیب
از سوی خالق مکونات برای کافہ افراد ان بعد موت مومنان کان او کافر صالما کان او فاسقا عام خواہ بود
غیر مختص بزمان دون زمان و وقت دون وقت و درین سچون را حاجت گذارش درین باب نبود کہ بلور زادہ جناب
مدوح اعنی حضرت عائشہ ہر مخالفت کلام جناب ثانی بالنص قرانی ہو ملو و رسول ربانی تنصیف فرمودہ اند و ہر
قرینہ فالتیاجر ہم اللہ و جناب یعنی مختار بودہ باشد نیست حال علم جناب ابن خطاب و تعلیم شیخ و کتاب و نیز گوش

فمنه

گرفتار بودی آن عمرت الخطاب وقف علی الحجر فقال ما انی اعلم انک تجزوا تضروا تنفع لولا انی رأیت رسول الله
 قبلک ما قبلتک فقال لا تنقل هذا فانه یضرب فی باطن الصدق وعلی ولوا انک قرأت القرآن وعلیت ما فیها اکثر
 علی ما قلت قال لا تنقلوا وخذ ربک من بنی آدم من ظهورهم فرغیم وانشد هم علی انفسهم است برکم قالوا بلی فلما
 اقروا بالعبودیه علی انفسهم کتب اقرارهم فی رقی ثم وعادوا الحجر فقال لا تنفع خاک قال فالقم ذلک الرقی فهو
 امین انت فی هذا المكان ایشد لمن وانا ه یوم القیامه فقال لا عمر لجدل بین ظهرا نیکم من العلم غیر قلیل من تفسیر القرطبی
 فی تفسیر قوله تعالی واذ اخذ ربک من بنی آدم من ظهورهم فرغیم وانشد هم علی انفسهم لا ینفع قال الغزالی فی فضیله
 البیت مذکور کان صلی الله علیه وسلم یقبله کثیرا ورواه صلی الله علیه وسلم یقبله کان یطوف علی الراجله فیضج المحن علیه ثم یقبل
 طرف المحن قیل عمر ثم قال انی لا اعلم انک تجزوا تضروا تنفع لولا انی رأیت رسول الله قبلک ما قبلتک ثم کی تنی علی
 تشیع و التفت الی ورائه فرأی علیا فقال یا ابا الحسن مهنا تسکت العباد فقال علی یا اسیر المؤمنین بل هو یضیر
 وینفع قال کبیر قال ان الله عز وجل لما اذن للمشیاق علی الذریه کتب علیهم کتابا ثم القوه فی البحر فویشد للمؤمنین
 بالمعافاة ویشد علی الکافرین بالبحر وجامع بیاض ابراهیمی بعد نقل این حدیث گفته که این حدیث در سؤقه الاحباب
 و فصل تصرف عمر از بیت المال در جلد دوم نیز مسطور است و سید محمد یار ساد و فصل الخطاب از کتاب فوت القلوب
 نیز نقل کرده و رواه الرازی فی تفسیره فی ذیل تفسیر قوله تعالی من مقام ابراهیم الایه فقیه را یقین است که محاسبین
 این حدیث را دیده میگویند که از این حکایت بینار نقیصه بجانب خلافت ابی ریح فیکرد و چه علمای سنی قائل ضرورت
 احاطه علم خلیفه بجمیع مسائل مع مقاصد شرعیستند و آنچه جناب خلیفه در حق حجر الا سودا ایضولا ینفع فرموده بودند بعد
 بدیسی بود که التبه جاد دفع و ضرری نمیرساند پس غایت الامر انیکه حضرت علی بن ابی طالب این حدیث را از پیشگاه رسالت
 شنیده بودند و جناب عمر بن خطاب نشنیده بود پس نسبت منقصت در جناب بجانب خلافت ابی ریح فیکرد و چه علمای سنی قائل ضرورت
 نقص است بجهلش عرض میشود که منشأ این کلام غفلت یا تعامل از موضع بحث یعنی مزیت علم مقصود می بود
 فاروقی است کلام فقیر و نه استن نیست بلکه سخن درند استن و استن علاوه فامده بس عظیمی است از حدیث منقول
 از تفسیر قرطبی مستفاد یعنی آنچه این چهار منقطع کلام حال قرآن و انی جناب ثانی که از این داده تفسیر ابی ریح فیکرد
 علی ابن ابی طالب بقوله علیه السلام لو انک قرأت القرآن وعلیت ما فیها یحین مبر من شد شرحش انیکه که هر واحد هر جمله
 با افراد با مستقل باشد تا بخاصه کلمه لو حرف شرط عدم قرأت قرآن هم ثابت و سید معنی است تعلم سوره بقره و مدت
 دوازده سالی خاکر جمله ثانیه را قید جمله اولی گرفته شود و عدم علم بقرآن که اشتباهی نیست طایفه غرائب انیکه با وصف
 روایت این احادیث از ثقات اثبات چون منقصت جناب فاروقی منسوب میشود حدیثی منافی و مناقض
 چنین احادیث وضع کردند که حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم هم همین کلام لا تضروا لا تنفع الی الاخره مخاطب با حجر الا سودا
 فرموده بودند کما هو فی کنز العمال و این حدیث اکثری اسلاف این فرقه است که اگر عیبی درین حضرات می یابند بعینه از
 بذات منزه عن العیوب من مطلقه الله من برئیه نسبت میدهند کم لها من نظائر و غالب که بعضی از ان درین خبره

الكتاب عن الحسن قال في رجل عمه فقال يا فلان لا يصح لك شرب يا فلان آية فقال يا فلان
يا ابن الخطاب وابتدأ آية هذا المنيك الله تعالى ان تجسس فعنه ما نطق عمر وتركه في ذلك الكتاب في ادب الامر
بالمعروف من كتاب الاموال ان عمر بن الخطاب خرج ليلة حراسته مع رفقة نزلت بناحية المدينة حتى اذا كان في بعض
الليالي مرتبت فيه ناس ثيرون فناداهم انفسا فسقا فقال بعضهم قد ناك الله عن هذا فرجع عمر وتركهم عن ابي فلان
عمره ان يا محسن لتقني لثيابي لثيبي هو و احباب له فالنطق عمر حتى دخل عليه فاذا ليس عنده الا رجل فقال ابو محسن
يا امير المؤمنين ان هذا الرجل لك قهقهة كسنة من التجسس فقال عمر يا فلان له زمين ثابت وعبد الرحمن بن عامر
صدق يا امير المؤمنين هذا من التجسس فخرج عمر وتركه وازين سوال بعد فقال ابي محسن صراحة هو يدري است كه از مسئلة
منع تجسس غافل و دزد يا فلان خود را تجسس نميدانستند و كل ذلك مستغرب و من السهولة قال خرج عمر بن الخطاب
فاذا هو بصور نار و معه عبد الله بن مسعود فاتبعه حتى دخل دارا فاذا اسراج في بيت في خل و ذلك في خوف الليل
فاذا شيخ جالس و من يديه شراب و قينة تقينه فلم يشعر حتى يحم عليه عمر فقال ما رايت كالياء منظر انا قبح من شيخ فينظر حله
فرفع راسه اليه فقال لي يا امير المؤمنين يا صنعت انت اجمع تجسس و قاتلي عن التجسس و خات بغير اذن فقال عمر
صدقت ثم خرج عائدا على ثوبه سكي فقال تلكت عمر انه ان لم يغفر له ربه و في تفسير الكواشي في تفسير قوله تعالى لا تجسسوا
ان عمر اني الى باب رجل ذات ليلة فسمع صوت الغافرا فتاوه ففتح الباب فدخل فاذا رجل و امرأة تغني و يبذل
فتح فقال عمر لرجل من انت هذا يا فلان فقال انت هذا يا امير المؤمنين قال الله تعالى ولا تجسسوا قال عمر صدقت و
انصرف و لالت بين احاديث بموضوع ابن مسعود يعني غزاة طم فاه و في كما قد ذكر مرارا و نهات لم يست و كم
وال برار كاكب مسجيت بسبب جل مسئلة و اى اين همه امر مسيت بس بديع كه تعدواين فقلع انه فحوى احاديث
كالصبح المسفر منجلي ليس به ولد انا تجسس و دند كه باوجود انباه مكر و دست بر نميدانستند ذلك عجب عجاب و
من اللطائف في الجزر الثاني عشر من شرح نهج البلاغة في شرح كلام عليه السلام اوله الله بد و فلان و عذبت اب
من لا نصار و هو طمان فخاص له عسلا فرده و لم يشرب و قال اني سمعت عمة سحانة تقول اذ هم طيباكم في حيوتكم
الدنيا و سمعتم بها فقال لفتي اها و الله ليس لك قرا يا امير المؤمنين و يوم يعرض الذين كفروا على النار اذ هم
طيباكم في حيوتكم الدنيا فمخ بسناهم فشرى فقال كل الناس افقة من عمر و انصاف اميت كه جناب بن خطاب في انصاف
نبودند و بقا و بل الانسان على نفسه بصيرة و اكثر اين جمله بر زبان ميگذاشت آينه حسب مثل ساير ايران في پرورش الخيروا
جناب مروج اختيار و از نكته اين كلام با بر خصم نفس حل كند يا و لي اخرياد و نه و هر چند اين جوان انصاري حقيقه
مروم كه ايمان بلكه امارت اهل ايمان را براي خلافت ماب ثابت ميگرداند از مصلحت آيه اذ هم طيباكم في حيوتكم الدنيا
و سمعتم بها كه تفسيروا يوم يعرض الذين كفروا على النار اذ هم طيباكم في حيوتكم الدنيا كه مراد از ان كه فانه
خارج حتى ليكن نظر دقيق حكمت بلكه فاما كه بنا بر بل الانسان على نفسه بصيرة خود را و بل اذ هم طيباكم في حيوتكم الدنيا
فانفس ما في كذا في كتاب التقييد من اهل اهل حنابلة و انهم في احوال امة الى عمر قال يا امير المؤمنين اني و عذبت اب

فان عمر اني تجسس
بغير اذن

فان عمر اني تجسس
بغير اذن

ووجرت قطيعة فيما بينه وبينها فاختارته واستأجرت له ظمرا وان اربع نسوة ياتينه فيقبلنه لا ادرى ان تيرى فقال لها
 او ايرى ان يتكلم في عليين ففعلت فقال لها مرة من بينك ان ام هذا الصبي فقالت واسد ما استنت فلا اجلت به عتقه
 الى امرأه ستره عليها وتريد ان تهتك شرا قال صدقت ثم قال للمرة اذا انيك فلا تسلمين بشي ومني الى
 صبيته ثم انصرف بظا هرست كه اكر اندك تعمق ميغرمودند كه اگر ام الصبي را خوف خدا غالب ميورد اجزا حد بر خود
 بنخواست تا چار اين جيل بكار ميبرد و نگاه ترو حفظ خودش مركز بود و بخلاف اب چراسر خود را فاش كرده خود را بمعرض
 هلاك مي آورد تا از الزام زني محفوظ ميماند و بعد ماحسان اجمال از زبانش مخاطب نميشدند و من المضحكات لكن نه
 انه روى عن روى التتلى في شرا لعيب من كتاب كثر العمل عن جبرير قال تفننى رجل من غن خلف عمر
 بن الخطاب نصل في هذا النصف قال اعزم على صاحبها الاقام فتوضا فاد صلوته فلم تقم ففعلت يا امير المؤمنين لا تغرم عليه
 ولكن اعزم علينا كذا فيكون صلواتنا كلنا تطوعا و صلواته فريضة فقال عمر فاني اعزم عليكم وعلى نفسي فتوضعا و ادا و الصلوة
 ابن ابي الدنيا في كتابه لا شرف وعنه اشعبي ان عمر بن الخطاب في بيت ومعه جبرير بن عبد الله فوجد عمر رجلا فقال
 عزمت على صاحب هذه الريح الاقام فتوضوا قال جبرير يا امير المؤمنين او يتوضا القوم جميعا فقال عمر حك الله نعم
 اسيد كنت في الحجابته ونعم اسيد اشعبي لا سلام من سعد و روايتي ليس عجيب و ريباض ابراهيمي منقول عن لقاموس
 وديم رجوع بقاموس كرم بعينه ياقم و لغت شرك مي نويسد و الفريضة المشتركة كذا في رواية يقال المشتركة مروج و ام
 لام واخوان لاب ام حكم فيها عمر ثم فعل الثلث لا خوين لام ولم يجعل للاخوة للاب والام شيئا فقالوا يا امير المؤمنين
 هب ان ابانا كان حمارا فاشر كنا بقراة استافا شر ك بهنم سميت مشتركة و مشتركة و حمارية ششار استغفروا نجيف
 بواحدى مستترى بى كه حكم بر اى اخوين للام كردن و اخوين للاب والام را محروم از ثلث محلى جبرين نكرده كه مثل
 سلاطين هر چه بدل آمد حكم كردند و بد شرع و ملت را دخلى نيست بلكه كتر است كه پادشاهان هم در امر و ارايك لها
 راى و اراده خود را دخل و مهند فكيف خليفة خاتم الرسل صلى الله عليه و آله و سلمية اين قضيه بخاريه هم از قضاياس
 اتفاقيه است فتدكر بعضا من تلك القضايا و عجب عجايب تلك الفتاوى اربعة مالك و شافعى و ريشودى و مسلمة
 اتفاقاى جناب خليفة بر خود لازم گرفته بجهنم اعتدرا كه حاجت بيان ندارد و تير آمده كه گفتن صادق بان معاطه هب
 ان انا با حمارا و حجر ملقى في اليم كافيست و هب خود قرار داده اند بيدان عليه ما في بعض حواشي القاموس و
 نه مسلكه حبرية و يتيه لان في بعض الروايات هب ان ابانا حجر ملقى في اليم و لسمى عمر به نقصا و عمر بن الخطاب و هب
 اشتافعى و مالك خلافا لابي حنيفة اتقى و ضعت على ابا كه علماء ما بعد تاويلات كه كيه بر اى اين علم صريح ايجاد
 كرده اند و الحق نه هب اهل البيت المعصومين صلوات الله عليهم و هو ان ليس للاخوان كيف كانوا مع الام حق و بدو
 السيوطى في الدر المنثور في تفسير سورة نبي اسرائيل اخرج ابن مسعود عن سالم ابى النضر قال لما كثر المسلمون في
 عهد عمر ضاق بهم المسجد فاشترى عمر احوال المسجد من الدور و الارال العباس بن عبد المطلب و حجر و حمارا و حجر
 فقال عمر يا ابا الفضل ان المسلمين قد ضاق بهم و قد ثقت ما حوله من المنازل فوسع به على المسلمين في مسجدك اللهم لا

منه

جبرير بن الخطاب

والمؤمنين
والذين آمنوا
والذين آمنوا

شان شاهانه منسوب به بن شعبه در امر میراث جبهه و غیره و آن مذکور شد و بعضی از عاقلان مذکور میشوند و درین معنی
 اهل دلیل است بریک قضیه الصحابه کلهم عدل معتقد علمای سنییه معتقد جناب شیخ نبوکما شرت الیه سابقا الیضا
 و آنچه از احادیث بایشانید فی کثر العمل فی الباب الرابع من کتاب الايمان عن سعید بن یسار قال قال عمر بن
 الخطاب قال رجل اباشتم نیرم انه مؤمن فکتب الی امیر و ان البعث الی فلما قدم قال انت الذی تزعم انک مؤمن
 قال نعم یا امیر المؤمنین قال ویکم مما ذاک قال اولم تکلونوا مع رسول الله صلی الله علیه وسلم اصنافا مشرکة
 منافق و مؤمن فممن یمکن ان قد عمریده الیه معرفة لما قال حتی اخذیده فغیر منک لیس الیه چند غفای بلند پروا
 میخورد و بهیوی دراک حاصل انچه پیش طیاران و انچه در کشتن رسیده مثل طائر پر پریده بساقتا و رجعت البصر کترین
 فانقلب الی غایت و جو سیر متحیرم که بار الهام مؤمن گفتن انکس خود را چه غرابت داشت که مردم این خبر را بصفا
 خلافت ابی سانیة ندو با جماع و تحریف جناب ممدوح از جافته با میر خود برای دستاوردنش یارگاه خلافت کاشتنه و اوج
 خلاف شرع گفته بود که جناب شان و یک و ممدوح ذلک فرمودند و انکس در جواب که ام امر و قیوت مخفی را طایه بر کمر
 له بر جناب خلافت انتساب او جد و گرفت که دست قضایا دست را دراز کرده و دستش گرفتند آیا فرقان مجید از
 اطلاق مؤمن بر غیر توحید و نبوت رسول رب مجید شجون نیست مگر در محاورات خلق تعال مؤمن و کافر شائع و فایز
 نبود انچه یکطرفه آن شخص با مجرم اطلاق مؤمن بر ذلتش از شام طلبیده و متعجبان سوال کردند و نبات مبارک لحاظ
 نکرد که چه معنی خود را مقلب با امیر المؤمنین فرموده بودند بالکل بر قدر اسکان بکار رود استعجاب استعجاب می تواند بخشین
 از بدایع مقالات جناب فاروق اگر شکاک است که در کثر العمل باب تفصیل الاقوال المختصة باللسان مرویست عن قتاده
 عن عمر بن الخطاب قال من علم انه مؤمن فهو کافر من علم انه عالم فهو جاهل من علم انه جاهل فهو جاهل من علم انه جاهل فهو جاهل
 اهل الجنة فهو فی النار و فی الفردوس الخبار فی حرف البیوم عن قتاده قال قال عمر بن الخطاب بن قال فی عالم فهو جاهل من
 قال یا مؤمن حقا فهو کافر و منافق و نیز در کثر العمل از قتاده مرویست قال قال عمر بن الخطاب بن قال فی عالم فهو جاهل
 و من قال فی مؤمن کافر رسته فی الايمان حاصل ترجمه بشا یک کشتی حکم کند که من مؤمنم کافر هست پس محصل اینست که هم چنین
 غور و خوض بکار رود و درینها معلوم نمیشود زیرا که بمقابل انسان علی نفسه بصيرة هر کس مؤمن است البته میدانند که
 من مؤمنم و علم بصفات نفس حضور نیست پس معاذ الله علیه و منین کافر باشند فاقطن من نیرم ان امیر المؤمنین بلقیب
 نفسه بلکن کاش طریقی همین بقوله خود از شخص منور سوا خنده میفرمودند تا هم حرفی بود و اینجا بالعکس تحسین فتا
 و لا اقل عدم مواخذه ثابت و کل ذلک من عیال عجب کن لمیس عجیب فان الامهات بالاعجاب عیب و من لطاف
 مقالات امراء و تفضیل فاروق ایا با نفسه بالنصفه فی محضر الکفایة الامام اهل جعفر محمد بن عمرو الشیخی فی المجلس
 الثاني و السبعین نقله جامع البیاض روی ان عمر بن الخطاب خرج مع اصحاب فرای امراء یجی شیخا علی طرأ
 فقال له انما هذه المشقة قتالت یا امیر المؤمنین انما انی صاها کالعصی الصغیر شینی کل شیء ساعه فساد یحتاج
 الی التریة کما یرى الصغیر تارة یب الی الطعام فتارة یب الی الشرکة فانت عیوننی بالیاف و فی طرأ علی طرأ

بن عمر بن الخطاب

حتی اذ اشتی شتی اعطیه وان لم اجد اعطیه شتی حتی یقر تعجب عمر قال اتدرون ان هذه المرأة اوتت حق الاب
قالوا بلی یا ایها المؤمنین فقال عمر ما اقول ما هنا اوتت حق و زیاده فتاقت خلطت یا ایها المؤمنین ما اوتت حق و همین
كان یزینی فیقوم بسبالی و خدستی تمینی حیاتی و یابی موتی و انا اخذته و اقوم علیه و لكن اتنی موته فقال عمر کل الناس سرح
و از نظر آنچه جناب عتیق مرکب محو احادیث نبوی شده بودند و میست که صاحب کثر العمل و کتاب الفرائض از کتاب
مذکور ذکر کرده عن عبد الرحمن بن حنظلة الزرقانی عن مولى لقریش یقال له ہوسا با قال کنت جالسا عند عمر بن الخطاب
فما صلی لظہر قال یاربنا اهل الکتاب لکتاب کتبہ فی شان العتمة یسال عنها و تسمیہا فاتاه یسیر فاذا عابثا و اوضح
فیه لم یفهمی ذلک لکتاب فیه ثم قال لورضیک من ذکر کذا کذا و امثال این وقائع اول دلیل است که این حضرات و اکثر
معلومات خود ریب و شک داشتند و این بذات العلم و از عراش مورست که جناب عتیق کما ذکر من قول یهودی
صف لنا صاحبک الی اخره و جناب فاروق با وجود کثرت صحبت علی الترتیب از وصف پیغمبر خدا عاجز بود و دنیا حلیه
مصطفوی از خاطر شان رفته بود پس عجیب ضعف متخیله است و یا بعین بصیرت ندیده بودند شیخ فرید الدین عطار
که پاره از مناقب شان سابق مذکور شد و رتبه کرده اولیای ترجمه اولیس قرنی سیفر مابین چون حضرت امیر رضی الله عنه از
مکالمه با اولیس فارغ شد عمر را و گفت که ای اولیس چرا نیامدی تا پیغمبر را ببینی گفت تو پیغمبر را دیده گفت بلی گفت
مگر حلیه او را دیده باشی باز گفت اگر تو پیغمبر را دیده بیا بگوئی که ابروی آنحضرت پیوسته بود یا گشاده و عمر جواب
هیچ نتوانست گفت انتی انچه از کلام اولیس سکوت جناب بن خطاب لازم می آید از ذکرش برخود میسریم همین قدر
اکتفا میکنم که حضرات رفیع این شاعت اگر تواند فرمایند فی التفسیر الکبیر الامام الرازی فی تفسیر قوله تعالی ارجع
الذی ینبی عبدا اذ اصلى ان یهود یا من عظماء الیہود جار الی عمر فی ایام خلافتہ و قال اخبرنی عن اخلاق رسولک فقال
عمر اطلب من بلال فانه اعلم به منی ثم ان بلالا و له علی فاطمة و فاطمة علی علی رضی الله عنه فلما سأل علیا رضی الله عنه
قال له صف انت متاع الدنیا حتی اصف لک اخلاقه فقال الرجل بل لا یتسر لی فقال عجزت عن وصف الدنیا و قد
شهد الله علی قلته حیث قال قل متاع الدنیا قلیل فکیف اصف لک اخلاقه علیه السلام و قد شهد الله بانه عظیم حیث
قال له اهل خلق عظیم متصور و خیر و حکایت بهیمنه حاصل کتب فاروق عاجز بود و حضرت امیر علی حاضر فرمودند و کفری راصل منایت محل
تعجب است که جناب فاروق از چاه شانه خالی کردند و بلال را از خود اعلم گفتند بالفرض که بلال نسبت شان زیاده
در پیشگاه رسالت حاضر میبوده باشد لکن انچه عقلا از اخلاق عظماء و صحبت قلیل در مییابند و گران را در زمان کثیر
مدرک نمیکرد و مگر اینکه بلال عاقلتر باشد بالجمله جای آنست که حضرم ابرو ترش کرده تفسیر این عجزان ساز و کجوب
که جناب مدوح از بیان پیوستگی و گشادگی ابروی آنحضرت با عجز و دست و گریبان بودند و تو میگوی که از بیان اخلاق
چرا طحی شمع کردند پس البته جز سلما جوابی در دست آنم نیست و نیز باید شنید که متفق علیه فری العقول است که تشریح
سائل مسائل سبب عدم علم از رسول منه کاشف مفضلات صانع بالحق در باب علم البته نازل تر میباشند و این
معامله فایمین باب یتعلم حضرت ابو تراب جناب بن خطاب بکرات و مرات واقع شده و جناب پور خطاب بعد اسعاف

محو

عمر از وصف طحی
جناب سالت باب

تور با لطف
ظرفی است
که بلال اب
خودند دست
در دی شوبند

عمر از جواب یهود

بن عمر بن الخطاب بن عبد المطلب

مستعمل في كلامي فرموده اند که از ان مستفاد میگردد که غبطه و حصر آن مسائل بجهت تکثیر تشیع است پس فقیر باز
 و کما زین قسم باجر اذکر میکنم تا دعوی اتمم که عبارت از مرتبت علم تفسوی بر علومات فاروقی است تمام باشد و منها
 انقل مولف کذا العمل فی ذلک الکتاب فی باب الحج عن محمد بن الزبیر قال دخلت مسجد دمشق فاذا شیخ قد اختلفت تقویم
 من الکبر فقلت له یا شیخ من اورکت قال البنی صلی الله علیه وسلم فقلت فما غزوت قال الیرموک قلت حدثنی بشی و سمعته
 قال خرجت مع قتیبہ من حک الاشعرین حجاجاً فانصبنا بیض نعیم فذکرنا ذلک لایمیر المومنین عمر بن الخطاب فغادر فقال اتبعونی حتی
 انتی الی حجر رسول الله صلی الله علیه وسلم فغضب فی حجره منها فاجابته امرأة فقال انعم ابو الحسن فقلت لا یوسف
 للمقتاة فادبر وقال اتبعونی حتی انتی الیه فقال مرحبا یا امیر المومنین قال ان یولای من حک والاشعرین یصلحوا
 بیمن نعیم و هم محرمون قال لا ارسلت الی قال انا حق باتیانک قال یتربون الفحل فلا یصلحوا بکار بعد و لیسن
 فأتیج منها ابدیه قال فان الایمان یخرج قال علی و البیض ثم قتل فلما اودبر قال اللهم لا تنزلک شدۃ الا و ابو الحسن الی
 جنی و منها ما فی ذلک الکتاب فی باب الاقصیة من کتاب الخلافة عن ابن عباس قال وردت علی عمر و اربعة قام منها
 و قعد و تغیر و ترید و جمع لها اصحاب البنی صلی الله علیه وسلم فعرضها علیهم قال اشیروا علی فقالوا یا امیر المومنین انت
 المفرج و انت المنزع فغضب قال اتقوا الله و قولوا سدید الصلح کلمکم فقالوا یا امیر المومنین ما عندنا مما نسأل
 عنه شیئ فقال ما و الله انی لا اعرف ابابجدتها و ان سقرها و ان منرعا فقالوا کانک نعنی صلی بن ابیطالب فقال
 عمر هو و الله و بل طفت حره و تشرعت و تشرعت انهم صوابنا الیه فقالوا یا امیر المومنین قصیر الیه یا نیک فقال هیات
 هیات ہناک شجنتہ من بنی ہاشم و شجنتہ من الرسول و اشرقة من علم یوتی لها و لا یاتی فی بیتہ یوتی الحکم فاعطفوا نحوه
 و القوه فی حالطه و هو یقررا بحسب الانسان ان تیرک سدی و یرد و یوکی فقال عمر شریح حدث اباحسن الی
 حد تنسأ به فقال شریح کنت فی مجلس الحکم قاتی ہذا الرجل فذکر ان رجلا اودعه امرأتین حره و مہر و ام و دل و قال له
 انفق علیما حتی اقدم فلما کان فی ہذہ اللیلۃ وضعتا ہما احدهما ابنا و الاخری بنتا و کلتا ہما تدعی الایمن فأتی
 من النسب من اجل المیراث فقال له یم قضیت بینہما فقال شریح لو کان عندی ما قضی بہ بینہما لم انکم بہا فاطلعتہ
 من الارض فرفعهما و قال ان القضاء انی ہذا الیسر من ہذہ ثم دعا بقدر فقال لا حدی المأتین احلی فجلست فوثر
 ثم قال لاخری فجلست فوثر نہ فوجدہ علی النصف من لبن الاولی فقال لہا اخذی انت ایتک ثم قال شریح ما علمت
 ان لبن الجاریۃ علی النصف من لبن الغلام و ان میراث ما نصف میراثہ و ان عقلہا نصف عقلہ و ان شہادتها
 نصف شہادۃ و ان و بینہما نصف و بینہ و علی النصف فی کل شیئ فاعجب بہ عمر عجا بآشد یا ثم قال یا اباحسن لا
 البقالی القدر شہیدۃ لست لہا و لا فی بلد لست فیہ ابوطالب علی بن احمد الکاتب فی جز من حدیثہ و فیہ یحیی بن
 عبد الحمید الحمالی قال فی المغنی وثقہ ابن سعید غیرہ ازین شیث و رای امرکیہ فقیر یادی استناد و ان امرار و کردہ فوثر
 و کرم ہستند و ست یکی ایکن از قول اصحاب انت المنزع و انت المنزع بصراحت میر من ست کہ خلیفہ مرجع موبد
 ست در امور و بینہ بالخصوص پس کشف معضلات بر دہ دست نہ کہ خود عاجز باشد و از ذکر ان سوال کہ دوم

از غضب جناب فابوق برین کلام پیداست که پی بعد عای قاضین برده چون چنین بودند بدو و حسب ظاهر
 کلام صحاب را محمول بر خوشامد ساخته کلام شان را متانی اتفاقا نشان را غیر سدید قرار دادند کما هو ظاهر قول
 بعد الغضب تفوا بعد الی آخره سوم بر کافه خلق ظاهر است که حضرت ابیر المؤمنین علیه السلام که این حکم در باره آن در
 زن فرمودند که کتب حکمیه خوانده بودند و ما علم طلب استخوانه و نهی عامل اکثری الوقوع که ذکر می از ان سابقا آمده باشد
 بلکه شاذ و نادر که در ماقبل بگذرد ما بعد نیز چنین اتفاق افتاده باشد و نه غور و خوضی بکار بردند قطع نظر از یکا چنین
 معضله غور و خوض بکار نمی آید پس حکم آن جناب نبود مگر بعلم لدنی که عبارت از تعلیم معلوم شریعت و احکام یعنی حضرت امام
 است صلوٰه الله علیه چنانکه اثنا عشر به اعتقاد و اوعان دارند و کسیکه ماخذ علمش چنین باشد علم عمود و زبیر را با علم می
 چه نسبت نداده و عیناه و متسانی باب الا قضیه من کتاب الخلافه من کثر العمل عن سعید بن جبیر قال فی عمر بن الخطاب با مرآة
 قد ولدت ولدا له خلقان و بیدان و بطنان و اربغنا و راسان و فرجان بذانی النصف لا علی و اما فی الاسفی فله فخر
 و ساقان و رجلا مثل سائر الناس فطلبت المرأة میراثها من و جهاد و هو ابو ذکاء الخلق العجیب فدعا یاه صحاب رسول الله
 صلی الله علیه وسلم فلم یحییوا فیه بشیء فدعا علی بن ابیطالب فقال علی بن ابی مرکیون له بنا فاجلسا و احسن ولد و لو
 قبض الهم و اقم لهم من شیء هم و انفق علیهم بالمعروف ففعل عمر ذلک ثم ماتت المرأة و شئت الخلق و طلب المیراث فحکم له علی
 بان یتقام له خادم حصتی یخدم فخریه و یتولی الامران مال یحل لاحد سو الخادم ثم ان احد البذین طلب الکلیح فبعث عمر
 الی علی فقال له یا ابا الحسن ما تجد فی امر بذین ان شئت یاحد یما شهوة فاحل الا خروان طلب الاخر حاجة طلب الی
 علیه ضد ما حتی انه فی ساعتان به طلب احدهما البجع فقال علی الله اکبر ان الله اعلم و اکرم من ان یری عبدا جاه و هو یجاسع
 اهله و لکن علوه ثلثان الله تعالی سبقت فیضا ربه ما طلب هذا الا عند المبعوث فعاشر بعد ثلثة ایام و مات فجمع عمر اصحاب
 رسول الله صلی الله علیه وسلم فمشاورهم فیه قال بعضهم اقطعته حتی یمین الحی من الممیت و کففته و ندفته فقال عمران هذا الذی
 انشرتم عجیب ان تقتل حیا لخال سیت و ضج الحب الحی فقال الله حبیبکم تقتلوننی و اما شهدان لا اله الا الله و ان
 محمد رسول الله و قرأ القرآن فبعث الی علی فقال یا ابا الحسن حکم فیما بین یدین المخلقیں فقال علی لا مرفیه یوضح من ذلک
 و اهل الی الله حکم فیه ان تغسلوه و تکفونوه و تدعوه مع ابن امه یجلا ذامشی فیعاون علیه خاه فاذا کان بعد ذلک جفت
 قاطعوه جافا و یکون موضع الحی لا یالم فانی اعلم ان الله تعالی لا یتقی الحی بعده اکثر من ثلاث یتاوی برایة تفتنه
 و حیفته ففعلوا ذلک فعاشر الاخر ثلثة ایام و مات فقال عمر لابن ابی طالب ما زلت کاشف کل شبهة و یوضح کل حکم
 ابی طالب علی بن احمد الکاتب و جاله ثقات الا ان سعید بن جبیر لم یدرک عمرو فی الخصائص العلویة للسطری فی الزیع
 الاول تقریریا ان عمر بن الخطاب باقی برجل له راسان و له فمان و انفق و له قبلان و له و بران و له اربعة عین فی بدن
 واحد و معه آخت فقالوا یا ابیر المؤمنین قل فی میراث هؤلاء قال فجمع عمر اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم فیهما الحسن
 ابن ابیطالب فقال لهم قولوا فی میراث هؤلاء فتکلموا فقال عمر لکم حکم عیسی بن علی بن ابیطالب قال موفی حاطط یعنی فی
 ارض قال فمضى الحسن بن علی الی ایه خبره فقال ان هذا بعضه فیهما غیر قضیه فاول قضیه ان ینام فان غمض لا عین

او غط الفهم جميعاً فبدن واحد وان فتح بعض الاعين وخط احد الطين فبدن ان نبتة قضية واما قضية اخرى فيقطعهم ويسي
 حتى يتبلى ثم تنفوط ويحول فان بال من المبالين تغوط من المفاطين جميعاً فبدن واحد وان بال من احد ما تغوط من
 احد فبدن ان قال فكل المسلمون بكبيرة ارتجت الى ريقه فقام عمر وقل راس على وقال كم من كربة كثرها ابو الحسن صدق
 دعوى فقير ازين هرود وحدث كاشمير كبد السمار منجلى لا يحتاج الى البيان وانما نبتة ثم ان اکتسابي نبون علم تصوى الفنا
 كزارش واداه انهم كالصبح المسفر روشن علاوه از حدیث اول اخبار مستقبل وقوله كما خبره عليه السلام ثابت وان هو لا
 بالاسام من الرب والممن عالم السرد العلن بانها خاص من بين السرد السن وغيره عليه السلام شغل لك فمن كربة متقبلة الى كربة فيها
 غيره فهو لك ومن هذا قيل ما روى المتقى في البيع واداه من كتاب كثر العمل عن انس بن مالك ان اعلوا جارا بابل له
 بهيها فاته عمر يا وده بها فجل شخص بغير البعير ايضا في بيعت ابي بكر كيف فواده فعمل الاعرابي يقول خل ابا لك
 فعمل عمر لا يهاه قول الاعرابي ان يفعل ذلك بغير بعير فقال الاعرابي لعمري لا ظنك رجل سور فلما فرغ منها اشتراها
 فقال سقمها وخذ اثمانها فقال الاعرابي حتى اضع عنها اجلا سهوا واثابها فقال عمر اشتريتها وهي عليها فني لي كما
 اشتريتها فقال الاعرابي اشهد لك رجل سور فبينما هما يتنازعان اذ قيل على فقال عمر ترضى بهذا الرجل بني ونيك
 فقال الاعرابي نعم فقطصا على على قصتهما فقال يا اسير المؤمنين ان كنت اشترطت عليه اجلا سهوا واثابها فني لك
 كما اشترطت والا فان الرجل يزين سلعة باكثر من ثمنها فوض عنها اجلا سهوا واثابها فقال الاعرابي فذبح اليه عمر الثمن قريب
 بيقين سبت كه حضرات مخاطبين بعد ملاحظه اين مقام بعاصي رشاد كنند بمقادير ولكن وبيد السوط نبتة المس اوياف
 منقبت را هم منقصت قرار سيب هي از نيكاييت نهايت حسن خلق ووقور حلم فاروقى است فادست كه باوصف
 منصب خلافت وان همه خشونت اعرابي اصلا تفت نشدند و مثل معاملات همديكر احاد الناس معاملة بحكمت ايند خند
 وكار حكومت ساختند فنجيب وبقول فقير كي معي آتشد كه جناب بن خطاب بهرام شاعر سلاطين جاوره استند و على العموم
 كار بعد انمى فرمودند بلكه زعم انهم انيست كه در بسيار از معاملات خلق حسب ادراك كار بعد اكلها هر ميفرمودند جبر اعتدا
 شان مخصوص كوياعترت اظهار بود و انهمه خارج از مبحث و با نحن فيه تعلق ندارد و دعوى فقير از ايراد انجيكاييت انيست كه
 بسبب عدم اطلاع بر سلكه بدون اشتراط احكام اس اقباب را و اخل بيع عيشم وندواين خلاف حكم خدا و رسول بود و تعليم
 غير لغوي رشاد من تصوى از دعوى غيبه جائز بازماندند و نيما از شان خلافت راشده بر اصل بعيد و تفرقه در علم
 منبه اسم فاعل منبه اسم مفعول از فهم ذوى لا فهم اسم بس قريه هذا المبحث موضوع لذك بالاسد و لياك وايضا
 من مجموعات الفاروق ما روى ابن ابي الحديد في قيل شرح خطبة اولها بعد بلاد فلان قال في حديث عمران فنيته كعبه تاه يسا
 فقال في حجوت من راس بهر حركه وبعض هذا المراف من ابي جهم فقال ابيت عليا فاسا فسالته فقال من حيث ابدت
 اتنى ومن لطائف القضا يا ماني لرياض النضرة للحب الطبرى في فضائل على عليه السلام ان رجلي ايتا امراة من قرش
 فاستودعها باهات ونيار فقال لا تضيها الى احد سادون صاحبى يجمع قلبها حولها ثم جازها و قال ان صاحبى
 قد مات فادعى الى الدنيا فابيت فقتل عليها باهات فلم يزلوا بها حتى دفعتها ثم لبثت حولا آخر فجا رالا فخر فقال افعلى الى الدنيا

جبل عن سعد بن

جبل عن سعد بن

فما انت ان صاحبك بارنا وزعمك قد استغنى عنها اليه فانه قال انما قال انما قال انما قال
 الاضا منته فقالت انشدك ان لا تقضي بيننا وارفعنا الى علي بن ابي طالب فانه قال انما قال انما قال انما قال
 قلنا لا تدفعها الى واحد منا دون صاحبه قال بل قال فان مالک عندنا اوسب نحن بعد احبک فی ذلک انما قال انما قال
 بیست که هرگز نمی که بیست از جانب خلیفه خود در باب فتوای غلطه درین باب ایشان خوانند و در مشیت ضربت علم تصوفی
 خواهد بود و در المقصود و از دلایل آنکه اکثر مسائل معلوم جناب فاروق نبودند و رای ما ذکر کردیم معاف فرمایند و در المتقنی
 فی باب الیومین کتاب البیع عن عمران آنکه انزل من القرآن آیه الیوم الیوم ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قضی فی نفسه
 لنافه عو الیوم والرسیته و عن ابی سعید الخدری قال خطبنا عمر بن الخطاب فقال فی لعلی انما کم عن اشیا تصلح لکم و امرکم
 باشیاء لا تصلح لکم ان آخر القرآن نزولاً آیه الیوم الیوم ان قد مات رسول الله صلی الله علیه وسلم ولم یبینها لک فادعوا
 الی ما لا یریکم و عن عماره خطب فقال لکم تزعمون اننا لا نعلم الیوم الیوم ان اعلمها احب الی ان یكون فی مثل مصر و کورما
 و ان من ابواب الانبیاء علی احد منها اسلم فی السج ان تباع الثمرة و هی معصفة لما یطیب و ان یباع الذئب بالورس یا
 ازین یاده اعتراف بقصور علم و احکام صالح و غیر صالح للناس ضرورت احتیاج تفسیر قرآن از زبان وحی ترجمان
 سرور مرسلان صلی الله علیه و سلم چه خواهد بود و مع ذلک حیرت و تیراجیرت است که چنان مانع دوات قرطاس شدند و
 باوجود اشتغال و تشاؤن و تضرع بعدی ابد بتبقیع تمام این کلام معجز نظام صریح الدلالة را علی تسلیم و آیه الاستفهام عننا
 نظر از روایت لیسج حکونه محتمل المذیان داشتند و خصوص کثیره قطعی الدلالة قرآنی را که متضمن وجوب اتباع احکام خود
 و مشموله و عهد بتخلف از ارشاد مصطفوی بودند یکسر پشت انداختند و با آنکه اگر در فی الادانی و لو تکبر لا ضار
 مرا را وقت مرگ برده و صیتی میکنند حاضرین اهتمام تمام در معای آن میورزند و همه تن کوش میثوند و صیت سبید
 الرسل با دی السبیل ناسخ ملل ادیان حبیب الرحمن شنیدن روان داشتند با وجود تخلف صریح از حکم قرآنی متضمن
 اتباع فرمان رسول نیردانی و اعتراف ضرورت تفسیر از زبان بحر بیان مصطفوی که امر انفا مجیب به حسب کلام الله
 گشتند و شاه عبدالعزیز صاحب بیعارضه ولی ادبی را تاویل بدرومندی و گریه جناب عبدالعزیز بن عباس را
 که پاره از سفارش و مناقب شان در بیعالبه سم مذکور شده برین واپسیه کبری از حجت حدیث سن حل بر عدم فهم
 مرام ساختند سبحان الله با وصف نهایت نکدر حضرت رسالت ازین بی ادبی و ارشاد دلالت انضمام قوموا عنی در
 افرای ارشاد صاحب رومندی میفرمایند که در واقع درومندی بود ایا قباحتی داشت دوات و کاغذ حاضر خسته
 بتضرع و الحاج بدلیل که بنحاط داشتند منع تکلیف تحریر میکردند و بعد از آنچه ارشاد میشد بفعل نمیدادند که بحج و سامعه کو
 لفظ دوات و قرطاس شورش شغب بپاکنند و حدیث سن جناب بن عباس منکام سنج ماجری و هم در وقت ذکر ماجری
 بعدی که صلح فهم مرام نداشتند باشد ثابت کردن بدیهه شایسته است و الا فلا یجیدی التاویل و نقادانی که ذلک
 و برین بیعت است که نزد مرشد شاه صاحب یعنی جناب بن خطاب حدیث سن جناب بن عباس مانع دخل و غوا مضی
 مسائل نباشد و بکمال لا تحقر نفسك مخاطب سازند و بر عمر شاه صاحب مانع فهم محصل این کلام صریح الدلالة با فرما

بجای عمر از کتب سیریه

باشد فالعجب كل العجب بهر چند بیکران خامه توسینها میکنند و درین مضمار جولان میخواهد مگر چون مقام طفل است
 و جناب مستطاب تقدیر قیاب جامع علوم و حکم ثم تجیی شجره طیبه شرف و لا دادم اعنی جناب مجتهد العصر الزمان لانا
 و مقتدا و سیدنا سید محمد مدظلہ العالی در کتاب مستطاب طعن المراح ابن سئلہ یعنی اشکال قرطاس البغوی فی شرح
 بخشیدہ اند کہ آن روزی احدی از سلف و خلف پیرامون آن نرسیدہ جسارت دور از کار دیدہ ارخای عمان رفت
 فمن شار فلیرجع الیه فیجد الایحوی خزائن خیال امد علیہ و ایضا ما کان لا یعلم ابن الخطاب و استشار من الاحباب و بحملہ
 المقوم علی منقبته لکن یریب فی دلالتہ علی عدم رسوخ فی العلم ما ذکرہ الزمخشری فی الباب الخامس السبعین من کتاب
 سبع الابرار ذکر عند عمر بن الخطاب حل الکعبہ و کثرہ فقال قوم لو انک فیہ فمیزرت جیوش المسلمین کان اعظم للاجرو ما تصنع
 الکعبہ بالحلی فہم عمر بن عبد کبیر و سأل عنہ امیر المؤمنین رضی اللہ عنہ فقال ان القرآن انزل علی محمد صلی اللہ علیہ وسلم و الاسوال
 اربعۃ اسوال المسلمین فقسما بین الیہ لورثتی الفرض و اتقی فقسمة علی مستحقہ و الخمس فوضعتہ لحدیث و وضعتہ لصدقات
 فجعلما لحدیث جعلما و کان حل الکعبہ یومئذ فخرک امد علی حالہ و لم یرک لیسما و لم یخف علیہ سکا ما فخرہ حیث اقرہ اللہ
 و رسولہ فقال عمر لولاک لا فتضخنا و ترک الحلی بحالہ و فی کتاب عرف الوری فی اخبار المہدی للسیوطی ان عمر بن الخطاب
 و لج البیت و قال ما ادری اوج خزائن البیت ما فیہ من السلاح و المال او اقسمة فی سبیل اللہ فقال لہ علی ابن
 ابیطالب اسض یا امیر المؤمنین فکنت صاحبہ اما صاحبہ شاب من قریش فقیسمہ فی سبیل اللہ فی آخر الزمان بعد مقوله
 جناب فاروق لا فتضخنا بحدیث اول بندہ را حاجت عرض نیست و الحدیث بعصرہ الحدیث قطع نظر از یحیی حدیث
 و ورم ہم بنطوقہ و ال بر عدم علم بعد جواز ہست و ایضا ما یدل علی ان کان عمر شاکفی حکم و لا یعلم ما یفعل فیہ حتی علمہ علی
 بن ابیطالب فی کثر العمل فی فضا کل عمر فی ترجمہ ہدہ الی عمر بن الخطاب فقسمة بین المسلمین ففضلت منہ فضلة فاستشأ
 فیہا فقالوا لو ترکنا لہ ان کانت و علی رضہ امد عنہ ساکت لا یتکلم فقال مالک یا ابا الحسن لا یحکم قال قد خبرک
 القوم قال عمر یحکم قال ان اللہ عزوجل قد فرغ من قسمة ہذا المال و ذکر حدیث مال البحرین حین جاز النبی صلی اللہ علیہ وسلم
 و حال بینہ و بین ان یقسمہ لللیل فصلی الصلوات فی المسجد فلقد رایت ذلک فی وجہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 حتی فرغ منہ و فی ذلک الکتاب فی باب تہائل النبی صلی اللہ علیہ وسلم فی ترجمہ زہدہ صلی اللہ علیہ وسلم عن علی رضی اللہ
 عنہ قال قال عمر بن الخطاب للناس فضل عندنا من ہذا المال قال الناس یا امیر المؤمنین قد شغلناک عن ہذا
 و ضیعتک و تجارنک فہو لک فقال لی ما تقول انت قلت قد اشاروا علیک قال قلت لم تجعل یقینک خلفا فقال
 لتخرجن مما قلت فقلت لیل اللہ لا خرج منہ اندکر حین یبتک بنی امیہ فایتیت العباس بن عبد المطلب فمکنک
 صدقة فکان بینکما شئ فقلت لی انطلق سعی الی النبی صلی اللہ علیہ وسلم فوجدناہ خائرا فرجنا ثم عدونا علیہ الغد
 فوجدناہ طیب النفس فاخبرته بالذی صنع العباس فقال لک ما علمت ان عم الرجل فتواہیہ و ذکر مال الذی رأینا من
 خثورہ فی الیوم الاول بحال الذی رأینا من طیب نفسہ فی الیوم الثانی فقال انکما ایتیتانی الیوم الاول و قد بقی عندی من
 الصدقة وینار ان وکان الذی رأینا من خثوری ہذا لک و ایتیتانی الیوم قد و ہست ہذا لک لذلک رأینا من طیب نفسی

اندک الفتی علی الکعبہ
 وہی علی ۴۰۰

جعل عمر علیہ السلام فی خیر
 فضلت بعد القسمة

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

لا بد من العلم بالدين والسياسة

ومشروب ومكروب خصوصية تيجان است خست ماكل من لبس لفظ به فتا وجاب فاروقى سكرتير وفوق
 تنوبى بها سيست مسم ومثل ذيل لنداد خصم غيبىست كه بار حاجت روان باشد وما غلط فيه واجبرى على الكتاب
 المخطوط ثم استمع من منع انت فقه كانت المسئلة مشهورة عند الكل حتى النسوة ماني كثر العمل في باب فضائل ام المؤمنين
 زينب بنت محمدر ان عمر اراوان ييدخل قبر زينب بنت جحش فقلن انه لا يكل لك ان تدخل القبر وما ييدخل القبر كان
 يكل له ان ينظر اليها وهي حية انتهى وايضا ما حكم فيه بحكم ثم رجع بارادة امير المؤمنين عليه السلام اياه ماني فاجاب بعض
 المحب الطبرى في فضائل على عليه السلام عن سعدوق قال ان عمر ارقى بامرأة قد كحت في عدهما ففرق بينهما وجعل
 نه في بيت المال فقال لا يجتمعان ابد فبلغ عليا فقال ان كان جلا فلها المهر ما استحل من فرجها فيفرق بينهما فاذا
 انقضت عدهما فوطا طلب من الخطاب فخطب عمر وقال ردوا الجمالات الى السنة فرجع الى قول علي رضي الله عنه
 ويل يقع امثال هذا الاقله العلم والقدرة حيث النصف مكنه عن حكمه بالجمالية وما سئل وعجزوا حال الجواب الى حلال
 المعصلات وصي سيد الكائنات عليه عليه السلام والصلوات ماني المجلس الثاني واثنين من كتاب مختصر الكفاية لابي جعفر
 بن عمر الشعبي حكى ان مجوسيا جارا الى عمر سعد رؤوس فقال يا امير المؤمنين ان صاحبكم كان يقول يعني محمد صلى الله
 عليه وسلم ان من خرج من الدنيا على غير دين الاسلام فانه يحرق في النار ويكون في جهنم فلاقول تعالى النار يعرضون عليها
 خذا وعشيا فقال عمر بن الخطاب فخرج المجوس الرؤوس الثلاثة وقال ان هذا راس ابى و هذا راس امي و هذا راس اني وكلهم خرجوا من
 الدنيا على غير الدين فوضع يدي على هذا الرأس فخرى فيه اثر الحرارة فقال عمر يا علام ارجع يا احسن بعني عليا رضي الله عنه
 فجاوب على رضي الله عنه فقال للمجوس احد السوال فلما اعدا السوال فقال علي استوني بحجر و حديد فاتي به وضرب فخرجت
 النار من بينها ثم قال للمجوس من اين تخرج النار فقال من الحجر والحديد فقال له صنع يدك عليها بل تجد فيها اثر الحجر فوضع
 يده فلم يجد فقال علي لا تشكر ان يكون في وسط هذا الرأس نار وانت لا تراها كما ان الله جعل النار في الحجر والحديد ليقدر
 وانك لا تجد اثرها ومن ذلك لقبيل ما روى صاحب نسيان الفتى عن ابى الطفيل عامر بن داثمة قال شهدت الصلوة على
 ابى بكر الصديق ثم اجتمعنا الى عمر بن الخطاب فبايعناه واقمنا اياها ما تختلف الى المسج الى حتى سموه امير المؤمنين فبينما
 نحن عند جلوس اقامه يهودى من يهود المدينة وهم يرمعون انه من ولد يارون اخى موسى بن عمران عليهما السلام
 حتى وقف على عمر فقال اكيهم علم شيكم وكتاب نبيكم حتى اسأله عما يريد فاشارة عمر الى علي بن ابى طالب فقال هذا علم
 بنيينا وكتاب نبينا قال اليهودى كذلك انت يا علي قال سئل عن زيد بن ابي سائك عن ثلث فان اصبحت في ارضك لك
 عن الواحدة وان اخطات في الثلث الاول لم يسلكك عن شئ قال له علي ما يدريك اذا سألته فاجيبك اخطات
 ام اصبحت فقال فضر بيه الى كتمانى فاستخرج كتابا بعثت فقال هذا كتاب رفته على باب واحد وى بالار موسى خط
 يارون وفيه هذه الخصال التي اريد ان اسالك عنها فقال علي وددت عليك ان اجبتك فبين بالصواب ان تعلم قال
 له والله لئن جئتني فبين بالصواب لاسلم الساعة على يدك قال له علي سل قال اخبرني عن اول حجر وضع على الارض
 واخبرني عن اول شجرة نبتت على وجه الارض واخبرني عن اول عين نبعت على وجه الارض قال له علي يا يهودى ان اول

جبرئیل علی جلالتہ فان یسوعی زعمون انہا صخرة بیت المقدس کذبوا لکنہ الحجار لا سود نزل باوم من الجنة فوضع
 رکن البیت فالتفت یسوعون یدون العہد والشیاق فیما بینہم ومن اتفق الیہودی اشہد بانہ قد صدقت
 قال لہ علی فاما اول شجرة نبقت علی وجہ الارض فان الیسوعی زعمون انہا الزیتونہ کذبوا لکنہ نخلہ العجوة نزل ہما آدم من
 الجنة واصل التمر کلہ من العجوة قال لہ الیسوعی اشہد بانہ قد صدقت اما اول قال صین نبقت علی وجہ الارض فان الیسوعی
 زعمون انہا العین التي تحت صخرة بیت المقدس کذبوا لکنہا عین الحیوة التي نسی عند صاحب سی السمکة فلما اصحاب
 ما العین جاشت وسرت فاتبعہا موسی وصاحبہ فاتیوا الخضر فقال لہ الیسوعی اشہد بانہ قد صدقت قال علی سل قال
 اخبرہ فی عن منزل محمد ابن یحیی الجنة قال علی ومنزل محمد من الجنة جنتہ عدن فی وسط الجنة اقرب من عرش الرحمن
 قال الیسوعی اشہد لقد صدقت قال لہ علی سل قال اخبرنی عن وصی محمد فی الہکم یعیش بعدہ وہل یموت ولقیل قال
 علی یا یسوعی یعیش بعدہ ثلثین سنتہ وخیض بدم من ہذا اشار الی راسہ فوشب الیہ الیسوعی قال اشہد ان لا الہ الا اللہ
 واشہد ان محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وازین حدیث وراي ثبوت عجزنا بان خطاب از جواب و تفویض نہضت
 ابو تراب علیہ الصلوٰۃ والسلام من الملک لو ہاب ووقائدہ جلیل وکرستفادست کی اینکہ علم جناب امت ما کبسی نبود
 بلکہ الہامی ووسی بود و شتان بینہ و بین علم الآخرین من الاحباب قوم وصی خاتم الانبیاء صلی اللہ علیہ وآلہ بود و ان جناب
 امری بود متعین از ازل منذ رج کتب ساویہ و از ثبوت ان معنی بنیان معتقدات اشاعرہ و من یجد و قد ہم ہما منشور
 میگرد و سیاستیک فی ہذا العجالة تفصیل نہ الامام افشار اللہ لمفضال لمنعام بحیث لا یستقی مجال الارتياب لذوی
 الاغنام و ما یضاہی ما ذکر قبل نہ اما فی کشف الغمۃ فی ترجمۃ رسوخ الایمان فی قلبہ علیہ السلام نقلا عن فخر خوارزمی
 القاسم محمد بن عمر الزمخشري عن جال قال جابر جلال الی عمر فقال ماتری فی طلاق الامة فقام الی حلقة فیہا رجل
 اصلع فقال ماتری فی طلاق الامة فقال انتان فالتفت الیہما فقال انتان فقال لہ احدہما جاک وانت امیر المؤمنین
 فسألتاک عن طلاق الامة فنجست الی رجل فسألتہ فواللہ ما کلک فقال عمرو لیک اتدري من ہذا ہذا علی بن ابی
 طالب سمعت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول لو ان اسادات والارض وضعت فی کفۃ ووزن ایمان علی الخراج
 ایمان علی اذن یرین وایست وایست وایست کہ جناب غلامان مستطیع طلاق انت عالم ابلوی شیخ جلیل مردم بان ظاہر علی و نہ و بموجب بیت نبوی
 یفیت ایمان مرقصوی چنین باشد ذکر می را بان جناب چہ نسبت چہ جاکہ فلاں صہبان بران حضرت ترجیح و ہند وین
 مطابق شعر افضل الافاضل ملا طاهر قمی است کہ مہراج او لعینش از او ب ذکر نمیتوان کرد و مصراع ثانی این است
 سہ قدر فیروزہ و خرمہ شناسد زیرک و دیز از پنج بیت مثل انچہ در سوال محرمی کہ ظہری رکشہ بود کذشت ثبوت
 بیوند کہ در اذان خلق مکرز بود کہ خلیفہ اعظم جمیع مسائل شرعیہ و حبیب و سوال از غیر نقیصہ شکر انچہ و ما
 ذہن غاروقی از ان فارغ بود و لا محالہ استعلام از غیر فرود نہ مسئلہ الیت کہ صاحب در منشور ما عنی علامہ سیوطی
 و تفسیر آریہ مشنی و ثلاث و رابع و کر کردہ قال اخراج ابن ابی شیبہ من محمد بن سیرین قال قال عمر من بعلم ما یحل للملک من
 انشاء کل رجل تا امراتین فسکت و محققین تفسیر حم عسق ہم از ذکر ان میسر سید منی الہدرا المنشور فی تفسیر سورۃ

فہرست من جلال اللہ

بسم الله الرحمن الرحيم

حم عشق راجح ابو لعلی و ابن عباس البند ضعیف عن ابی سعید قال سعد بن ابی وقاص قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یفر حم عشق فوشا بن عباس قال ان حم اسم من اسماء الله تعالی قال فعین قال غلاب یوم به بر قال فنین قال سیعلم الذین یملکوا ای مقصب یقلبون قال فحاف فسکت فقام ابو ذر ففسر کما قال ابن عباس و قال قاف قارعه من اسماء نصیب الناس یحیفه یقین است که بجواب بن هر دو روایت هم همان فسانه گفته اند خویشند و سود که انداختن مسند خواه تفسیر حروف مقطعه منافی منصب خلافت نیست پس بنده هم همان میگویم که مکرر گفته ام یعنی در بی مقام بالمنطوق گفتگو بمنافات نیست بلکه کلام در کثرت و قلت علم است و ان ازین روایات ظاهر و آنچه بالمفهوم از ان لازم می آید آنهم غیر مخفی و منشأ جبر تست که دعوی حضرت سنیة است که آنچه ششین را در بارگاه رسالت تقرب حاصل بود نصیب دیگری نبود به حدی که گفته میشد جابر رسول الله و ابو بکر و عمر و قال رسول الله و ابو بکر و عمر این اینهمه چه بلاست که از اکثر سائل کثیر الاحتیاج که احاد الناس واقف بودند جناب فاروق واقف نبودند و حروف مقطعه که از اسرار قرآن نیست هر کس را رغبت ادراک تفسیرش میشود و اگر ایشان افضل اصحاب بودند احق بتعلیم آن بودند نه محتاج تعلم از غیر علاوه کسی زیان جناب ممدوح نگرفته بود و چرا از حضرت رسالت پناه نپرسیدند که نه بت تعلیم از دیگران رسید که آنکه کلام ابی بن کعب که تقریبی رسول الله و انت باب کما صحیح و این همه غلطه تقرب باق و کثرت تحقیق و اما نظایر کثیر فعل بعضاً من اینها یا تنگی فی بدو الرسالة و از عجایب احکام جناب فاروق حکمیت که صاحب در نشو و در ذیل تفسیریه و الذین هم عن الانعم عرضون حکایت کرده اخرج عبد الرزاق عن قتادة قال تسرت امرأة غلاما لها فکرت له و قال لها ما حکمک علی هذا فقال کنت اری انه یحل لایحل للرجل من ملک الیمین فاستشار عمر فیهما اصحاب البنی صلی الله علیه وسلم فقالوا تا و لت کتاب سعد علی غیر تا و یله فقال لا جرم و الله لا اهلك لحر بعد ابد اکانه ما قبلها بیک و در آیه عنهما و ام العبدان لا یفر بها اکنون سستول فقیه نیست که وکی گوش بحرف این چهاران داشته بسلیم لشفوع و یطرح مینی به بیند که این تغزیر که مادام الحیوة از ادوی بان زن نکاح مکنه و بالمفهوم مستفا و که نکاح با عبد جائز باشد از که ام کتاب و که ام سنت ما خود ست و اگر متمسک با جتها و شوند اجتهاد نام حکم محض تسویل نفس نیست اجتهاد و اجماع منشا استنباطی از کتاب و سنت می باید غایتش آنیکه استنباط از قیاس باشد این حکم مستفا از کتاب و سنت و نه تنفر قیاس کاش حضرت سنیة از علمای خود صورت مسلم را استفتا کنند اگر احدی از انها مطابق حکم فاروقی فتوی دهد کمترین سرپا این افکنم غایت اجتهاد و جواب نیست که ان بن کتاب الله تا و یله غلط کرده و الحمد و تشدیدی بالشبهات تعیین تغزیر متعلق تجوز خلیفه لکن این جواب شمر تقصی نمیشود زیرا که صورت تغزیریم در شریعت مبین این صورت تغزیر را نشان دهند و اگر ادعا کنند که خلیفه را ایجاد صورت تغزیر بیهوده انحصار در تغزیرات مبنیه شریعت ندارد پس بعد سلیم غیر مسلم میگویم که ثبت الجهد انهم انقش اول تا و یله ان زن را لائق در و عهد ثابت گفته بعد کلام و تغزیر نمایند وانی لجم کلامان سلمانیس و در عهد از ان زن تا و یله قدران جرمی و غیره و اما خلیفم بر جناب خلافت لازم می آید که خلاصی ازین ناممکن همان آنیکه اگر در عهد تا و یله باطل قرآن صحیح باشد خدا که مکرر

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
وآله الطيبين الطاهرين
الطاهرين

قبیل نذکذشت پیراتبانین زن بدو حد حق بود تفصیلش انیکه اولاً قدامه بدی بود و بحق بدی بیان آنچه خود
 میگویند ظاهرست دوم معصیت زنا از اثم شرب خمر اگر است سوم آن زن بعضی توهم قیاسی کرده که از کدام آیه
 استنباط جواز قسری برای نسوان نمیتوان کرد بخلاف آنیکه قدامه بان تنه سگ شده که ظاهر معنی باینه بتاویل
 خیلی بسیارست کما لا یخفی علی من مدونی در طبیبان لعرب پس با اینهمه اجزای صدر قدامه و در حد از آن زن محلی جزین نذر
 که لسان احکام دنیوی هر چه بخاطر گذشت فرمود نذ قید شرع و ملت نبوده است و اینک احکام جناب فاروق که فتوای
 بس غریب است حکم ترک صلوٰه بحسب در صورت فقدان آب و عدم جواز تیمم غسل جنابت است و چون لطف عرض
 این کلیل اللسان بعد از آنکه جناب شاه ولی الله صاحب تبالیف خود موسوم بازاله الخفا که ذکرش غیر مکرر گشته
 در جناب فاده کرده اند باده تر ظاهر میشود اول کلام مغربی الی نقل میکند در بحث فقیهات عمری میفاده
 ابو بکر بن لاسود قال عمر لا یتیم الحنب ان لم یجد لنا شهراً و روی من وجوه ان عملاً ذکر عنه قصه التمسک و قول
 البنی صلی الله علیه وسلم انما یکفیک ان تفعل بکذا الحدیث فلم یقع بقوله قلت ترک الفقهاء لا یرونه قول عمر لانهم وجدوا
 مخالفاً لما صح عن البنی صلی الله علیه وسلم من سنن عمران بن حصین و ابی ذر و عمرو بن العاص غیر هم امره بحسب التیمم
 انما لم یجدوا ما یقتضیه انما فوجدها البنی هر چه اختلافی تاویل الی این آیه المأمرة رایت النساء فصول کلا التاویلین و
 ترک کل ما ولی علی تاویل و عمر بن الخطاب جل من ان یخفی علیه هذا الحدیث و اتقی الله من ان یبلغه هذا الحدیث ثم لا یقول
 به لا لمعنی فهم عن البنی صلی الله علیه وسلم و اخرج النسائی عن طارق ان رجلاً اجنب فلم یصل فانی البنی فذکر ذلك له
 فقال اصبت فاجنب جل اثره ثم صلی فاتاه فقال له نحو ما قال لا اخری یعنی اصبت و انشأ ان یفعل فی ان عمر و ابن مسعود
 کان یحلمان الملاءمة علی المسلم لیسید فکانتا لایان ساکتین عندهما من التیمم من الجنابة بجمیع اهل اسلام ظاهرست
 که تیمم برای جنابت وقت حد ز مثل غسل جنابت و وضوء از ضروریات دین است و از بیان آنچه بر کار ضروری دین متفرع
 میکرد فقیر را التزام ترک سارت ادب محترز و اگر گویند که بعد از آنکه اصحاب بمنزله ضروری دین شده است نه در الوقت
 پس به تنزل تسلیم میگویم که در اجماع امت بر بدیست تیمم از غسل جنابت بشرطی که بهی نیست چه فرق اسلام به تمام
 عالم منحصر در تقلید بن فقهای ربه که انهارا بلفظ امام تعبیر بسیارند و محدثین سنی و فرق شیعیان غیر و انقضی
 من انقضی تنهارا انما احد منکون تیمم بر اجابت بشرطی نیست اجماع تمام امت مصطفوی ای وقت کان باجماع و اتفاق
 ممکن نیست و علی بخلاف اجماع کافه اهل اسلام البته ضلال است فقول الفاروق نه از من الضلال و بعد از آنکه شاه
 صاحب ترک فقهای ربه قول فاروقی را بحسب صحت احادیث نبوی از عمران بن حصین و ابی ذر و عمرو و خاص
 فرموده اند و بران لفظ و غیر هم افزوده اند و هیچ حاجت بیان هیچ بر جناب عمری نیست فقد قضی الوطر عنا هو لا
 الفقهاء چه که ام حرج از عمل برخلاف صحاح احادیث خواهد بود و ذکر تشدید المذهب عرض میشود که امر مرد و در وقت
 یا جناب مدوخی ازین حدیث واقف نبودند یا آگاه بودند اگر واقف نبودند با وصف کثرت احتیاج سویی باین مسئله
 و واقف شدن جامه از صحابه که جناب خلافت تاب را علم حاصل نبود و مبلغ علم شان با آن نبوی مبلغ علم فقهای ربه

علم از کمال
 انکه آب پاک

هم نمیرسد بر تفرقه جناب ممدوح جای گریبان درید نیست و در عای فقیر که در صد اثبات آن بوده ام بوجه حسن ثابت
 و اگر واقف بودند عمل نفرمودند و او پناه و واثب و راه و چگونه توان گفت که واقف نبودند و حال آنکه از حکایت تمسک
 جناب عمار یا سررضی الله عنه میسر که افتاد آن این مسئله فی حضرت عمر ظاهر و باهر و عادت استمراری اصحاب بوده است
 که هرگاه مسئله بحث و گفتگوی افتاد هر چه نزد هر کس میبود ظاهر میساخت و خود شایع صاحب ممدوح میفرمایند و عمر بن
 الخطاب اجل من ان یخفی علیه هذا الحدیث پس محلی باقی نماند مگر استنباد بر رشتاد استعیند با ممدوح مثلاً لکن کان
 من اللذات و لو فرضنا عدم الوقوف پس و ای ثبوت قلقت علم خاصه بمسائل شریکه الا احتیاج تفصی از مخدومین و
 اما اولاً پس قبول نکردن قول جناب عمار یا سر را آنکه آیات قرآنی و لو باحد المعینین مؤید کلام شان بود و اصحابی که پیوسته
 کلام عدوانی جاکه عمار یا سر که بالاتفاق از اجلای صحابه بودند معنی چه و ثانیاً چرا حسب عادت خود که پیوسته از صحابه
 استعلام مسائل میکردند و درین مسئله با وجود اختلاف و شدت احتیاج برای ادراک حق استفسار نفرمودند و آنجا
 که جماعت معتدیه رسیده بود و دریافت میشد و ان هذا الا المسألة فی امرالدین رسیدیم کشف عجمانی که از مقام شایع
 مستفاد است و آن اینکه در حضور رسول آخر الزمان هم مردم تاویل قرآن حسب رای خود میکردند و بران عمل نمیدادند
 و اعیاد با الله انحضرت صلی الله علیه و سلم این امر را چنان رسید داشتند و بر خود المرسل الیه القرآن معنی قرآن شش به میبود و بودند
 باینجه تمیز بین لمس یا ملاسته بر شارع علیه الصلوة و السلام محقق نبود تا تاویل متخالفین را بحال خود گذاشتند و خود
 تنصیف نفرمودند که در حقیقت مراد الهی معینین مختلفین چیست و عمل موجب ان میباید عاذا الله عباد من شایع
 الجسارۃ علی خاتم النبوة و الرسالة و حدیث نسائی را که بتایید تنبیخ خود آورده اند فی الدرر الصوری من السقوط
 زیرا که آنچه مطابق نفس الامر است و از کلام شایع هم میسر نیست که در صورت فقدان آب بحال جنابت و وضو
 است یکی مذہب جمهور که عبارت از وجوب تیمم است و وضو مذہب فاروقی که ترک نماز در آن حال ولو شهر او عدم جو تیمم
 و اشتراک بن مسعود که از شافعی نقل کرده اند بعد صحت نقل ماخذش معلوم نیست تا دریافت میشد که فقط در احتیاج
 قرأت مستتم از باب ثلاثی است یا و ترک صلوۃ و علی ای حال فالحدیث المزبور الذی یتفاد منه الخیار بین الامرین
 مخالف الاجماع المکلب و بطلان مجمع علیهم غالب که و ان معین برای دفع شاعت جناب خلافتاب وضع کرده
 باشد مگر حسب اتفاق اکثری که در احادیث موضوعه بیشتر قرینه وضع یافته میشود توجیه کلام بما لا یرضی قاله اتفاق
 افتاده و آری بیان وانی عند معتذر که از مقاله شایعاً فصوص کلا التاویلین همین عمل بالخیار مراد است و شش
 ابطال میشود و اینجور بعض احتمال همی گفته شد و الا عبارت شایع صاحب باحدی الدلالات الثلاث بر معنی دلالت
 نمیکند که عمل بالخیار حکم ربانی باشد و نیز محتمل است که ارشاد نبوی اصبت بشخصه که ترک صلوۃ کرده قبل از نزول آیه تیمم
 باشد پس بفرض صحت حدیث هم کاری نمیکند شاید و از ادو ریت نه فقط بیان لکن ان ما قال ذلک الفاضل مران عمر
 اجل من ان یخفی علیه هذا الحدیث و اتفق صدرن ان یبلغه هذا الحدیث ثم لا یقول به الا المعنی فممن من البنی صلی الله علیه
 و سلم مجرب و استبعاد و حسن ظن بخلیفه و لایحیدی نفعا فان احداً من لازم الاحمال و مراد البنی علیه و علی الصلوة و

[illegible]

اعلیٰ التمسع الامام بقرعة چنان فحواى حدیثاً قدما بسنت خلفای راشدین و البشیرات انما ختمت و ما یجزم قول جناب
 عمر را ترک کردند و در استخار از بول بمس حائض و حجر تعلیه جناب شان را برگزیدند و حال آنکه عکس اهل بیت را برگزیدند
 میسر نشدن آب پس کمتر بکه شاد و نادر جنابت هم درین حال بعد که کمتر صلی و نماز را اتفاق می یافتند و بعد از آن
 بعضی ناس اتفاقاً و اگر نبیجت ترک صلوة اتفاق افتاد ترک آن بعد میسر و آنکه بجلت اکثری است برودى میسر
 و هم جناب عمر بن عمر خود استنباط سندی از آیه قرآنی نموده بودند و هم شاه صاحب حدیث نسائی را مستند قرار
 داده اند و لا کذا لک استنجا عن البول که آن در یوم طیله جمله افراد بشری را غیره ضروری است که بول و اخل سته
 ضروریست و هم تنصیف شایع صاحب درین باب جناب فاروق مستندی از قول و فعل نبوی نداشتند و بسبب بیان
 و تشریح بول اطفال بقای نجاست پس قوی و بطلان نماز علی له و ام بران متفرع پس با مرجوح محذور تعلیه و باری
 که بالنسبه راجح است ترک تعلیه یعنی چه مگر آنکه لطف سخن خارج از منصب این تالیف میسر و بقصر بر سرطانی
 می رود یعنی میسر که بگوید که در امر بول حسب محاوره اهل هند اتباع سنت لازم بالجملة باغضای نظر از جمله معروفات
 عرض فقیر نیست که اگر چه بوجه من الوجوه استنجا بمس مجروح حائض مجزى هم باشد و مقرران بارگاه الهی و مخصوصان
 حضرت رسالت پناهی بزرگوار و طهارت اولی ترند و نزد اهل سنت افضل الناس بعد رسول الله صلی الله علیه و سلم
 و ابی بکر جناب عمر پس این مسأله در تطهیر یعنی استنجا فقط بمس مجروح و غیره و غالباً علی له و ام چنانکه از شرط طهارت
 مستفاد و نیز از بیان شان در وضو علی له و ام که بمس مجروح و غیره حائض غالباً و علی له و ام چنانکه از شرط طهارت
 استنجا از بول بعد رمی نمودند چنانکه درین مزموم عادت سیانست هر چند استنجا با و اولویت اتهام در وضو
 نه امریست که حاجت بیکر رسد باشد مگر تکمیل الامام عرض میشود صاحب تفسیر مدارک و تفسیر آیه مسجد اسس
 علی التقوی الایه میگوید ثم قال ما معاشر الانصار ان سعد بن ابی وقاص قال انکم قد قطنون عند الوضوء عند العاط
 فقالوا لیس رسول الله معنی العاط الا حجارا شلتة ثم تبع الاحرار الى ارضنا الایه علیه السلام فیه رجال یحجون بان تطهروا
 الایه و اگر چه شیعیان آخره را کاش کرده باندک انصاف نظر کنند البته مشکف میگرد که لطافت را در جلیت حضرت
 فاروقی باز بود و استنجا با حیاطا کونیا مسئله است که بخاطر خطی جناب خلافت که خطور نگریده بود و از ترش نفوذ
 بشنود صاحب فتح الباری شارح صحیح بخاری در باب من قال لا نکاح الا بولی گفته اخبر الفاکهی عن طریق من
 ملکه قال تبرز عمر یاجیا و قد عابا بما فاته ام منقول و هی من بغایا بالتسع الا ان کن فی الجاهلیة فقلت فلما ركب
 فی انار لم یکن خاتمی فان اصل النار طور او و رای نظور و لالت این حکایت بر معروضه حقیر و ام پس عجیب استغفار
 کی اگر چه مثل ام منقول از نجاست بار منظر و فی اما سلم بدین و کرا بتش از استمال خلافت از ان آب و عدد مگر
 خلافت مرتبت دوم از شاد و فان اصل النار طور او چنان مستنبط که بزم جناب مدوح آب از ملاقات نجس لوکان قلیلا
 نجس نمیشود و تفرع علیه قلت انما بلا خا و ازین براتب انجش است فتوی بخوردن نیز که از پیروایه متینه ساخته باشد
 روی الشیخ جلال الدین سیوطی فی کتاب تحفة الانجاب فی مسئلة الاستنجا عن سعید بن منصور فی سننه عن یحیی بن
 یحیی

فتوی مجتهدان بزرگوار
 مصنف ۱۲۰۲ هجری

قال ذكرنا الجبر عند عمر بن الخطاب فقلنا المصنع من اثم المصنوع عمر بن الخطاب وقلنا و حسب ظاهر مقتضى راسخ
 كه بگوید که این قوی بجهت عدم یقین ساختن پیرایه می تواند بود است مگر دقیق نظر اینقدر متمشی نیست که می تواند
 مطابق سوال می باید سائل بجزیم ساختن پیش از آنکه سینه گفته بود پس جواب چنین می باشد که این کار کذا باید
 فهو حرام نه که در جواب حکم بجلت فرایند علاوه اگر مگر در جناب فاروق جواب مطابق قول معتذر می بود و می فرمودند
 که یقین این امر را از کجا حاصل شده و بعضی شبهه حرمت ثابت نمیشود جناب مدوح که قول قائل را مسلم داشته
 تحلیل اکل را بر تسبیح مستفیع ساختن فاین نه از من کلام المعتذر و ازین جنس است کمال رغبت جناب فاروق بن خنجر
 سوسمار کما نقل صاحب کثیر الکمال کتاب المصیته فی ذکر الضب عن عمر قال الضب حبالی من و حاجه تش و ابن جریر
 عن عمرو بن العاص ان فی کل حجر ضب ضبی و حال آنکه در بعضی آیات منع فرمودن آنحضرت صلی الله علیه و سلم از اکل
 آن آمده فی البیاض الابری ان البنی صلی الله علیه و سلم نهی عن اکل الضب و نهی عن اکل حرته و به قال ابو حنیفه
 رواه ابو داود و کذا ان ابن عساکر عن عائشه و در ذکر کتب حدیث سینه چنین مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 فرمودند که من منع از اکل سوسمار و سبک مگر خود و میخوردم برای کراهت طبع پس لقطع نظر از حرمت و فرض جواز اگر جناب
 فاروق را اتباع مستحبی سلم نظر و طبع شریف شان لطیف می بود هرگز نمی خوردند که این روایت با طبع مستحکمه
 است و از نیست که ذکر اقوام عرب را بر خوردن سوسمار عیب می کردند چنانچه فردوسی از زبان ایرانشاه گوید به ز شیر
 شتر خوردن و سوسماره الی اخره فکیف رغبت باین حد که از گوشت مرغ محبوب دانند و تناسلی و فو ترسیر آن فرمایند
 و بالاتر از نیست تجویز خوردن خنزیر الهام فی البیاض الابری می فرمود قال الربیع سئل الشامی عن خنزیر الما فقال یوکل
 و حره ابو حنیفه و حله ابن ابی لیلی و روی به القول عمر و عثمان و بالاتر ازین دلیل دعوی آنهم چه خواهد بود اگر طاعت اکلش
 فرض کنیم فقط تسبیح بخنجر برای نفرت طبع پس کافیهست و ازین قبیل است خوردن طعام بعد از غلار بدون شستن دست
 فی کنز العمال فی ادب الاکل فی کتاب المصیته عن عروه قال خرج عمر بن الخطاب من الخمار و اتی بطعام فقالوا له هو لوضو
 ال تا اکلن عینی و استطبیب بشمالی سلمنا که غمی مخطور شرعی نیست مگر با کثرت طبع میخوردن نهیست ضریح و حسب عادت
 نه عود وضو گفته بودند و نیت برین وارد الیدن جناب عمرو بن العاص را بعد از خنجر خوردن بشکلیا یا یا عن عاصم بن حمید انه
 بن عاصم ان عمر کان یسبح بنعلیه و یقول بن مناویل عمر قال و ابن سعد عن ابی سائب بن یزید قال ربما تعشیت عند عمر
 بن الخطاب فیاکل الخبز و اللحم ثم یسبح علی قدسیه ثم یقول نه یا منیل عمر و ایضا فی بیان زهد عمر من کتاب فضائل الصحابه
 عن ثابت قال تعشی جار و عمر بن الخطاب فخر فرغ قال یا جارتیه لمی الدستار یعنی المنیل مسح یده فقال عمر مسح ید
 بکف و ذر الدستور و کل ذلک فی کنز العمال و ایضا فی ربیع الا برار للزمخشری فی الباب الرابع و الاربعین اکل الخبز
 مع عمر بن الخطاب طعاما فقال یا جارتیه اذ الدستور فقال عمر مسح بکف او ذر هر چند طرف مقابل میگویند که این
 کدام مذهب شرعی بود که یکس را یاد کرده مگر فقیر امیدوار انصاف است که آخر از او تمییز عمامه میداشتند و بیان که
 نمیکوید ندیس اگر آن خلاف زید بود و دوسه و حب که پس هم برای پاک کردن دست یعنی دستپاک میداشتند جاسه

خوردن طعام سوسمار

خنجر خوردن سوسمار
خوردن خنزیر

خوردن طعام بعد
بستن غلار بدون
دست

فصل در بیان
سبب این است که
در این کتاب

عذر عمر و دیگران گفته اند که وی گفته که استاده بول کردن نکاید زنده ترست و بر سبب این تواند بود که در آن وقت
او یا علتی عارض بود که بدان ملاطفت داشت که چیزی از جانبش نگذرد و با وجود آن نمی کرد و از آن حضرت رسول صلی
الله علیه و آله و سلم عمر را چنانچه در حدیث وارد شده یا عمر را تیل قائما داد اما در فعل آنحضرت صلی الله علیه و سلم حاشا مثل
این تو هم توان کرد و تو هم توان نمود و هم قتل جامع البیاض و کذا لک فی الشرح العزلی که و ایضا فی البیاض یکذب حدیث
النخاری ما رووا عن عائشة انها قالت من حدثنکم عن النبی صلی الله علیه و سلم کان یبول قائما فلا تصدقوه ما کان یبول
الا فاعدا ثم قال بعد الحدیث مذکور فی مشکاة فی باب ادب الخلاء و ذکر الغزالی و ایضا فی القسم الثانی من الطهارة من
کتاب احیاء العلوم و ایضا فی البیاض الثالث من الجفاری ان یبول الرجل قائما او مسح وجهه قبل ان یتفرغ من صلوة او
یتفرغ فی سجدة الکبیر عن برید فتح الکبیر فی الباب الثانی فی التزجیهات و ازین زیاده دلیل بر ائمه ذات اقدس نموی
ازین نسبت چه خواهد بود چه هرگز موسنی تصور نمی تواند کرد که از امری که آنحضرت صلی الله علیه و سلم باین تاکید منع فرماید
خود مرتکب آن شوند و شهادت جناب عائشه درین باب در تخریب نسبت کننده این امر بآن حضرت صلی الله علیه و سلم
بالاتر از همه دلائل است و آنچه صاحب نهایه جرد تاویل حدیث بخاری بلغت سبط گفته و بنده عبارت و فیه انشائی سباط قوم
قبال ثمانه سباطه و الکتاب المستوفی فی فیه التراب و الاوساع و ما یکس من المنازل و قبل ہی لکن است
نفسها و اضافتها الی القوم اضافة تخصیص لا ملک لانها کانت متجا سباحه و ما بوله قائما فقیل لانه لم یجد موضعا للوقوف
بان الظاهر من السباطه ان لا یكون موضعها مستویا و قبل المرض منه عن الوقوف و قد جاء فی بعض الروایات لفظه بانه
وقبل فعله للتداوی من وجع الصلب لانهم كانوا یتداوون به فیک فیسه ان مرا فحة الببول مکرره لانه بال قائما فی
السباطه و لم یؤخره و ر نهایت درجه سقوط است اما بالاجال خلا و ان الشیخ الذموی قال لقطع مثل هذه الاحتمالات و
اما در فعل آنحضرت صلی الله علیه و سلم حاشا مثل این تو هم و نکلم توان کرد و اما الثانی فتذکر قول عائشة من حدثنکم
کذا فلا تصدقوه و اما الثالث پس حدیثه رضی الله عنه که خلیش را راوی این حدیث قرار داده البته برای رفع شک
این امر عذر می که باعث از کتاب فاده ذکر یکرو و اولیس فلیس و نزدنا قد بصیرین همه تعدد احتمالات دلیل صریح
ست که این همه را و طبع ما و لیم است اگر واقعی میبود یک امر می بود که با هو الغالب و اما بالتفصیل پس آنچه گفته اند
لم یجد موضعا للوقوف و اول رکبک است چه اولای هر جا که استادون میباشند شستن به سر یا هم ممکن میباشد و تسویه خنجر
موضع با طه تراب و غیره پس سهل و ثانیاً از روشن خالی نیست حوالی این سباط فضای خالی بود یا امکان مردم
در شوق اول لم یجد موضع باطل غایه مافی الباب مکان مستور نباشد تا حاضرین از ر و امثالها است و سیکر و دعا این
مقدور در حال قیام زیاده تر متصور و در شوق ثانی بمکان هر کس که برای قضای حاجت تشییع می برند متهم
بلکه اعتنا بش بان افتخار سیکر دهند و چگونه تصور توان کرد که آنحضرت علیه الصلوة و السلام باین قسم تذکر می نمودند
و استاده بول کردند و حال آنکه حیای آنحضرت از حیای ابکار فی الجمل زیاده تر بود و العقل یقتضیه زیرا که ذات
باب رکعت آنحضرت مستجمع جمیع کمالات ممکنه و تمامه صفات سنده بر وجه کمال بود و لا یشار که فیه احد من بنی آدم صلی الله علیه

و اگر که سلم و تعلیل این امر مرض علت کانت فی ما بینه ام عرضا اخر بس علی چه چنین حال نقل و حرکت خبر ضرورت
 شدید کثر اتفاق می افتد را کباکان علی و ابته او را جل و لوتز لکنا پس و ال عوارض تدریجی و ان را زمانه می باید پس
 تا انقضای آن زمانه می بایست که بول استاده میگردند و کان کند نقل و لکنا کما نقلوا ذلک بل معاوی با نقل لقتله
 و التکرار و اعتدال بتداوی ازان هم سخیف تر چه معاذ الله که آنحضرت صلی الله علیه و سلم حسب مقتدره سفای عرب
 استاده بول کردن را رافع مرض تصور فرمایند و بر کفقه انها امر ممنوعی اختیار نمایند و لو غصبا النظر من نه پس
 چنانکه در رد و تاویل سابق گزارش پذیرفت اند و او هم بتدریج میشود تخصیص علی بی حقیقت که بنده بیان بلکه نسوا
 انها بگویند که می نامند زینهار بغفل نمی سجد اثری بلکه اثری قوی داشته باشد پس ضرور بود که زمانی معتد به چنین میکردند
 و با می رسید و آنچه از کراهِیت مدافعت بول گفته اگر این هم از اوله وقوع این امر است تا صریح مصادره علی المطلب
 و اگر کراهِیت مدافعت را برین امر مترفع ساخته اند و ذکرش در بی مقام بی سود علاوه گان فقیر نیست که چنین تقاضا
 ففض فضلات که ما مردم را میشود آنحضرت صلی الله علیه و سلم را زینهار نمی شده باشد بالجمله اسلاف سنی که کراهِیت
 که در خلفای خود یافته باشند و مثل ان برای خاتم الانبیا یافته باشند و این امر هم ازان قبیل است و چون فقیر
 فصلی جدا گانه در میناب چیز این و چیزی کردن را داده دارد و در بی مقام نیز ذکر خطا نمی پرد و آنچه محدث رفیع الشان بوی
 و را غنای از جانب خلافت مدار گفته اند که از بقایای حاکمیت بود مسلم و بعد ازین عبارت شیخ مبهم کراهِ
 خویش بنی می تراود که از کتاب بول قاطبا جناب خلیفه را در عهد کرامت مذهب نبوی اتفاق افتاده و مدافعت صادر شده
 تا و اما ان لطافت شان از ترداسنی لوث این مستناعت پاک باشد لکن باز عرق ریزی جناب شیخ ابی بر روی کار نمی
 بلکه با مکس معامله آبی است و روایات سلفا زان آبی کما مرت الاشارة الیه قبیل نه تفصیل این اجمال آنکه کلام جناب
 خلافت انضمام و مرجع بول باقیام و دوم بول قاطبا قضیه مطلقه عامه است بشهادت لام تفراق یا جنس که و رای این
 مسامی نذر و مقید بحال دون حال و وقت دون وقت نیست و دیدن زید بن وهب که تابعی است و القبه ماری
 البنی صلی الله علیه و سلم کافی الاستیعاب استاده شامشیدن خلیفه را دلیل آخر قاطع و آنچه جناب شیخ افاده فرموده اند
 بقول خود که پس تواند بود که در آنوقت و را علی حاضر بود که بدان ملاحظه میکرد که چیزی از جانب و کراهِ پیکاش افاده
 نمیفرمودند که در از نفسان را باعث طول میکرد و آخرین باب استنجامی جناب ابن خطاب با ستخوان و مدافعت
 خلاصه کون و مکان ازان علیه صلوات الله المنان فی کثر العمل فی باب الاستنجاء عن الحكم ان عمر بن الخطاب کان له
 مجرا و عظم فی حائط فی مکان و مکان یا تیه فیول فیه ثم یسج بک الحجا و بک الک العظم ثم یتوضا و ما یسه مارض عن یوفیع
 بن ثابت قال لی رسول الله صلی الله علیه و سلم اخبرانه من عقد کذا و کذا و نقله کذا و استنجی بعظم او رجوع و ابته انه بری
 من محمد و ما انزل علی محمد من المجلد الثالث من کتاب مسند احمد بن حنبل و فی موضع اخر من المجلد المذكور که کذا و استنجی
 بر جمیع و اتیه او عظم فان محمد بری منه بملاحظه این تمهید خون در کما نوتیک میشود و کراهِ کویا این بی سرو پا بکراهِ
 حکایات بیکانکی جناب فاروق از لطافت از جاده موضوع این مجتهد بیرون رفته که این همه هم باطل است و اول سوی مد علم

بنایک سالتک مکران
 استنجامی با ستخوان و مدافعت

بمسائل شرعی و یا راجع بسا اهل و سوره مدینه است و نه از انجمن من ذلک انما الله الطریق المستقیم و یا یک لهذا باز بسر کوجه
 همان مدعا میروم فاشع و انصف از جمله فتوای مستقریه فاروقی که مخالف اجماع تمامه است حکم ابا حجت مکتب باز
 است صاحب فتح الباری بعد نسبت این مسئله به شبهه سوسی و صی خیر الانبیاء صلوات الله علیه علیها و آله و سلم گفته
 صح عن عمر انی من ساله اذا تزوج نبت رجل کانت تحتہ جدته لم یکن البتة فی حجره اخرج ابو عبیده و نه او ان کان
 الجمهور علی خلافه فقد اجماع ابو عبیده بقوله صلی الله علیه وسلم فلا تعرضن علی بناتکم قال نعم و لم یقید بالجور و نه فی نظر
 المطلق محمول علی المقید و لو لا اجماع الحادث فی المسئلة لندرۃ الخالف لکان الاخذ به اولی لان التحريم جاء مشروطا
 بامرین ان یکون فی الجور و ان یکون الذی یرید التزوج قد وصل بالام فلا تحرم بوجود احد الشرطین اتسی و اقول فی نظره
 نظر کما صح به صاحب مدارک التنبیل فی تفسیر نه الاية الثلاثی فی مجور کم قال داود و اذا لم یکن فی حجره لم تحرم قلنا ذکر الجور
 علی غلبه الحال دون الشرط و فائدة التعلیل للتحريم و انهن لا احتصانکم لمن او لکونن بصد و احصانکم کما تم فی العقد علی
 بناتهن عاقدون علی بناتکم و نیز فقیر سیکوید که استدلال صاحب فتح الباری خیلی ناتمام زیرا که اگر منظره مشار البیوع میبود
 ملک علام ذکر انتقای هر دو شرط میفرمود و ان لم یکن فی حجره کم او لم تکنوا و ختم بهن و چون خداوند تحلیل فقط
 بر عدم دخول متفرع نمود سبب کشت که قید کون فی الجور صرف بیان حال اغلب الاحوال است و تحلیل و تحريم فعل
 ندارد و بس عیب که ذم بن ثاقب این علامه مشار بالبنان سوی این امر صریح زلفت مکر حکم الاسما تنزل من السما تاثیر
 نام باشد علاوه بر منصف لیب مخفی نیست که خالق کائنات تحریم نسار که باز و و ارج و مصاهره فرموده آبنایش
 بر ملاست خود در جل یا اقرب اقرباش بانسواء است مثلا ما و زن بسبب ملاست خودش با دخترش حرام شده و خلافت
 اب من علا و این من سفل بسبب ملاست انها حرام کشته و یحل النکاح الشرعی علی النکاح الاخوانی پس البته نسبت دخول
 حرام خواهد بود و کانت فی حجره ام لا و لو تنزلنا پس احتیاطا خوف از خدا و رسول زینهار مقتضی چنین فتوی نیست
 چه در صورت حلت نفس الا کم و ترک رجیه باشد و هر چه بر این و این کس زن میسر میشود در صورت حرمت فی
 الواقع زنای فبیح لازم میگرد و در شبهه حلال و حرام حکم اجتناب از شبهه از پیشگاه شارع علیه الصلوة و السلام
 بتاکید صادر شده و ان کان الجانبان متساوین فکیف که درین مسئله دلائل حرمت پس قولیست و باغضای النظر
 عن جمیع ما ذکره فتوای جناب عمر به تحلیل رجیه خلاف اجماع کافه است است و ان کان احد موافقا ففقد القرض و
 خلاف اجماع الامته و اجمعین فی اتی وقت اتفاق ضلاله کما بین فی مسئله التیمم من الجنابة و ازین فتوی و معرکه تیمم
 پیدا است که جناب بن خطاب تفسیر آیات احکام را هم از پیشگاه رسالت اخذ کرده بودند الا آنچه معلوم شان میبود
 به تیغ معلوم میبود و سعادته بقوی خلاف اجماع است میکشید و علی هذا قول قائل بران قابل اذعان است و دعوی
 مزید خصوصیت و وفور علم بعد منصب خلافت ایجاد مریدان و نیز فتوی بس طریقت که جناب فاروق قطع ساری
 ظریف را منع فرمودند قال بان الاثیر فی نهات اللغه فی لغة طرف و فی حدیث عمر اذا کان اللص طریقا لم یقطع یعنی اذا
 کانت بلتیا عن الکلام منج عن نفسه با یقطع عنه الجها الطرف فی اللسان البلاغة و فی الوجه الحسن و غرابت ابرار شام

بدرعات عمر

بدرعات عمر

غرائب بنیاد که صحیح مخالف نص قاطع السارق والسارقة فاقطعوا ايديهماست ستنه نیست و تاويلی که صاحب
 نهایت کرده اگر باب چنین تاويل که عبارتی بطویل بدون داعی و قرینه مقدر سازند مفتوح کرد و هیچ محقق معتقد هیچ
 مبطل را ابطال نمیتواند کرد غایبانی الباب اینهمه را از لفظ طریف مستنبط گویند حقیقتش آنیکه لفظ طرافت
 برای معنی محض بلاغت موضوع نیست بلکه را محض معنی که مجاوره عرب و عجم و اتباع عجم بزبان شرقای هند که بزبان
 شان را و میگویند شائع است معنی مانع ندیده شیخ لطیفه کو فاحش يدل عليه ما قال صاحب القاموس بعد بیان
 المعنى لا يوصف به الا الفتيان المروء والفتيات الزولات لا الشيوخ والسادة چه عدم جواز وصف شیوخ
 و سادّه باین لفظ جز این نیست که این مرثایان شان نشان نیست پس اگر مراد جناب فاروق آن بود که صاحب
 نهایت ادعا کرده بجای لفظ طریف بلیغ طلیق میفرمودند و چون لفظ طریف معنی را ندید بر بلیغ وارد و سقوط حد بر محض
 بلاغت متفرع نخواهد بود بلکه بر امری که بلاغت جز آن افتاده و این امر مستندی از کتاب و سنت و قیاس ندارد و ازین
 قطع نظر با فرض اگر در بلیغ نباشد تا هم ممکنست که بجمله و حجتی در حد از خودش تواند کرد و البته در اینجا حد از وسایط
 خواهد بود پس تخصیص بلیغ لغو است و جناب فاروق قضیه متصلا لزومیه فرموده اند یعنی هر درو که طریف باشد قطع به
 او نباید نمود و بر بلیغ ضروری نیست که جمله هم پیدا تواند کرد پس محض طرافت باعث قطع حد خواهد بود نه ایجاد جمله
 و نیز اگر بعد قیام محبت اجزای حد جواز میداشت جناب بن خطاب را میرسد که ارشاد کنند که اگر سارق حجت قائم
 کند قطع ید او نسا زنده و حال آنکه الحد و تذری بالشهادة فضلا عن قیام الحجج پس اگر معنی کلام آن باشد که
 صاحب نهایت گفته کلام فاروقی لغو خواهد بود و نیز اقامت حجت و ایجاد جمله مخصوص درو طریف نیست جمله ترکیب
 معاصی مثل الزنا و تشاربی الخمر که طرافت در آنها نسبت بزرگتری است عذری و حجتی ممکن است که بیاسازند
 درین حال حد از آنها ساقط خواهد بود خصوصیت سارق چیست و کلام عقلا خصوصا مثل جناب فاروق که عثم
 فاروق بین الحق و الباطل بوده اند لغو نمی باشد پس محل این کلام همین است که کلام کدام درو جناب خلافت است
 خوش کرده باشد و در شرائع بیشتر دخل بلکه معاذ الله عم نیست اصلاح میفرمودند اینهم ارشاد رفت و عاقل
 این فتوی است بلکه بوجوب انجاش از ان اسقاط حد از ائمه ثانیه خلاف نص قرانی الزانیة و الزانی فاجلدوا کل احد
 منهما مائة جلده و قوله تعالى لان اتین بغاشة فجلیهن نصف ما علی المحصنات من العذاب فی شرح نهج البلاغة لابن
 ابی الحدید فی الخبر الثانی عشر فی ذیل شرح خطبة اولها بعد بلاد فلان و فی حدیثه ای عمارة سئل عن حد الزانیة
 فقال ان لامة التقت فزوة را سهاسن و را را الارقال الفزوة جلد الماس و نهامثل انما ارادنا ان التقت القناع
 و کتبت الحجاب و خرجت الی حیث لا یکننا ان تمتنع من الفجور نحو رعاية الغنم فکان یری ان لا یحد علیها و این اعضا
 علی ندارد مگر طبعاً شده همین میگویند که روایتان ابی الحدید معتبر نیست و جوابش انشاء الله المستعان و در ذیل
 بیان حال ابن ابی الحدید می آید معتمد ابن اثیر نیز در نهایت این روایت نقل کرده فلیحدی جرحه نقضاً بر آنکه در توشیح ابن
 اثیر کلامی نیست و در کتبات العمال در کتاب الحد و در حد الزنا مسطور است عن عمارة سئل عن حد الزانیة فقال ان

استقام حد الزانیة

از آن بر دستند و ای نهاده اشاقانی البینا بلفظ المستعیده و متدوره حیث عبر بکلمه تک الکماله طینه
 و البته بعد از آن بیکسایت سیکس از وقوع خلوت صحیح بالانرا از ضرب حجاب یا ضرب حجاب بالکناینه عبارت از خلوت
 صحیح باشد مشبهه میماند و بعد از آن وقوع بل او قعوا و او قعوا و یا یلزم علی نه الا ذکره که اهره عن ذکره و عدم
 خفائه و اگر فرض کنیم که بر عزم فاروق اعظم که درین مقام لغت باین لفظ زیباست آیات مزبوره صریحه دلالت درینجا
 نص نبوده است و حال آنکه اگر این آیات نص نباشد غالباً نص و فرقان مجید و جودی نداشته باشد کاشن
 رجوع بقیاس میگردیم که در مذهب شان نباشد مذهب تمامه پیروان او ثنائست فکیف که درین سلسله قیاس اولویت
 و قیاس منصوص العله که معتقد اکثر علمای دین است تحقق بوده است کما یظهر بادی فی تامل کلام معترض اینجا فطیحه
 نقیصه حطی نسبت بعض ازواج نبوی که ملحق آن ساده دل ساده لوح بودند لازم میگردید که کسی را بجنح و کذب
 تعلیم ستعاذه از رسول مقبول نمودن و اظهارش کناه کرده بحرام از چنین نعمت عظمی و موسیت کبری خدایتن البته
 از اگر کبار است و چون و رای حق الهی که کذب را اختلاف از مفاصلی عظیمه است حق العبد نبوده شان لازم و استغیبه
 را که از چنین دولت فقیه نظیر محروم ساختند البته عفو نمیکند پس معاملة یوم الجزا پس قبیح تخصیص که از روی تنصیر
 فرقانی عوض حسنه و ستمیه ازواج نبوی مضاعف است و بخاطر جاید میگذرد که شیخ معظم معنی عبدالحق محدث
 و بلوی بعضی فی الیف خود و غالباً مدارج النبوة یا بعض شروح مشکاة تعرض بانجکایت و تاویل این جنایت کرده
 مکر از پس کاکت قابل التفات نیست من شتار فلاتی صغیر و لینه صفت باذامیم بر کائنات غنیه که بیضاوی بر عزم
 خود بکلمه من غیر تکریر اشاره بجواب اعتراضی که برین ماجرای مستحجن لازم می آید نموده و چون استبعاد عدم تکریر
 از لامل قویه است بر معتقدات ثنائست بلکه مفرغ و ملاذ فقیر و از مننه مخالفه صفحه چند در دستد لال این
 هر دو امر که بالمال و احد است بسکک محرم کشیده و ان ساعد القدر و ریخاله هم اشاره باین میشا ز دانی که مقام تظلم
 است بنقل عبارت از ان الخفا که مولفش در ذیل مدارج فاروقی و ترجیح عهد مغری الیه و ریناب نیز بر چند خلافت
 مرتضوی گفته است کتفامی و زرد که اگر پای انصاف در میان باشد کافی و بسند و بی نهاده و فی الجمل طریق مشاوه
 در سائل اجتهاد و یقوتیج احادیث از سلطان ان کشاده شد مع نه بعد عزم خلیفه بر چیزی محال مخالفت نبود و
 در جمیع امور شذر و ذر غیر فتنه بدون استطلاع رای خلیفه کاری را مصمم نمیشا خند لهذا درین عصر فتنه
 مذاهب و تشنت آرا و وقع نشد همه بر یک مذهب متفق و بر یک راه مجتمع و ان مذهب خلیفه و رای او بود و در
 احادیث و فتوای و قضاء و موعظه مقصود بود و در خلیفه یا سیکه ناسب خلیفه باشد با مراد استنی و با ثبات مدعا
 فقیر که سیاق کلام از تفصیلش منعی است فقط فقره مع نه بعد عزم خلیفه بر چیزی محال مخالفت نبود و کافیهست
 آنچه باشد شاه ولی الله را قضا و حکم باین مقام ذکر در صیبت جناب عتیق تبعلیم و توقیرا طبیعت کرده اند و در
 صیبت روایت صدق و چون اناس بالبر و تسوان الفسکم بوده است و این احوال لاجل فصلی علی و و
 باینجه بر این توقیر و طبیعت است و از جانب عتیق و برادر بجان برادرشان و جناب ثابث بلشهری شده اند

قال المستقل
 فی الاصابه من
 الکلی عن ابرهه
 الی صاعه من
 حابس تزوج الی
 اسرار حاکم
 الشان و کاکت
 من اهل الی
 و شیهه فتنه
 عاتقه و وضع
 یه فی الغراب
 یوشک الی غیر
 و هم عند کاک
 خطها من
 عند الوالی علیه
 فی و ندکنه
 فلما رات
 سدها
 ان تخطف
 عنده الفقه

اجزای این رساله خواهد بود و از بسکه علمای سنییه محققان و خلفای خود انداختنای باین امر قطع کردند یا
 محاذ از ذکر اخضای نظر نظر شناخت کردند چه در قعاسیر متداوله که بعضی نزد فقیر هم هست حتی تفسیر کبیر نیز
 و کبری از بحکایت یافته نشد معلوم نیست که بچه سبب تفسیر رضیای اجمالا تعرض کرده عجب نیست که در کتب
 مسبوته حدیث تاریخ مفصلا مذکور باشد مگر آن کتب بدایریند میسر و نه امثال مامورم را توفیق یقین کما فیغنی
 بالمله ما که در ابتدای تخصیص منسوب به ای مذکور بحجت روایت از مضموم علیه السلام شبهه نداریم مکن اگر
 بمانست هم بسبب از کتاب چنین حبارت ابتدای انهارا بدو دنیا غریب بدانند که روایت بطریق نشان نیاید باشد
 نجیب نیست و لعذاب الاخره اندوالتی و آنچه فرموده اند بعد از ان در حفظ ناموس آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 و مشکوحات وی سعی تمام بجای آورد و بچار موجه حیرت می افکند که فقیر سو کند شرعی بخورم که محبت اماست با کثر
 استب کلاسیه سنییه دیدم مگر عنوان این بزرگ که در احدی نیافتم طرفه حادث ستم را دارو که جمله متالسب استیخاخ ثلثه را
 که جمیع البقین و لا حقین بجهالتی شومست تا ویلات برای قصصی از ان پیدا ساخته اند و اخل ملاحج میبازد حتی که فر
 از محارب خیر را که خود روایت میکند که لشکریان جناب عمر را منسوب بنامردی میکردند و ایشان انهارا
 از مضامین شمرده و همچنین جناب محمود را شکی که در نبوت خاتم الانبیاء بحجت مصلحت حدیث طاری شده و علما
 ایشان عترت دارند کما یاتی فی بنده الوجیزه مفصلا قوت ایمان قرار داده و من لا یقبل سنی ذلک و یحب فمذا
 کتاب انزاله الخفا بر تیریل الخفا همچنین در بنیقام تنک ناموس نبوی را مصدر باهتنام در امر ناموس از واج ساخته
 و تجمیر که آن اتمام غیر از تزویج امهات سونین خلاف حکم خدا و چه بود و خدا ناکرده که دام ضرورت حفظ ناموس
 نبوی بود که بان پرواخته عرض کند عدم استخیار و عدم تعمق این بزرگ که متصل کر اتمام حفظ ناموس بلا فصل
 ذکر تزویج از واج میکند قهقهه شرار عارض میکرد و غلط گفتیم جای گریه زار زار است و آنچه ادعای وقوع مباحثه
 درین امر فرموده ان بنده الا بهتان صریح مباحثه نیست که جماعه بامری مناظره سازند و یکی کلام و کبری را بدلیل
 رو کند و در محاوره اهل هند مجادل را بختنوت میگویند از غیرا را درین باب با شری نبود آنچه شاه صاحب کجاست
 قتیل را از استیجاب نقل کرده اند زان همین قدر است که جناب ابو بکر را راده تعزیر کرده بودند بجزر و ممانعت
 جناب فاروق باز ماندند و بحکایت مستعینه که فقیر از تفسیر رضیای مذکور ساخته چنین نیست که خود جناب
 عزم اجرای حد داشتند بعض حاضرین که غیر ممسوسه بودند نش گفتند از ان پاده در گذشتند بحث کو و مباحثه کجا
 کائنات مثل و کمر سائل مجهول خود که در پوزه او را که از ذکر ان میکردند اجل اصحاب را جمع کرده این مسئله را بمرح
 خوض و خور می انداختند تا البته که ام کس تخذیر ازین امر شنیع و فظیح و بیگانه و بعد از ان فی فقر را نشان
 مزید حیرت نیست که اگر بالفرض بجهت غیر ممسوسه بودن شبهه افکوده بود فائیش انیکه از اجرای حد دست
 میکشیدند چنانکه از هم متفرق میساختند بلا سبالات که تزویج و نکاح را جائز و باقی داشتند سوای جرات بر
 و لا رسول که دام دلیل در دست نشان بود بعد از ذکر بسبب است که طرف ثانی را هم در سنی نیست علیت بجهت

فأردق بآله وجوان منوناً رب منصفه سوفوره بنحاطر محزون مخزون ویکي بروکیری مسالفت خودی تا بسک
 بیان منسلک بکبر و عسیمی کیو بد که من تنگ آمدم فریاد کن و درین مطلب خاص زیاده اوده اطنانی را
 بر ذکر حدیث که خبریکابره محضه تفصی از مشکلات وارده بوجهها بر اهل از اسکان بعید ختم ان بحث زیاده
 اما اول ففی الاستیعاب فی ترجمه معصه بن صوحان العبدی قال کان مسلماً علی عمر رسول الله صلی الله
 علیه وسلم ولم یلقه ولم یره صفر عن ذلک وکان سیداً من سادات قومه عبد القیس وکان فصحیاً خطیباً عاقلاً
 صیفاً وینافضلاً بلغایه فی اصحاب علی رضی الله عنه قال یحیی بن معین معصه بن صوحان بنو صوحان
 کانوا خطباء من عبد القیس مثل زید وسیحان یوم الجمعه معصه بن صوحان نهاده و العادل عمر بن الخطاب رضی
 الله عنه صیر قسم المال الذی بعثه ابو موسی وکان الف الف درهم وفضلت منه فضله فاختلوا علیه حیث
 یصنعها فقام خطیباً فحمد الله واثنی علیه وقال ایها الناس قد لقیتم لکم فضله بعد حقوق الناس فما تقولون
 فیها فقام معصه و هو غلام شاب وقال یا امیر المؤمنین انما یشاور الناس فیما لم یشیر فی القرآن واما انزل
 الله به القرآن ووصفه مواضع فضله فی مواضع التي وضعه الله فیها فقال صدقت انت منی وانا منك فقسمه
 بین المسلمین فذكره عمر بن شعیبه باسناده یضمون ان حدیث ان ذک امعان نظر میاید که مال اکرمات الاف
 الوعد باشد بقیه را هم قسمت توان کرد پس محل تامل چه بود که بران انقدر تخشع مؤنت فرمودند که رونق منبر
 افزو دند و بخطاب ایها الناس استشاره از حضار نمودند سپس و رای حدت و همین جناب خلافت اب و حضور
 مسایل شرعیه بضمیر فلک فرمایند بطور عقل استفاد چه باشد و از نیست که هیچ وجه برآمده و ضبط نفس نتوانست
 گفت که امری که منصوص قرآن نیست و دران مشاوره چه کنجایش دارد و بنظر دقیق از کلام معصه اعتیاد
 خلافت اب بشاره مستفاد و طعن بر معنی مستنبط و الا تصدیر کلامش بجله انما یشاور الناس الی آخره
 ضرور نبود همین قدر کافی بود بنظر طایفه بنص القرآن و جمله حالیه و هو غلام شاب که از قلم صاحب استیعاب
 ریخته یا از زبان راوی برآمده هر چند مقصود صریح ازین کلام مدح معصه است که با وجود شباب چنین
 گفت لکن بالاثم ثنای جناب خلافت اب هم استفاد شد که مشله که شخص نوجوان که لائق اطلاق لفظ علما
 باشد بادی بد بیان کند خلافت پناه با همه سبق اسلام و طول صحبت خیر الانام و که برین عجز و حاجت مشایرت داشته
 باشند و اما الثانی در هوائی من الاول فی الدلالة علی ما ادعیت و ان کان الاول ایضا غایه فی المقصود
 فی ذلک ما اورد به البخاری فی صححه فی باب التجارة قال ان اباموسى الاشعری استاذن علی عمر بن الخطاب
 فلم یؤذن له و کانه کان مشغولاً فرجع ابو موسی فصرخ عمر فقال الم اسمع صوت عبد الله بن قیس انذروا له قبل
 قد رجع فدعاه فقال کنا نؤمر بذلك فقال تاتیننی علی ذلک بالینتفاظ لعلی مجلس الانصار فسالهم وقالوا لا یشهد
 ذلک علی هذا الا اصغرنا ابو سعید الخدری فذهب باطلی سعید فقال عمر رضی الله عنه علی من امر رسول الله صلی الله
 علیه وسلم الهانی الصفاق بالاسواق ونقل جامع البیاض الا برایمی عن الجمع بین الصحیحین للشیخ الحافظ عبد الحق

فمن عمر بن الخطاب

الا زوى كذا عن ابي سعيد ان ابا موسى اتى باب عمر فاستاذن فقال عمر واحدة ثم استاذن فقال عمر
 ثنتان ثم استاذن الثالثة فقال عمر ثلث ثم انصرف فاتبه فمروته فقال ان كان هذا شيئا حفظته من رسول
 الله صلى الله عليه وسلم فيها والا لا جعلتك غطة قال ابو سعيد قاتما فقال لم تعلموا ان رسول الله صلى الله عليه
 وسلم قال لا استئذان ثلث قال فعملوا فيجكون فقلت انما كنتم اخوكم لمسلم قد فرغ تصحكون النطق فانما تركب
 في بدها لعقوبة فاما فقال هذا ابو سعيد وفي رواية اخرى ذكره الحديث الى ان قال قال عمر يا ابا موسى ما تقول
 او قد وجدت قال نعم ابي بن كعب قال عمر يا ابا الطفيل ما يقول فبما سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول
 ذلك يا بن الخطاب فذا كنون عندنا على صحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم ونقل جابح البياض من الكرماني
 شرح ذلك الصحيح قوله لا يشهد لك الا اصغرنا انما قال الانصار الكار على عمر فاجابوا وقالوا انه حديث مشهور
 بيننا معروف عندنا حتى اصغرنا حفظه وسمعه من رسول الله صلى الله عليه وسلم من العيني في باب الحجة من المجلة
 السادس في ان الرجل العالم قديو جده عند من هو دونه من العلم باليس عنده انما كان طريق ذلك العلم السمع
 قال ابو سعول وان علم عمر وضع كهيئة ووضع علم ابي ابراهيم في كفته ليرجع علم عمر عليه وفيه دلالة على ان طلب
 الدنيا يمنع من استفادة العلم وكلما ازداد المرء طلبا لهما ازداد جهلا وتعلل علمه من الاسئلة والاجوبة المتعلقة
 بهذا الحديث ان قول عمر لما في الصنف بالاسواق يدل اشكان يقل الحياصة مع النبي صلى الله عليه وسلم
 وهذا لا يمكن لا نقا بحقه والجواب ان هذا القول عهد على معنى الذم لنفسه وقد كان عليه السلام كثيرا ما يقول فعلت
 اما ابو بكر وعمر وكنت انا و ابو بكر وعمر ومكانها منه حال وكان خروج عمر في بعض الاوقات الى الاسواق لكفا
 انتهى و فقير خواستم ان ارفع الباري ان شرح صحيح بخاري سمعوا ترست نيز نقل كنم كرميش فقير كتاب بوب
 ان نيقاسم بود رجوع بقسطلا في بنمودم وراي حنين ديدم ان ابا موسى الاشعري استاذن على عمر بن الخطاب
 زاد بن سيعيد في الاستئذان انه استاذن ثلثا فلما علم بوزن كرميش ليا ربنا للمفعول وكانه اي عمر
 كان مشغولا بامر من امور المسلمين فرجع ابو موسى فخرج عمر من شغله فقال لم اسمع صوت عبد الله بن قيس
 ابي موسى الاشعري انذروا له بالدخول قبل قدر رجوع ابو موسى فبعث عمر وراه فحضر فدعاه فقال لم رجعت فقال
 ابو موسى كذا فامر بذلك اي بالرجوع حين لم يوزن للمستاذن قال في رواية الاستئذان المذكور فاجرت عمر
 عن النبي صلى الله عليه وسلم بذلك فقال عمر تاني يديون لاهم التاكيد في اوله وهو خبر اريد به الامر في نسخة تاني
 بحرف التحية التي بعد الفوقية على ذلك اي على الامر بالرجوع بالهيئة زاد مالك في موطاه فقال عمر لابي موسى
 الا اني لم اتركك ولكني خشيت ان يتقول الناس على رسول الله صلى الله عليه وسلم حينئذ فلا دلالة في طلب البينة
 على انه لا يجزئ بغير الواحد بل اراد سد الباب خوفا من غير ابي موسى ان يخلق كذا على رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عند الغيبة والرسالة فاطلق ابو موسى الى مجلس انصار فتوجه مجلس لابي فخرج عن المجلس لا نصافسهم
 عن ترك فقالوا لا يشهد لك على هذا الذي ذكره عمر ثم الا اصغرنا ابو سعيد سعد بن مالك الخ ذري انا واد الى

انه حديث مشهور عندهم حتى ان اصغرهم سمعه من النبي صلى الله عليه وسلم فذهب ابو موسى بابي سعيد الخدري الى عمر
 فاجبه ابو سعيد بذلك فقال عمر اخي علي ولا يبي ذروا ابو عمر عن الجموي اخفي هذا من امر رسول الله صلى الله عليه وسلم
 والجموي اخفي للاستفهام ويار علي شددوا الهائي اي شغلني الشغل بالاسواق يعني عمر بذلك الخروج الى تجارة
 ولا يبي بكر من الكشيبي لي التجارة بالتعريف اي شغلني عن ملازمة رسول الله صلى الله عليه وسلم في بعض
 الاوقات حتى حضر من هوا صغر مني فلم احضر من العلم وفيه ان طلب الدنيا يمنع من استفادة العلم وكان احتياج
 عمر الى السوق لاجل الكسب ليعيا له وتعفف عن الناس وهذا موضع الترجيح في ذلك رد علي من يقطع في التجارة
 فلا يضر الاسواق ويخرج منه لكن يحتمل ان يخرج من تخرج لطلب المنكرات في الاسواق في هذه الازمنة بخلاف الصواب
 الاول وفي الحديث ابن قول الصحابي نوكر ليداله حكم الرفع وهذا الحديث اخرجه ايضا في الاعتصام ومسلم في الاستيلاء
 والبوداودني الادب اتى بلفظه غبار نقية كه از فحواي اين حديث مروي باصح صحاح مسنية متشبهت واما حال جناب
 خلافت اشغال ميشود وغمای تمام از بيان اردو كه قضيه المريدون بخدا بقراره قضيه مسلمة كافه عقلاست پس كاه مستحبان او غير مستحبان
 اين امر بر خود فرمايد و تعليلش بانهاك بصق اسواق كه اين علت بيان علل متعديه سريته كبر مسائل مهم مسيا
 نمايند غيري راجه جاي كلام ست مگر چون علمای سنية حسب عادت كه طبعيت ثانياه سميانه شد غلط گفتيم براي
 حفظ بنيان خلافت از هر دم كنجايش تاويل باشد يا نباشد نظير كس نشود يا نشود من كفتگويي ميكنيم كفتگوست
 ميكنند فقير را هم بيان ركائت تاويلات ضروريه ضرور افتاد بلكه چون بذريعه نظريه توجيه شان كشف قناع
 از وجوه بعض خباياي اين وايت صورت پذيرفت تجوز ميتوان گفت كه الدال على الخير كفاه ليس معروضات
 فقير لسمع النصارى بايشنيدي كه آنچه صيني و رعدر معلوم نبودن اين حديث بجناب فاروق گفته قد يوجب عند من حج و غيره
 من العلم باليس عنده اذا كان طريق ذلك السمع و حاصلش اينكه از معلوم نبودن حديثي نقيصه لازم نميگردد
 چه احتمال ست كه آن علم ان حديث را شنيد و من و نه من العلم شنيد و البته كاه همچنانست كه شارح ممدوح گفته
 لكن و رما نحن فيه اين عذر متمشي نيست زيرا كه اصحاب كبار را عدم وقوف بر مسائل و بينه منقصت عظيم است
 تخصيص در حاليكه آن بعض منفرد و رسمع نباشد بلكه مسئله از مشهورات و حجم غفيري شنيد باشد و كان من
 الحاجة الى تلك المسئلة شد يذو هذه المسئلة كذا لك زيرا كه در خود و بعد كذا اشخاص نوع انسان بسبب مدني الطبع بود
 نوع انسان ضروري حيات و معاش مشيت است كه بعضي را با بعضي در يوم بلبلة مكر ضرورت تلاقي روميده پس
 واقف نبودن خليفه رسول خافقين نبي التقلين صلى الله عليه وآله وسلم كه كار فرما عالم در نهاي كافه بني آدم
 ست البته نقيصه عظيم خواهد بود و كاش بهين يك مسئله از علم فاروقتي بيرون ميبود تا بلكه عذر عيني را كفايتي
 ميبود و هر كاه حال اكثر مسائل ضروري همچنين باشد كذا شرح پس البته عذر از معاذير مشهوره خواهد بود و فقير در
 نقيصه بجناب اين خطا و ريناب منفرد نيست بلكه انصار رضی الله عنهم شركي غالب كه گفتند لا يشهد لك علي
 هذا اصغر يعني اين حديثي ست بان مشايه مشهور كه كوچكتر ما هم ميدانند و ليس عجيب كه جناب خليفه نميدانند و

سوید یعنی ضحک انصاریست بموجب روایت جمع بین شیخ عبدالحق از وی چه منشأ تحک علی بن ابي طالب
 عند الحکما تعجب است و اینجای را ی علم خلیفه منشأ تعجب چه بود و علی بن ابي طالب القسطلانی سوسیا فی العذر بقول
 اشار و الی انه حدیث مشهور عند جمیع ان اصغرهم سمع من النبی صلی الله علیه و سلم علیه السلام یطهر بادی تامل و
 خصوصیت قید عند جمیع که بر علم خود طریق برای تفصیل از اعضاء پیدا کرده زینهار مفید نیست چه مضمون حدیث
 خصوصیتی بالنصار ندارد حکم عام برای جمیع افراد است و لو فرضنا که مخاطب بعض النصار باشند تا هم از اسماء
 نبود که در خلوت ارشاد کرده باشند بلکه لایق اسراع و اطلاع کافه اصحاب پس البته در جمع عام فرموده باشند و انصار
 یکدیگر نبودند بلکه جماعه معتد بهای پس آنچه در آن عامه مشتبه باشند ممکن نیست که در اصحاب را گوش زد نشود مگر اینکه
 احوال قسطلانی و جمعی برای عدم سمع صحابین و غیر جمعی که در اندک الباطن المطأنته و هرگاه با ثبات رسید که حدیث
 مشهور بین اصحاب بوقایع حدیث عام بود و جناب خلیفه اصلا واقف نبودند فوا سفا و الهفاه و فعل فیصل اینکه خود
 جناب خلیفه کار بالنصار فرموده بلکه اخفی علی بر حال خود تعجب فرموده اند و لم این امر شکر یعنی عدم علم این حدیث هم
 خود بیان فرموده اند آینه مثل مشهور مریدان هر چه خواهند بگویند و بکمال آن ثم معنی الهام فی الصفاق بالاسواق فقط
 غیبت عند صد و ثمانی حدیث نیست بلکه آنها که در جمیع و نشر مشغول ساخته خواهد و در وقتی بجهت غیبت باشد و
 خواه توجه خاطر سوای معاملات مزبور به سهو و تنسیان عارض شده زیرا که این جمله الهام فی الصفاق بالاسواق بیان
 نفس الامر و یا بهضم نفس اما الشق الاول فهو مطلوب بناء لکن شق ثانی که عینی بان معتد شده زینهار سماعی ندارد
 چه در حدیث مزبور معلوم نبود و کویا بالنکار برخاسته بودند و هرگاه صد و شش از پیشگاه رسالت ثابت باشد وجه عدم
 علم خود بیان کردند این بیان حقیقت نفس الامر نیست یا بهضم نفس و ثانیاً اگر جناب خلافت انتساب و اطلاق بین
 قضیه بخود منقرو میبود و احتمال بهضم نفس کنجایشی میداشت مگر آنکه از صحابه به هم بحق جناب شان گفته باشند
 بنا آنچه کلام ابی بن کعب سابق منقول شد که بیجا با گفته شخانی القرآن و شغلک الصفاق بالاسواق و ان تقرض و اکر
 علی غفک بباب ابن العجار و بی شبهه هرگاه این شغل سعاد جناب خلیفه بود تا الی از سطوت خلافت نیدر شیده بر
 زبان آورد و جناب خلیفه سکوت فرمودند و الا چه تاب داشت بهضم نفس یعنی چه آری اگر بهضم نفس فاروقی از
 زبان و کمران و همچنین است عذر عینی در باب قلت مجالست که بر ابطالش هم مقال الی لقد علمت الی کنت اذ کل
 علی النبی صلی الله علیه و سلم و بقیه یعنی و انت بالباب حجت قاطع است و لظواهر روایات اجماعی و کتب قوم بسیار است
 و غایب که در سطور می کلام فیما سیاتی بعضی از آن مذکور شود و کلمه حق بر زبان عینی و قسطلانی جاری شده اعنی ان
 طلب ان نیایم من استفادة العلم و کمال از او المراد طلبا لها از او و جدا در حقیقت ارشاد فاروقی الهامی خزینه
 ایست از همین کلمه و قسطلانی که در صد و عذر تشریف بردن جناب این خطاب بیازار افتاده حاجت بان نموده
 است چه شان جناب مدوح نزد ما ارفع است از اینکه بجهت ذباب نسوج نیست نقیصه جناب شان تا هم کمالا یعنی علی است
 و آنچه قسطلانی از امام مالک توجیه عدم اقبال جناب خلافت سکال قول ابی سوسی را نقل کرده قریب به همین که سخن

برای اصلاح حال خلیفه دانی موسی کلینما متصدی این تکلف شده بالا اختلاف لکن مثل سایرین لصلح العطار صادق
 زیر که ارشاد با سدا و فاروقی و الا لا جلک عطف که معیش چیزین نیست که اگر مدینه بر قول خود نیاوردی با تو ان کنم
 پند و عبرت برای و گران باشد صریح دال است که ظن غالب جناب خلیفه موسی کذب الی موسی رفته و الا ابتلا لکن
 تهدید شدید برای چه و مقال ابو سعید خدی انا کم اخو کم المسلم قد فرغ و هم قولش انا شرکب فی هذه العقوبة و دلیل
 آخر است قاطع بر معنی و گفتن ابی بن کعب بخدست فاروق اعظم لا تكونن عذابا علی اصحاب رسول الله صلی الله علیه
 و سلم که بنده این جمله را در کثر اعمال هم دیده ام تو هم صدق کلام امام مالک را قطع میسازد و کما هو فی غایة الظهور
 و بالمفهوم صریح دال که از غلظت و فطاطت جناب بن خطاب اصحاب دل پر شو متذاری اگر اعتذار فاروقی
 بر ایت صحیح ثابت شود تا بعد صادق بر آمدن ابی موسی درین قول برای رفع خجالت خود فرموده باشند و خبر
 ما را این همه غرض باین معنی متعلق نیست کی خبر واحد با اعتقاد فاروقی حجت بود یا نه لکن از فحواهی حدیث منقول
 عن الاندی و یسوا یا تیکه سابق ازین بدکر مواقع فقیر ذکر کرده صریح ثابت است که جناب مدوح خبر واحد را حجت نمیدانست
 و امر عمده که ازین معنی میرهن شده کوبالما ل متحد باشد انبست که عدول بودن تمامه اصحاب یکما هو معتقد الا ان
 و من ضا با هم معتقد جناب خلیفه نبود و فیه کم لئنا من مقصود مخفی میباد که فقیر را بعد تعلیق تهدید الی موسی بروا
 جمع بین الصحیحین از موسی منقول فی البیاض الا برایمی گونه خلیانی بود که این کتاب درین دیار شهرت ندارد و
 و طرف ثانی مغری نیافته و این امر را منقسم نگاشته کلام در صحت انتساب میبکند و مع هذا لم جمع بود که حجت ما بر او ایست
 مرویه بیاض بسبب مطابقت روایاتش بکتاب محلی عنها انچه میسر است خیر هم تمام سنی بعد ازین اگر خصم دعوی
 عدم مطابقت روایتی با محلی عنها کند اثبات دعوی بر ذمه اش خواهد بود لکن بحسن اتفاق دوستی ذکر کرد که این
 حدیث بطریق نشنی در صحیح مسلم سندرج با یحیی شزار الیه دیدم و چه دیدم که زیاده تر تصریح و تفصیح الی موسی جعفر
 طرق حتی عنوان و مواضع زود کوب موجود است لذا اولی نمود که از تکرار حذر ناکرده تمام احادیث منقول فی
 ذلک الصحیح را نقل سازد و بی نده حدیثی عمرو بن محمد بن بکیر الشافعی حدیثا سفیان بن عیینة حدیثا و اسد بن سید بن
 خصیفة عن سید بن سعید قال سمعت ابا سعید الخدری یقول کنت جالسا بالمدينة فی مجلس الانصار قاتا انا ابو
 موسی فزعنا و نزعنا و قلنا ما شکک قال ان عمر ارسل الی ان اتیه فاثبت بابه فسلمت ثلثا فلم یرد علی فرجعت
 فقال منعک ان تاتیا فقلت انی اتیک فسلمت علی بابک ثلثا فلم یرد علی فرجعت و قد قال رسول الله صلی الله علیه
 علیه سلم اذا استاذن احدکم ثلثا فلم یؤذن له فلیجج فقال عمر اقم علیه البیت و الا اوجعک فقال ابی بن کعب لا
 یقوم مع الا اصغر القوم قال ابو سعید قلت انا اصغر القوم قال فاذهب به حدیثا قتیبة بن سعید ابن ابی عمه
 قال لا تناسفیان عن نیرید بن خصیفة بهذا الاسناد و زاد بن ابی عمر فی حدیثه فقال ابو سعید فقلت مع ذهبت الی
 عمر فشهدت حدیثی ابو الطاهر قال اخبرنی عبد الله بن وهب قال حدیثی عمرو بن الحارث عن یحیی بن الاشج عن ابی سیر بن
 سعید حدیثه انه سمع ابا سعید الخدری یقول کتانی مجلس عذابی بن کعب فاتی ابو موسی الاشجری فغضبا حتی وقف

هشتم علی بن ابی طالب بنده است و غیر آنه قال فقال ابی الهذلی سمعت هذا من رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال نعم
 فلا تكونن غداً با علی اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم ولم یذکر من قول عمر سبحان الله و ما بعده انتهى لفظه و البته
 هر کسی که شناسه این صفات دارد مستثنی نیست که بعد چنین فصاحت ابی موسی اعتذار امام مالک از اینها رسائی
 ندارد و در یک روایت که عذری از زبان فاروقی درج است اگر در واقع از زبان خلافت پناه باشد و ساخته
 پیروان برای صیانت خلیفه و ابی موسی نباشد فالوجه با قلنا انما انفا و منه درج نبودن جمله عذر و روایت اخیر
 که اصح است مسلم قرینه قوی بر اختلاف است و کلام ابی بن کعب لا تکن عذایم الخ فی حق کذبی است که از فطانت فاروقی
 چگونه خبر سید مدو انچه عینی در بیان اعتدای مدارج جناب فاروق و بادر بریزک نشان آورده اند علیه السلام کتب
 ما یقول فعلت انما ابی بک و عمر الخ و در همین علم فاروقی خاصه از این مستحور روایت کرده و ان علم موضوع فی لفظه
 الخ باطل نه به خود با خاطری مجموع هر چه خواهند فرمایند مانع نیست و عائق چیست لکن عندنا معاشر الاثنی عشر
 بل الامامیه مطلقاً این همه شده و مدو اطاب و اسباب در مناقب و مفاخر خلفا بطیفیل خلافت متعلق شده و
 و لا ینفی عن انهم فی ابی بک و در کتب سنیه یافته میشود از ان جمله بن ابی الحدید و شرح نهج البلاغه و جز حادیث
 و شرح قوله علیه السلام ان فی ابی بک الناس حقاً و باطلاً و لفظ طوبه که از علمای متقدم معتبر است نقل کرده و حقیقت
 قال روی ابن عرقه المعروف بنقطویه و هو من کابر المجتهدین و اعلامهم فی تاریخ ان اکثر الاحادیث الموضوعه فی
 فضائل الصحابه اقلعت فی ایام بنی امیه تقریباً الیهیم بالیطنون انهم ترغمون به الوفاء بنی هاشم و فقیر و بعضی
 مولفه خود بسط تمام شرح داده که هر کس سلطنت میرسد و فضائل پیاد بر پیش پاید امیکرد و حتی که و رای صفات سیه
 حسبی جلالت مفاخر بنی هم کسوت ایجاد بر میکنند و ان ساعد القدر و در نیجالبه هم پاره از امثله این مدعا مذکور
 خواهد شد و المختصر قول ابن مسعود ان یکن مغتری علیه بر کد ام کس محبتت بنو شام سلاطین مردم چاک میکنند
 و تو هم اینکه اگر نمیقاله ابن مسعود بعد انقرضت زمان عمر عمری شد خوشامد یعنی چه دور از کار است زیرا که الا انما
 انیمعنی که ابن مسعود این کلام بعد از عهد فاروقی بر زبان رانده ندیده مدعی است نه عکسش ندیده مانع و ثانیاً
 و رابعه خوشتر برای ارضاء عقاب از نشاء مدارج اسلاف نمیباشد و این هر سه برزگو ارجان و در یک قالب اند
 علاوه یکی عقوبت دگری یعنی جناب سیدین خلافت را عوض علیه فاروقی یعنی بالخلافه بکما هو مثبت فی موضعه
 جناب فاروق عطا کردند کویا علیه نشان پس دادند جناب فاروق جناب ثانی را و لو باحمیله الغیر الخفیه کما تنصیح
 فی مسجث الشوری پس نشان کستری جناب ابن خطاب جناب ابن عثمان را مرغوتبر بوده است و بعد اللیتا و التي
 اگر ابن مسعود از صمیم قلب رهی جناب ابن فاروق باشند و مبلغ ادراک شان این باشد که علم فاروقی را چنانچه
 و نه از ما چه بیکاه و انچه موافقت بیاض شریب و در جواب مقاله ابن مسعود گفته چناناست بقدر لکه انچه درین و جزیره
 باین مسجث گفته شده لا باس بان یقل قال قوله لو ان علم موضوع فی کثه الی آخره کیف لم یکن علمه راجحاً علی علم
 ارجح الارض و لم یعلم معنی الاب و النحوت و الکلاله و لم یعرف معنی جدان و معنی سبحان الله و معنی الحمد لله و لم یعلم

مقدار الصدق حتی نہتہ علیہ امر متفق علی کل الناس من عمر حتی الخدرات فی الحال وقال لا تعجبون علی عام
 اخطاء وامرأة اصابت وقال کل الناس افقه منک یا عمر حتی العجایز وحکم تارة برجم الحاملة واخری برجم المجنونة
 ولم یعرف میراث امرأة قتل زوجها من دینہ والیضا یدل علی علمہ قوله الهامی الصفوق بالاسواق وسبیه القوط البقیع
 وقوله لابی بن کعب غنما وشہد ثم وتعلمہ سورة البقرة فی اثنتی عشر سنة واستفتا رؤه عن علی علیہ السلام فی
 جمیع الاحکام حتی انه روى انه لو لم یکن امیر المؤمنین حاضر فی قضیة تیوقت عمرو ليقول ہذہ قضیة لا ابا حسن لہا
 کما ذکرہ الشیخ عبد الحق الدہلوی فی شرحہ علی مشکاة فی باب مناقب العشرة وقوله مرارا لولا علی لہک عمر وقوله
 لولا سعاد لہک عمر وغیر ذلک من اقوالہ وفتاویہ لاتعد وتخصی یدل علی ذلک وجمیع ذلک بتفاصيلہ واستادہ و
 روایاتہ مذکور فی ہذا البیاض انتہی مولف بیاض تعرض بقول بخارجی کہ صفوق بالاسواق راجع تفسیرہ
 کردہ حیث قال مخفی ثمانہ کہ قول عمر الهامی الصفوق بالاسواق صریحست ورمعنی کہ اودلال بود چنانکہ صاحب
 نہاید و لغت برتش بدین تصریح نمودہ و بخاری برای فضیحت پیر خود انرا بخروج الی التجارة تفسیر کردہ انتہت
 بلقطہ فقیر میگوید کہ چیزی واقعی ست کہ صاحب نہاید جناب ابن خطاب را برتش کفہ و معنی این لفظ انچنان کہ
 کہ دلوش سوی دلال نیست و تفسیر صفوق الاسواق بخروج الی التجارة از لوازم بعیدہ لکن ان اگر مقبول
 بارکاء کبریا باشد دلال چہ کہ از نیم پیشہ و ضعیف و اشتہ باشد عیبی ندارد و علمای شیعیہ کہ تعرض بحسب و نسب
 خلفا میسازند و وجہ دارد یکی اینکه عادت حضرت واجب الوجود منزہ عن المقاتلہ بر آن رفته کہ منصب نبوی
 یعنی نبوت بچکاء ہیکل ام مخفوض النسب صاحب حرفہ رکبکہ کہ است مذکورہ و منصب امامت نزدان ہا
 تالی منصب نبوتست بلکہ عند الجمیع و علت مشترک پس این قسم اشخاص را لائق منصب خلافت عظمی و زعامت کبر
 نمیدانند و بمعنی را دلال البطل خلافت خلقای ممدوح می پذیرند و دوم حضرات سنیہ لوجہ مذکور بعد و اثبات
 جلالت نسب و شرف حسب و رایام جاہلیت نیز برای شیعین افتادہ اند و نیز عمون انہم فعلوا شعیار و لم یفعلوا شیئا
 و لم یفعلوا شیئا و از ای جد و جہدشان شیعیان ہم با ثبات خفض نسب و رکاکت حسب جناب ممدوحین
 تشمیر و دل میسازند و در حقیقت این مرحلہ نیست و احب الطی و لہذا اذل الخلق ہم بافتخار اثر الاسلاف
 ارادہ دارد کہ کلمہ چند در میناب باین رسالہ ہم ایراد کند و اما الثالث فقد نقل المحدث الموثوق بسہی
 بالمستفی فی کنز العمال تبویب جمع الجوامع للسیوطی فی باب ملا زراق و العطاء یا من کتاب الجہاد ان عمر بن
 الخطاب خطب الناس بالجیقہا من اراد ان یسأل عن القرآن فلیات ابی بن کعب و من احب ان یسأل
 الفرائض فلیات زید بن ثابت و من اراد ان یسأل عن الفقه فلیات معاذ بن جبل و من اراد ان یسأل عن
 المال فلیاتنی فان اسد تعالی جعلنی خازنا و قاسما انتہی و اذ و رتیوہ ایہا النجار یرفأ مستعوا لما یقول العبد الحقیر
 الکسیب کہ اگر بساحت قلوب تان اخری از بنیان انصاف باشد راہ اعتذار و یوارست زیر کہ خود جناب
 خلیفہ از تعلیم جمیع اقسام علوم و دینیہ استعفا فرمودند و بعد اعتراف المرء علی نفسه شیئی مکنجائش کلام و ذکر غی جائد

مؤمن استغفار الخلق

حاصل کلام فاروقی غیر ازین نیست که من سبطا شکار من بحسب تقسیم اموال هست هرگز احتیاج مال باشد ازین سوال کنند استند او به اعلام بمسائل شرعی بر تعلق ندارد و شخص مذکور لایمک ما هر چه علم مشروح الصدق و الاظهار هستند هر کس را هر چه پسیدی باشد ازینها میسر سیده باشد صریح من نیز از اینها تعلق که طریق لک و فرمان و ایان همین است قصات و مفتیان و ملا وظیفه خوارگاه سلطنت میباشند و این قسم حاجات خلق را با عیسا از دنیا و دنیا جناب سبطا به خلافت انساب را تصدیق بسیار میشد که هر مسائل امیبا نیست جواب داد و اگر خود و توقع نمود و این امر اکثری بود و جب میشد پسیدن از دگر اصحاب کما هوکان معتاد و اگر احیا تا خود جواب میدادند این جواب مطابق حکم خدا و رسول نمیبود و کسی حرج میکرد و رجوع از ارشاد میکردند و مستحیا و میکرفت و لغت و سبقت و بر تعلق خود ضروری افتاد و لهذا کلیه در دسر رفع فرمودند و حواله بکبران نمودند و بجا اعتذار بهضم نفس زینها متمشی نیست چه بهضم نفس آنست که انسان بصفت جمیلی فضلی نهی متصف باشد و خود را خلاف آن و انما به و یا مردم را بان اوصاف و اقیه بستانند و از حیا سرپا عین افکنده بگویند که من چنین نیستم ملخص که بهضم نفس و چنین مواقع زبانی میباشند ترتیب آثار بران متفرع نمیشود مثلاً شخصی بقیصی اتماس در سن کتابی فقیه کند و بگوید که من لیاقت تدوین آن کتاب ندارم لکن بعد از عاده کلام طمس از تعلیمش نه نیاز شانه حالی نخواهد کرد و بنما خن فیه جناب فاروق برای تمام از افتاد و تعلیم فرمودند و مفتیان را نشان دادند بهضم نفس یعنی چه علاوه بهضم نفس باختلاف طبقات نام حسب اختلاف مراتب مختلف میباشند فی المثل اگر پادشاهی بگوید که من بزرگ یک سپاهی نیستم و لیاقت نظم قریه ندارم مردم سفیهش میگویند و بهضم نفس نمیشارند و همچنین بنی را جائز نیست که بهضم نفس بگویند که من تعلیم شرائع مغتوا نم کرده و کذا لک الامام و فقیر می دارم که اندک انصاف را کار کرده جواب دهند که خلافت نبوی عبارت از نیات مطلقه رسالت با موردین و دنیا است یا نام خزانه داری و عده تقسیم پس اگر امام از دست خلق مسائل عینه استعفا کند و حقیقت از منصب امامت استعفا کرده است خواهشور راه ار باب و رایت از اصحاب بر همین امر استعجاب و استند که خلیفه رسول التقلید و بحسب مسائل شرعی محتاج غیر باشد و در نظر انصاف اینمغنی اول دلیل است بر عدم لیاقت و امامت کبری و قدرت الاشارة الیه زیرا که امام عالم به جمیع مسائل شرعی و غیره از الخطای باید نه که احتیاج تعلم از غیر داشته باشد و ان غیر جائز الخطا بلکه بظنون بکثرت خطا و لغو و ایه اصد فی الارضین افضل المتقدمین و المتأخرین من الفقهاء و المتکلمین و العلماء علی شایب رحمة رب العالمین فی بعض مضغاته یجب ان یکون الامام معصوماً و الا تسلسل لان الحاجة الداعية الی الامام هی رفاه العالم عن ظلمه و الا تصاف بالمطلوم فلو جاز منه ان یکون غیر معصوم افتقر الی امام آخر و تسلسل لانه لو فعل المعصیت فان وجب الانکار علیه سقط محله من القلوب و انتفت فائدة نصیه و ان لم یجب سقط الامر بالمعروف و النہی عن المنکر و هی محال و لانه حافظ للشرع فلا بد من عصمة طیبو من الزیادة و النقصان و لقوله تعالی لا ینال عهدی الظالمین و هرگاه از انکار امام سقوط محله و فائده منصب منتفی باشد از نیکو مسائل را خود نداده و در روز از دگر ان که در حدیث سقوط

و نیز در کتاب منور در وقت غلبی از قصه الخوام و اوج حضرت صادق علیه السلام ابو جعفر اسطوره است و جعفر و احد
 الایمانی عشر علی بن سیدنا الامام سید من سادات اهل البیت و لقب بالصاوق الصدوق فی مقامه و له کلام فی صنفه
 الکیمیاء و الرجز و الفالی و تقدم فی باب الجیم فی الجفره عن ابن قتیبه انه قال فی کتابه اداب الکاتبین کتاب الجفر
 جلد جبر کتب فی الامام جعفر الصادق لاهل البیت کل ما یحتاجون علمه و کل ما یمکن ان یمکنه و کذا حکاه ابن حکان
 عنه ایضا و کثیر من الناس ینسب کتاب الجفر الی علی رضی الله عنه و هو هم و الصواب ان الذی وضعه جعفر الصادق
 کما تقدم انتهى و مخفی سبب کلام و میری در نسبت جعفر حضرت امیر المومنین یا حضرت صادق علیه السلام از قبیل
 حشوش است زیرا که علوم امیه طاهرین عند الجميع ما خود از علم حضرت مصطفوی بواسطت جناب مرقضوی است
 و قال العلامة السید الشریف فی شرحه للمواقف فی ذکر تعلق علم واحد معلومین و قد ذکر الجفر و الجاسقه فقال و بها کتابان
 علی کرم الله وجهه و قد ذکر فیها علی طریقه علم الحروف الحوات التي تحدث فی القرائن العالم و کانت الانبیاء المعرفون
 من اولاده یعرفونها و یحکمون بها و فی کتاب قبول العهد الذی کتبه علی بن موسی الرضا رضی الله عنه الی الامامون
 انک قد عرفت من حقوقنا ما لم یعرف ایاؤک فتبلیت منک عهدک لکن الجفر و الجاسقه یدلان علی انه لا یتیم و لم یستخرج
 المنار تبه نصیب من علم الحروف ینتسبون فی اهل البیت و رایت بالثام نظم هشیر فی الامور الی احوال ملوک مصر
 و سمعت انه ینتجج من ذیبتک ان کتابین انتهت بلفظها فالنظر الی قول السید العلامة و بها کتابان علی کیف جزم یوجب
 و انتسابها الی علی علیه السلام من غیر شبهه و اما قول الامام الهمام علی بن موسی الرضا صلوات الله علیهما انک قد عرفت
 من حقوقنا الی اخره ففی دلاله و ای و لای علی مقصود و اذکر فی الموضع الاثني عشر من الامام المستعان و این مطلب
 سنیف را تحریر دقیق و محقق صاحب انوار بدیهه در کلام یوسف اعور که تنقیص علم مرقضوی کرده است با و
 اجمالی بیانی و انی بیان کرده اولی نمود که باندراج عبارتش این رساله را شرفی از زانوی او شسته می آید و بی نده
 الرابع ان یبارض بجا بارع عن ابی صلی الله علیه و آله و سلم فی علمیه علی علیه السلام کما نقلت تک من صحاح القوم
 ما یجحدوا تر من کما اخرجه سلم فی صحیح فی تاویل سوره فافرا عن حم ترویل الکتاب بخلاف الاسناد المتصل بابن
 عکبک فی صنفه انه قال کان علی یعرف الفتنج اریه ذکر فی هذا الحدیث کل جماعه کانت فی الارض فکون فی الارض من کفریه کانت
 قال و قد روى عن علی انه قال سلونی قبل ان یفقه و فی سلونی من کتاب الله و ما من شیء الا و انما العلم حیث انزلت غیر
 جبل او سهل ارض سلونی عن الغنم فاما من قتلها الا و قد علمت کبشها و من یقتل فیها و قد روى عنه شلو کثیر و اعلم
 علی ضربین علم ما کان و قد یقع من النبی صلی الله علیه و آله و سلم من الامام من غیر ما فراد من العلماء و اما علم یکتون فظانهم
 الا من بنی او امام لان الله یطلع رسوله علی مثل ذلک کما قال لغالی فلا یطهر علی علیه السلام الا من انضی من
 رسول الایة و الرسول صلی الله علیه و آله و سلم یطلع الامام علی ما اطلع الله تعالی حتی یرتدل به علی مستحق مقاسه
 بعد الرسول انتهى و بعد چنین بیوایات صدق آیات و این بیان صدق تو امان بلاغت مستان اذل الخلق را چه جلد
 کلامی است که انبیکه منی طبا لهما طبعین کبویع فذلک امامی فحسب منبک و تاثیر اعتدای حق دیدن دارد که خود جناب

و کما قال فی الامام

قاضی حضرت ضرورت علم باقی برای امام و عدم انصاف خود باین امر و اشتداد بی روی الفاضل الخیر المذکی
 الشافعی فی کتاب حیوة المؤمن فی لغته و فی بیان مراجعہ عمر الشافعی و ما رجع عن الشافعی الی المذنبه الفرد
 عن الناس لتعريف اخبار رعیته فرجونی خیابانها فقصه بافتخالت یا هذا فعل عفا علی قبل الشافعی سالما فحالت
 لاجناه السحنی خیر اقال و لم قالت لانه و اسد ما تالنی من عطا یه منذ ولی الامر المسلمین و یلو کلا و رجیم فقال لی یوی
 مورجا لک دانت فی هذا الموضوع فقالت سبحان الله ما کنت لک حلی علی الناس من لا یجری ما بین مشرقها و مغربها
 فلی یوقال و اعلمه کل احد فاقه منک حتی العجا نریا یهود و النصاریة یخبرون بریدهای تقییر ضروریات اولیه ست مکرر نجافت
 انکار بی بی بطریق تنبیه بر بدیهیات عرض میشود که مدلول مقال ان عجز با عمر حنین چیست که امام و والی ان امام را
 علم باقی فی مشارق الارض ضروریست که ایضا الاما یستلزم علیه السلام بالامام من الملک العلم و تعلیم خیرها
 علیه صلوة الله المفضل المتعام و ارشاد فاروقی بعد استماع کلامش کل الناس ائمة منک حتی العجا نریا سوا من تسلیم
 صدق مقادیر مغری الیها اگر محلی کرد و از ارشاد درین مورد کلامی که ذلک و ان قتم و قتم و جناب منیع الاتقا
 یعنی بن خطاب که خود را بنده بکلمه و اعلمه یا و فرمودند و بن بستند کرده که لیستند و رای بنی انصاف را کار فرموده و
 بحسب نفسانی بدل کند را بنده که امامت است و ولایت خلق حق کسی است که چنین علم داشته باشد و من بدون
 استحقاق متصرف شده ام مالتن چه خواهد بود و جمیع چه باشد و الا این جمیع و تاسف و کبار برین گفت و شنید با سلاست
 حواس جمع نمیشود و لا قائل بعروض عارضه ما عتله اعلی الله در جات فی مستقره و چون نیمه قرع صحاح مخاطبین ساخت فقیر
 حدیث سیر المؤمنین سید الوصیین امام المتقین علی بن ابیطالب علیه السلام را که بطریق حدیده در کتب صحاح قوم نیست
 و بعضی از ان طرق درین جزیه هم منقول شد بکلمه المسک که رننه تیضوع بطریق آخر که اندک تفاوت در الفاظ دارد
 اعاده میسازد و فی کثر العمل فی فضائل علیه السلام من الملک المتعال عن ابی المعظم مسلم بن اوس جار تیه برقدانه
 السعدی انها حضرا علی بن ابیطالب هو یقول سلونی قبل ان تفقدونی فانی لا استسل عن شیء دون العرش الا خیر
 عنونی ذلک الکتاب فی باب جاسع التفسیر عن ابی الطفیل قال شهدت علی ابیطالب یخطب فقال خطبته لا یستلونی
 عن شیء یریکون الی یوم القیمة الا حدیثکم به سلو من عن کتاب اسد فواء من ائمة الاولاد اعلم البلیل نزلات امام نه امام
 سهل و جبل الحدیث و عرض میکنند که برای خدا و رسول این کلام معجز نظام مقتضوی را با مقال فاروقی من اراد ان
 یسال القرآن الی ما خره بقسطا من تقیم عقل بسجید و کلیل حق شری و بی موازنه کنند که یکی بنیادی جوهری مردم را تحریص
 بر سوال از خود میکنند و میفرمایند که من از جمله انچه تحت العرش است بشما خبر میدهم و هر چه تا زور قیامت شدنی است
 در ان اخبار میسازم مگر می بینک بلند قاله میکنند که از من سومی امر مال هیچ میرسد که من فقط خالان و قاتم هیچ
 پرسیده باشد از قرآن و فقه و فرائض از فلان و بمان میرسد اگر عین بصیرت تقیذی تعصب متوج و کلیل و خنجره صمد
 بالحق میرسد عصیبت در کرد و تحت و علیل نباشد شاهد بهفت کرده حق چهره نما و صدای صدق اتکای این نه از من ذاک
 و این اثری من اسماک بلند و اسیر و بر ناظرین عجا محضی سباد که این چنان که درین محبت ذکر از نور علم جناب این

[illegible]

۱۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۲۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۳۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۴۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۵۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۶۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۷۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۸۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۹۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم
 ۱۰۔ اعلیٰ ترین درجہ کی تعلیم

عبدان مکتوبه بچند جهات اول پس اینکه خلافت جناب شان فرج خلافت جناب شمعین و هرگاه ثابت گردد که جناب امیر
 بسبب فضولیت علم از جناب قابل سلوئی و عالم علم لدنی صلوح خلافت با وجود جناب ممدوح نداشتند جناب
 ثالثا اولی باین امر استند و اما الثانی فانه لما کان الثالث مفضولا من الاثنين باتفاق کما فی السنتی و غیره
 و بما مفضولان من علم الرسول فی العلم ایضا کما شجرنا فالفصل من المفضول بالمطریق الاولی و اما کان
 غرضنا فی هذا البحث الا به و اما الثالث پس اینکه گاه که سلف سنی قائل مفضولیت جناب ثالث حضرت
 امیرالمومنین باشند کما فی الصواعق المحرقة فی ذیل اثبات جواد تفضیل المفضل فی امر الخلافة و مفضولیت علم
 اول امر است و موضوع این مرصعین فضلیت جناب امیرالمومنین علیه السلام و در علم بوده است پس بعد از اعراف
 علمای سنی که لوکان بعضی منهم ملأ حاجت تبشیر مژنت نیست و اما الرابع پس آنچه هنگام جلوس سرسلطنت وقت
 انشاء خطبه ولین روداده و ناچار مردم را موعود باوقات و کفر موعود مشتی نمونه از خرواری است و اما الحیاس
 پس بنده کتاب های که دران ذکر می از معلومات عثمانی باشند دیده ام کویا جناب ممدوح و در علم و علمای معهود
 نیستند مع هذا باشد که در کلام ذکر مناقب جناب ممدوح ازین مقوله هم اشعاری رود و لکن تصرفی بکلام صرف علی هذا
 القدر فان علم الصواب قد اتقی فی ردعی تأرب جمته و فی ضمیری اضمر و قد اتقی منها کثیر فیصح بها بعد هذا العبد
 المحقر الفقیر الکیسیر یعون الملک القدر فیسطر الناقه البصیر و اما حال عطف عثمان بسوی بیان اشجیت جناب امیر
 المومنین علیه السلام بنمایم پس بر مرقه علم کلام مستتر نیست که جمهور علمای سنی صفت شجاعت را هم از شروط صفت
 خلافت گرفته اند پس البته شجاع بعد اتصاف بکبر صفات کمالیه ضروری است و نسبت به کور و امکان غیر مساویان فیها اولی
 باین منصب خواهد بود و عاری از صفت شجاعت شرع و این منصب نخواهد بود و در صد و اثبات شجاعت اشجیه
 لیت نبی غالب غالب کل غالب امیرالمومنین علی بن ابیطالب علیه السلام که لقب سید الکبری برای جناب ممدوح از
 زبان وحی ترجمان حضرت سید المرسلین درین باب کافی و بسند است افرادن مصداق قول شاعر نسبت به نکوید
 خرد پرو روئینمندی که کرد و در رفیعست و کیوان بلند و به بیادش آید از حساب و چو کوی کسی روشن است آفتاب
 لکن چون فاضل خیر حمید الدین ابن ابی الحدید معتزلی و فاکحه کتاب شرح نهج البلاغه این مرام را در ذیل میان صفات
 کمالیه حضرت مرتضوی باجمالی که هزاران تفصیل و ضمنش مضموم و معذرا قطره از بحر ذکر کرده و احراز اللغوب مفاد اثر
 صحیح ذکر علی عبادة لا تحصیل الحاصل تصدیق مضمون کسیر منقل عبارتش اولی بنود قال و اما بشجاعة فانه انشی الناس
 فیها ذکر من کان قبله و محاسن من یاتی بعده و مقاماته فی الحرب مشهورة یصیر بها الامثال الی یوم القیامة و هو الشجاع
 الذی یافر قذولا ارتاع من کتیبه و لا یلهی احد الا قتله و لا ضرب ضربته قط فاحتاجت الاملی الی ثانیة و فی الحریث کانت
 ضرباته و اترا و لما و عا و تیر الی المبادرة لیستیح الناس من الحرب یقتل احدهما قتل الا و لقد نصفت فقال له معاوية
 یا غششتی منی تصحبتی الا الیوم اما لری بهانه فی حسن و انت تعلم انه الشجاع المطرق اراک طمعت فی المارة الشام
 بصحی یو کانت العرب تغزرو قوهانی لوی فی مقابلة فاما قلاء فاقهاره بطونهم بانه علیه السلام قتلهم طره و اکثره قاتل و فخت عمرو

من عبد محمد و ترشید کلان قاتل محمد و غیره قاتل یکتبید ابد ماوست فی الا یوکلن قاتل من لا نظیر له و کان یبغی
 ابو یوسفه البلی و یواسمه عامر بنی و ما فرامی عبد و سید بن سیر جاسا تحت جلیه علی هرگز منقعه فقال عبد و سید و سید و سید
 المؤمنین و شتمت ان کتک یک لعلت فقال لقد شجعت بعد ما یا ابابکر قال اللذی تنکون شجاعی و قد قوت
 فی الصفنا زار علی بن ابیطالب قال لحرمة کتک و ابیک سیری یو یلقیت الیمنی فارقة یطلب من یقبله بملو
 الا مران کل شجاع فی الدنیا الیمنی و سید نیادی فی مشارق الارض و مغاربها و اما القصة و لا یفید فی نصر البش
 فیما قال بن حنیة فی المعارف ما صاع احد اقطالا صرعه و هو الذی قطع باب فیض و اتبع علیه عصبة من الناس لقیل و بوه
 فلم یقل بوه و هو الذی قطع بل رابعی الکعبة و کان عظیم الجوارح و قاتله علی الارض و هو الذی اقطع الصورة العظيمة فی لیا
 خلافة علیه السلام بعد عجز الجیش کله حنفا بنط المام من تحتها و یجین و رافضیت جبار من بن الاعمال المرفیة للرب
 المتعال فاقه النطیور و یعلم المثل بوردن و یغنی لیرز و ذوالجلال و ریناب و وست و شمن متفق الکلم و کتک رتیا
 محال نیست و نعم قال ابن ابی الحدید فی هذا المرام فی فوکلک المقام قال اما الجهاد فی سبیل الله فمعلوم عند صدق
 الله سید المجاهدين و بل الجهاد احد من الناس الله و قد عرفت ان عظم غزاة فخر ابا رسول الله صلی الله علیه و سلم اشد ما نکایة
 فی المشکرین بدر الکبری قتل فیها سبعون من المشکرین قتل علی علیه السلام نصفهم قتل المسلمون و الملائکة النصف الاخر
 فاذ ارجعت فی مسخافی محمد بن محمد و الواقدی و تاریخ الاشراف لیمحی بن جالب البلاذری و غیره ما علمت صحة ذلك مع من قتل
 فی غیره کاحد الخندق و غیره و هذا الفصل لا معنی الاطنباب فی لانه من المعلومات الضرورية کالعلم بوجوده و کونه و مصروفه
 فقیر میگوید که شاعر و مفاخر حضرت سید الکبری و باب جهاد و غیره من المناقب نخبه است که باستعانت خاصه و در شرح پذیرد و در
 هر واقع چاک ازان جناب ظهور گرفته لکن آنچه در شرح شجاعت و دلیری و چاه بازی و جان سپاری و در هر که احد که محل امتحان
 مخلصان صلوٰق الاولاد و عیان خلعت بزبان یافته و در بود از انجناب بوقوع تهنیه از قدرت بشری بیرون ستونند ای باطنی
 و غروره منور لا سیدنا و الفقار و لافتی الاعلی و بغروره خندق ارشاد و خیر العباد و نصرته علی یوم الخندق افضل من عبادة
 التقلید الی یوم القيمة کما رواها الثقات الاثبات من اهل السنة و الجماعة منقبته است که هیچکس از متقدمان که یا سید
 و الاخرین شریک سیم جناب لا یتاب و ریناب نیست و یطاهر که مقلد و منافی که تمام عالم را فرا گرفته باشد محتاج شرح و بیان
 نبوده و نه تنگ چون کشف قتال ان روی مخدیره شجاعت و بجات حضرات خلفای ثلاثه مکرز بود و الاشباة تعرف باضداد و
 توطیت لذلك قطره از بخار و رشحه از سحاب مد را رند کور نمود و اما انا اشرع فی المقصود اما شجاعة اولهم و فضلهم لیس باعتراف
 جمهور علمای سنی من حيث لا یشعرون اقفای بن صفات از فاضل مبارک جناب مدوح متحقق تفصیل الی حال آنکه
 چون اثبات شجاعت تحقیقا للیافه الخلافه فرسه خود واجب و یبند از وجه و تقیة و الیه بر جوت اصلا و حی نیافتند و الا لجا
 باختلاف عالمی بر پا خند که مایه بقیه سرشار است و ازان بر عکس مطلوب بسیار که رشحه ازین سحبه جناب خلافت آب
 نیامده و بظهر لک صدق کلامی مما آتیک به از جلالیک میگوید که جناب حقیق مع شفیق تحقیق جنابا بن الخطاب و غروره
 بدر بر عیشی که برای خدام سده مقام خیر الانام علیه الصلوٰة و السلام ساخته بودند ممکن و نشند و نمینی را و لیس نور عیانت

نشان قرار میدهند چنانکه این روایت را منسوب بحضرت امیرالمومنین علیه السلام میسازند باینکه جناب آنحضرت
 ازین امر استدلال بر شجاعت جناب عتیق و کافه اصحاب بهم از خود جناب فرموده اند باینکه چنین حرف خلاف
 نفس الامر زبان امام الانس و الجان گذرد و آن فرض صحیح نقلی علی بن ابی طالب علیه السلام است که
 فتنی عن البیان لکن اقول علی بن ابی طالب علیه السلام کی لا یتوهم متوجه صدق آنک استرات مدفایت عذرت
 که آن علیه السلام البته در جای نصب کرده بودند که پیش روی آن مجاهدین اسلام باشند که این مقام را داشتند تا حال
 بمحاذیه رسول باقیین و سایر صاحب معارج النبوت و آنچه در ترتیب عرش از اسلام نقل کرده است که در حیات آن آورده اند که
 از تقارب عتیق و تسویه صفوف سعد بن معاذ معروض داشت که بار رسول است شجاعت تو عرش را ترتیب میکنم و در حلقه
 نزد تو آمده و میایمیداریم و ما بقتال اشتغال مینماییم اگر بر دشمنان آیم فموا لمراد و اگر عیاذ بالله قضیه بر عکس شود و تو
 بر حلقه پایون نشین و باطایفه از حجاب ماکه در مدینه مانده اند خود را برسان که آنجا هست و در وفاداری و محبت کم از
 ما نیستند اگر ایشان سید هستند که هم مقابل و مقابل می نمایند از رکاب پایون تخلف جانی نیستند آنحضرت جلوت
 اقتدر علیه السلام سعد را مستحسن داشت و او حامی خیر گفت و اصحاب به ترتیب عرش هر دو خشنود استی بر چند نظر اهل امام
 استبعا و نام دارد که لا ینفی لکن اصلا منافاتی با وجه معروضه فقیرانه در فعل الامرین کما ما وجب بر ترتیب عرش بلکه
 وجه مزبور بتائید امری که فقیر در صد و شصت است زیاده تر میسازد کما هو غیر خلاف علی بن ابی طالب علیه السلام و علی ای حال که
 کفار بغرض محال بدین بنیان مرصوص نمیکردند یعنی صف غازیان اسلام را که غیرت سه سکندری بلکه رشک انزای
 سبع شد و بودنی شکستند و وصول بقرب عرش عرش مرتبه از مستحیلات بود پس مکن بر آن عرش و انهم زیر سایه بی سایه
 باشد همسایه است که شجاعت عتیقی میسازد تا باینجا خطیر حضرت سینه چنان مرکز بود و است که از آنجا هم شل
 سوارک احد و خنجر قرار میبایست پس کمال مرعانی کرد و نگذاشت که از آنجا قرار گرفتند و یا سعاینه گشت و چون امری صعب
 میباشد چه بعضی افراد بشری هستند که از دیدن قصد غیر غشی بر ارباب طاری میشود و فضلا عن قصد النفس هم فلیف تو
 سیلان ابدی عن الخور کالانار پس جناب ممدوح نهایت لاوری داشتند که روزان مقام بر تافتند باقیانند انیکه
 بگویند که جواد یون بر عرش دلیل نهایت قرب شان جناب عرش قباب حضرت رسالت مآب است و هم بعد از تشراف
 بقرب حضور جواد و بودند جواب ایشان باینکه اول کلام ملازمی است بدون اثبات روایت بطریق امامیه الزام امری از آنجا
 نمیتواند کرد و ثانیاً این امر از سخن فیه خارج که ذکر شجاعت است نه ذکر تقرب و از موضع آخر و ثالثاً بعد تسلیم الامر و میگوید
 که محتمل که وجه جواد و آن بر عرش آنها باشد که معلوم عالم علیم اولین و آخرین بوده است که در اصل جبلت جناب
 عتیق مرد میدان محارب و مکار فیه نیستند و هم هر که حسب و قتال را بخواب هم ندیده اند و غرور و بد اول غزوات است
 باینکه در قیام مضار کار از این شان لغت و باعث تحسین کرد و وصف ستاری آنحضرت صلی الله علیه و آله مقتضی
 آنست که پرده از روی این امر مکتوم نباشد و کچه کل بکنند و از اجار الاحمال بطلان استندال امام استشاره پس بعد
 شوم معرکه بکار ضرورت که امام مشوره بود علاوه حقیقت اصل مشوره عاقرت تفصیل مذکور میشود و دلیل آخر از این

تخلف ترنای پیشکش که صاحب سواهب له بیه از قرطبی نقل کرده که ثبات قلب با تمام خسته عالم رسول و الجلال و
 دلیل بر شجاعت حقیقی است و بنده عبارتندونی حدیث ابن عمر بن ابی شعیبہ با بکر مرتب و موقوف مائات رسول
 الله و لا یوت حتی یقتل الله المناقبین قال و کانوا بطرد الاستبشار و رفوعار و سهم فقال ای ابو بکر صراها الرجل ان
 رسول الله ما لم یسمع الله یقول انک سیت و اسم سیت و قال تعالی لم یجعلنا البشر من قبلک المحدث المحدث
 قال القرطبی ابو عبد الله المفسر فی هذا قول و دلیل علی شجاعة الصديق فان الشجاعة حد ثابت القلب عند طول المصا
 و لا مصیبة اعظم من موت رسول الله صلی الله علیه و سلم فطرت عنده الشجاعة تصحف الا نام هر چند نفس میبوز و از ورطه بحر
 بر نی آید که چنین حرف میزد با چنان زبان چنین حکما علام که بعد خود مشار بالعبان بودند و میبرد و خیلی حیرت میکند
 که صاحب سواهب چرا بر عبات محل قرطبی اقتضای کرده تفصیلاش میباید است که جناب عقیق بجای در ماتم سید کونین
 صلی الله علیه و سلم ثبات قلب داشتند که در عین تغیر حال سید کائنات یعنی قرب و فاش که در حقیقت حالت نزع
 بود با وجود یقین انتقال که باعث تخلف از جیش سار و قنار و لزوم علیه باقله الادی و شهرستانی بد و تخار خود و کلمه
 شیع که فاصله قریب فرسخی از مبطوحی داشت تشریف میداشتند و بعد طیران روح اقدس بریاض جنان قدم نه فرسخ
 اگر ثبات قلب نمیداد و غیبت در چنین وقت کی کوار امیثد بلکه مرده وارد غم حاجرت رسول مختار برستان ملک
 با سببان افتاده میبوند و بر مشربوی رفتن و انشا خطبه فرمودن و چنان حال بهم دلیل کمال ثبوت قلب است
 و الا بجز یا بر پایه مشرب مصطفوی نهادن و نام رسول و المنن بر زبان زدن پای استقامت می لرزید و کمریه در
 تملو که میکشست و از پهنه زیاده تر حیدر طهر رسول الثقلین سلطان الخافقین را چنان تجنیز و تکلفین ناکرده که شستن
 و بسقیقه بنی ساعد شتافتن و انجا بچنان کلام متین بلیغ فحام نصاری پر خشن که انچه جناب فاروق به دل خود ترویر سخن
 فرموده بودند از انهم فرو گذشتی نشدن و باعث تحیر جناب فاروقی شدن و دلیل کمال ثبات جانش است المختصر
 انچه قرطبی گفته حد شجاعت ثبوت قلب یک کام حلول مصائب است زنها حد شجاعت نیست بلکه علی باقی کتب الحکم العملیه
 حد شجاعت چندین است که نفس غضبی نفس ناطقه را افقیاد نماید و امور هولناک مضطرب نشود و اقام بر حسب دای
 او کند آری ثبات نوعی است از یازده نوع که تحت جنس شجاعت مندر حسب است و آن که بر نفس شجاعت بلند است ثبات
 علم شجاعت سکون تحمل تواضع حمیت رقت است که ثبات حد شجاعت باشد ثبات هم جنسی است که انواع تحت آن
 اندراج دارد یک نوع از ان ثبات بر مرکب حبیب است و اکثر انواع باقیه مندر تحت شجاعت علاقه باین مصیبت
 خاص ندارد بلکه ترتب آثار شجاعت بیشتر تعلق بمعارک حرب و قتال و طعن و ضرب دارد و کما هو غیر خاف چنانچه در
 بعض کتب اخلاق تصریح بان رفته حیث قال شجاعت از اجناس فصائل است و قویست متوسط و میانی و غیر
 بحکم ان الله یحب الشجاع حق سبحانه و تعالی مردم شجاع را دوست میدارد و خبر آمده که تبرک جوینده بدعا مردم شجاع که
 ایشان پروردگار خود کمان نیکو دارند و مردم بددل و کارزار را اعتماد بر کمر نمیکنند و از عدل لیران در ورطه تکیه بر فضل
 رب خود المنن دارند حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم شجاعت نفس نهیست خود انکاره نموند که رزنی تحت

طلحی و درین سخن تحریفی است بر آنکه بکارزار و استعمال آلاست چنانکه در وقت حرب و پیکار الی این قال شجاع
 آنست که نفس را بر آنکه با مور عظام حریص گرداند و دل را بر تحمل شدائد و آلام پدیدار عظمی است احتشام ترغیب
 ناصیت صولتیش در همه آفاق منتشر کرد و آوازه سطوت و شوکتش در اقطار عالم سائر و دایر کرد و انشی و دعا ذکر
 بوضوح تمام منقح شد که صبر و مصیبت مرکب حبیبی هر که باشد هر چند از متفرعات ثبات قلب که تحت جنس شجاعت منقح
 است باشد مگر محض این امر را شجاعت نتوان گفت بلکه از حد شجاعت عند المتطببین علم عرف تنبک امدار که قول شجاعت
 حاله بکون بهای انسان حسن لرجاء الخلاص مستبعد الوقوع المکرره و ضد بالجهن بصراحت تمام مبرهن است که این نوع ثبات
 ثبات یعنی علی التمام لعلی شجاعت نفیاً و اثباتاً ندارد فعلی نه این نوع ثبات است با هم صابر
 و ازین است که اگر شجاعی که در معارک کارزار بار بار سنی را سپر سهام و رمح ساخته و شجاعش مسلم دوست و دشمن باشد
 اگر بایتم مرک فرزند می مثلاً حالتی کالدیش یا غشی عارضش شود کسی او را منسوب بجهن نخواهد ساخت و این فاقد الاوراک
 لم این امر را با وضوح بیانات واضح میگرداند که در کتب حکمیه خاصه طبیه مصرحت که اغراض نفسانی کالکس مورث
 حالات بدنی میگرد و مثلاً فرج مفروض سبب خروج روح تمامه الی الظاهر و خلوق قلب و غم مفروض بحیث انهم روح باجموعه
 الی الباطن و حقن فی الداخل محبت واقع میشود و فضلاً عما دون فک پس هر چند انسان ثابت النجاش باشد مگر غمی
 چنان شدیده و دیر که بوقت قلبش غالب آید زنده را مستبعد نیست که حالی کالدیش یا غشی عارضش گردد و این امر
 زنده را متافات با شجاعت نخواهد داشت و قول قرطبی لا مصیبه اعظم من موت رسول الله صلی الله علیه و سلم الحق که حجت است
 و چنان جناب عتیق استحقاق فرط غم و شدت الم زیاده از جمله اصحاب داشتند چه نفیس نظر از و ادعی اخر که مخفی نیست
 فقط مراقبت و مصاحبت عمری طویل مدتی مدید اقتضای انداشت که از خود سیرفتند و تا زمان معتدیه بحالت اصلی
 نبریکشته لکن چون با عتراض خصم ازینها هیچ واقع نشد بلکه افتخار ثبوت قلب میشا زنده مقوله بشیعه درست نیما
 که این مصیبت عظمی مصیبت بزرگ اهل بیت طاهرین و متابعان شان بودند بر اے جناب عتیق بلکه به تنقیر
 حصول زعاست عظمی و ریاست کبری بر کافه خلق از سیاه و سپید که چشم بر آن میبازد و بودند محل سرور بود و بالجماعه اگر
 دعوی مزبور درست باشد یعنی ثبات قلب عتیقی درین مصیبت عظمی مثبت شجاعت شان باشد بکرم عکس نقیض
 عدم ثبات قلب مثبت عدم شجاعت یعنی جهن خواهد بود و علی بن ابی طالب فاروق را که بدلیل انکار وفات صفت
 کائنات سیکونیکه لا یعقل شده بودند و زینایت مرتبه جن باشند حال آنکه سحرایی ثابت الحاش حتی میگردید و یقرن حد سیکونیکه
 کاه و سوری من کعبه الجبار و جناب عتیق را رفیق القلب و لیل الحاش و هرگاه حال جناب عتیق با همه رفقت قلب در
 ماتم چنین حبیب حبیب با عالمین سید المرسلین خاتم النبیین شفیع المذنبین که ف الوری شمس الضحی مثلاً
 جناب فاروق هم نباشد خالی از دوشق بطریق مانعه الخلو نیست و لا مانع من الجمع ایضاً که یا از صمیم قلب محبت باخصرت
 علی الله علیه و آله و سلم نه داشتند یا ادعای ایمنیت قلب خلاف نفس لا امر بلکه قلب از رقت بیکانه و قساوت استناد و جناب
 مخاطبین محل لفظ قساوت بر اسارت ادب و بر ترش نهر میند که اینک کاسیت ارشاد و خود جناب عتیق است حیث ذکر

اصح من خبر اللات النحر فخره وندعه وقد قال سولف البياض الابريسي بعد نقل تلك العبارة ولا يخفى ان ذلك الكلام لا يثبت
فصله الا كونه فحاشا شابا وكونه عاصيا مخالفا لما امر الله حيث قال غرس قائل لا تسبوا الذين يدعون من دون الله شيئا بل الله
عدو البئير علم وكيف لو كان سب ابى بكر لعروة مقتضيا لكونه شجاع من الصحابة لزم ان يكون الشجاع البني صلى الله عليه وسلم
وهو ظاهر البطلان وايضا كيف يجوز لابي بكر ان يقول نحن نفر عنه وندعه وقد فرغ في احدى هذه ماحبه عمر وعزف بفراره كما رواه
المتقي في كثر الاعمال في ترجمة عروة احد عن ابى بكر كنه اول من فار يوم احد فقير سيكويك في هر چه كلام جامع بياض في خذاته
سنين مكر انچه ملاك امورين باب بود بان تعرض فرموده وبعيدش كما هو ظاهر اين است كه نصب مشاير الله فقط جمع ويات
سنة وخرج ولفظ بعض جاها نشد وديد وحراف خامه من بنحو است ميرز پيس عبد جاني از اهل انصاف راجح است كه
از اسان عتساف بر داشته كلام اين تمام نشبنو ند و بدو سخن برسد و شنام دادن بحسب كوتنها ياد و سه كس در مجمع شجاعان
عرب بعد دودن رو پا نصه كس آده باشد از قبيل كدام شجاعت است و افكده ام ضرر تر قيب و كه ام تحافت بود كه جناب
عقيق كور فرموده و تر سیده كار فحاشي فرمودند مكر انيك در نظر حضرات سنيه جناب عقيق القدر با غول بودند كه
از عرب قريش لب لباب محسبه ليكن كمال تصور كار فرموده دست بعروة الوثقى شجاعت زده عروه را و شنام اوند
لا حول ولا قوة الا بالله و شنام دادن خصوصا بالا اعتبار كمال من و ديدنه فحاشي سنيه كه اشار الله موافق الساهر
يا شجاعت بلكه شينتر شجاعان را از الودن زبان لغزش عار مي باشد تذييل بحب الاشارة اليه ظن غالب است كه حضرات
سنيه ناظرين اين سال از نسبت فحاشي جناب عقيق ابر و ترش فرمايند لكن انتم كتر كار مياد و اللسان ميكنه و صما
اكن عنان زبان را بار خار نمي پارد اين سنيه با عتقات سنيه از خصائص جناب مستطاب ممدوح بوده است و
ما روم را بطيف نشان علم با نيمى حاصل شد كمانى البياض الابريسي منقول من تاريخ الخلفاء للسيوطى اخرج ابى بكر عن المقدم
قال استب عقيق ابن ابيطال ابى بكر قال وكان ابو بكر سببا با و اخرج احمد بسند حسن عن ربيعة الاسلمى قال جرى بيني
وبين ابو بكر كلام فقال لي كلمة كرهتها وندم فقال لي يا ربيعة رد لي مثلها حتى يكون قصاصا قلت لا اخل و في صنوعي
المحرقة في فضائل ابى بكر الحديث التاسع والاربعون اخرج ابن عساکر عن المقدم قال استب عقيق ابن ابي طالب و ابو بكر
وكان ابو بكر سببا با غير انه تخرج من قرابة عقيق من النبي صلى الله عليه وسلم و ايضا في البياض روى النعمان بن مقرن قال سب
رجل جلا عند النبي صلى الله عليه وسلم النبي جالس فلما ذهب السبوب فتنصر قام النبي صلى الله عليه فقال يا رسول الله منى
وانت جالس فلما انتصرت قمت فقال ان الملك كان يرد عنك فلما انتصرت قام فكريت ان جلس و كان في الجار رجل
سباب فاعطى الله عهدا ان لا يسب احد من الرسل السبوب ابو بكر الصديق من كتاب تلقيح لابن الجوزي في باب اسما
قوم و كرواني احاديث ولم يسموا قتها و سموا في غير انتى و ليطر اننا نردون كرايت الرسول الكريم ذى الخلق العظيم من
السبب و السباب و ايضا في ذلك البياض و في السنة العاشرة وقت حجة الوداع و كان مع ابى بكر غلام له يحمل زمامه
على بعيره فطلع الغلام عيشي ماسعه بعيره فقال ابو بكر اين يسيرك قال اضلني اللبابة فقام ابو بكر بعيره و يقول بعيره و
اضلكت انت رجل نمايز يد رسول الله صلعم ان يسير و يقول انظر و الى نهد المحرم ما يصنع آو رد السير طى في الدار المشهور

من بابي ابو بكر
المرحوم ابو بكر

فی تفسیر قوله تعالی فلا رفث ولا فسوق ولا جبریل فی الحج واز نیکی است سرعت و شدت غضب جناب عتیق و بهرگاه که میخواست
 مستغاث است و اینست از ابنی صلی الله علیه و سلم باری بگوید و طبع بعضی فقیه فائز است لیه و قال رایت لعائش بن یزید
 کلا و رب الکعبه کذا فی المشکوة فی موضع اخر نسب هذه الروایة الی عائشة و قال فی شرح الدلوی را و بهانه لا یجمع علیه
 و الا لعائیه و از آنچه منقول شد که اصبح المسفر صدق دعوی اثم تجلی شد و اگر باب و راک کار بالضاف فرایند حدیث
 اخیر معجزه حضرت مجرب صادق صلی الله علیه و سلم که امر مستقبل یعنی تسبیح مردم جناب عتیق را بصدیق و انتقامی بیشتر
 من همیشه نفس الامر مع الیل اشعار فرمودند فتوجه و تامل و اقوی و عمد و دلائل بر ثبات قلب شجاعت جناب ابوبکر
 قحاده نزد تبسمه نشان محاربه بابل و ده سیه که جمهر را صاحب حتی قوت بازوی شان جناب فاروق حسب مقتضای
 حال مانع بودند و جناب عتیق بذات واحد مصر و از اجماع اکثر قبائل عرب بر خلاف بغض و ان نمکن بر سر ریخلافت و سلا
 یی شمیم و جناب ابن خطاب را خطاب بعقاب فرمودند که کتب جبارا فی الجاهلیة و خوارا فی الاسلام و فوج بالش انهما
 ما مودع و در این قصی مرتبه ثبات جاش و شجاعت است و اذ او تیموه بالتمام محتملما یقول صغف الانام که مانعت
 جمه و ت بعلمت تخافت لوده است بلکه انها را مسلمان و متمنع الجهاد میسیدند حتی که ابن خطاب تا عهده خلافت خود بهر
 اعتقاد جازم بودند و جمعی از روسایا و غیره من هنگام حکومت خودشان سحرین ست و چون فاضل معاصر تالیف خود
 شان درین بحث کار باطناب فرموده اند فان اصل الما جل جواب کلام شان بیون لقاد المستعان کما بیننی و اوده خواشید
 و یتقیام غرض با ثبات ردت و عدم ردت انها متعلق نیست چه علی ای حال جناب عتیق را قتال با اینها ناکزیر نیست
 زیرا که اگر بر استاد کی انها از ادبی نه کواة سکوت و انما من میفرمودند خلافت بر کدام امر میبندند و نه وجه بعیثت مجاهدین
 از کجا میسر میشد هنوز ملکی انچنان از ممالک کفر مفتوح نشده بود که خراج کفاف باین مصارف میگردید پس بنیان
 خلافت و تنخوش بهم میبخت فاشارة مای از معروضه این همچنان بکلام جناب عتیق پدید است که ارشاد کرد و کرد که از آنچه در عهد
 کرامت مهنوی میدادند عقالی کم خواهند داد بران هم با انها قتال خواهم کرد و آری با و نشانان و فرما روایان و سبب اندر
 سرتابی عیال از ادای خراج مضطرب و طجا میباشند اگر روز ندارد که سرکشی ادنی ترین رعایا یا اغماض و نهادن سازند و سلا و اکثر
 با صفت ملک سرات کند و علی نه جناب خلافت را انچه می بایست کردن و ان لم یصنع ما صنع لا یغض الناس حوله پس برین
 باب جبر و شجاعت را و خل نیست معند اگر سوا می خردان فوج بر سر آنها چیزی و کز نشانی از ان شجاعت از جناب موصوف
 فبما و پیوسته باشد اظهار فرمایند و کیلی و که که صاحب صواعق ابر شجاعت جناب عتیق از جناب شجاع الا شجعین حضرت علی ابن
 ابیطالب علیه السلام نقل کرده و یدنی و یتسید نیست بلکه یدیه و یتسید نیست محصلش آنیکه حضرت امیر خیر کس از زبان و حتی کجا
 مجرب صادق علیه السلام دریافته بودند که شهادت شان بعد عهد مصطفوی از دست اشقی بالاولین و الاخرین بنظم
 شده نیست نه در سحر که از معارک پس خوف کشته شدن نداشتند بخلاف جناب عتیق که از عنوان مرگ خود آگاه نبودند
 پس ادنی دلیری شان بر کمال و لاوری جناب جید و صغیر مرجع خواهد بود و چون کاکت این استلال نیافست که مثل
 صاحب صواعق مخفی باشد چون دل قیاسش ند که زبان را بکمرش نیالاید مگر بعضی ساخت تا سفری می

جناب عتیق میسازند که آنیکه چه میخواستاید که خود جناب ممدوح اقرار فرار داشتند پس مثل سایر که مدعی هست و گوید
چست بلکه بران نمی پزند الخ صاوق شرح این محل آنکه در اکثر اعمال غیره مردیست که جناب عتیق تذکره روزی که میگذشت
و میفرمودند که آن روز روز طلی بوده است و بحق خود میبگفتند اما اول من قار و پرتا هرست که گریستن و حج و کرمی کردن
بدون آنیکه از خود تفریطی و تقصیر بخلاف ممدوح واقع شده باشد صورتی از وقوع نادر و فنی که معنی رجوع است بدین
حرکت اولین طرفی از امکان ندارد و بعد اعتراف شخص تبریه و گران بکار نمی آید آری با ولایت رجوع البته حصول
برای جناب عتیق بر دیگر قارین میتوان گفت و فقیر برای این روایت متفق علیه و یقین و لیلی عقلی بر نهضت جناب
ممدوح و ازین معرکه دارد که منصف چاره از چشم زمین و دختن ندارد و آن آنیکه اگر ای استقامت شان بخشیده باشد
البته بر براق امام عرش فرسای حضرت مرتجع نشین و ساده قاپ تو سین او ادنی بوده باشند و ماجرای آن روز محنت
اند و بر یکنان ظاهرست که بعد فرار اصحاب کفار جوق جوق بر ذوات منفیض البرکات سید کائنات حلهای میگردند و
حضرت حیدر کرام غیر فرار و بعضی نصاریحان سپار و بروایتی بعد شهادت آنها تنها امام ابرار بعد از فوت و مکار و حنت میگردانند
پس جناب عتیق اگر انجا تشریف میداشتند البته حکایتی از محاربه قتال نشان با کسی مومی میبود چون صلا و طلقا
اثری از معنی نیربان احدی نرفته پس حال میان جناب ممدوح یا از اقرار فرار فرار رسا از مدیای فرایند که جناب نشان
فقط تماشا می بودند و هذا فحش من ذاک و لیتنزلنا و قلنا ان الحرب باکان من دیدنه اضلی تند و حینه فی منقره لیس الاقل
از نیکه وقتی که آن شهسوار مضار خاتمیت صلی الله علیه و آله از مرکب جدا شده زمین با بوس مشرف ساختند و بر پشته
آنحضرت و نذر رک جرات منفرد یا شرکب میبودند و اولم پروتشی من ذلک فلا یرتاب مرتاب البته کان هناک و اولم یزد
هناک فکیف بیشک فی فراره شک تملک حریه بالند که چون بطیفیل ذکر شجاعت جناب عتیق ذکر می از غزوه احدی از
خامنه مدولی نمود که بعضی از غرائب خصائص این غزوه که بیکانه از ما نحن فیه نیست حواله لسان قلم صادق البیان و
باز بر سر مطلب دوم بی نده روی المتقی فی کثر اعمال علی ما فی البیاض الا بر ایمی ان عصاته من الصحابه با یعو علی
الموت یوم احد یعنی قبل وقوع الواقعة بکان فقیر کما هو ظاهر این مسابعت تاکید بوده است و الا در بیعت اسلامی دخل
و بالاخره حسب اتفاق که ذکر چه کوهیم اکثری از آنها بانگ دو گشتت پی سپردادی فرار شدند و این روش از طریق و فاد
صداقت و صدق از جمله اصحاب منزهین پس بعد بود فکیف من عندهم من کبار الا اصحاب مثل الشحین و ذی النورین و ضعت
علی ابانه آنیکه اصحاب خود خواهان شهادت شده بودند و باز کردند آنچه کردند و نکما نقل فی التفسیر الکبیر عن ابن عباس رضی الله عنه
لما اخبر الله تعالی بما یفعل شهید بعد من الکبرائه اشتاق المسلمون الی الجهاد و الفوریة فیه الشهادة فقالوا اللهم
ارنا قالا لعلنا لیتشهد فیه فلیج باخواننا الجنة فاراهم الله یوم احد فلم یلبثوا مع نبیهم و انهم من شاربهم
فقتل بعضهم و خرج بعضهم فقیر بر خواهی اهل سنت نسبت با اصحاب شمش میگویم که گور کنی از ارکان اسلام منهدم نشود
ایشان را کار به تبریه اصحاب است مصلوق بهمین است که بعضی از علمای این فرقه منع فرار عن الزحف مخصوص غزوه
میگیرند و لفظ یومیدار و از این من یولیم یومیدار و الا یشاره میروم بر سبک و اینهمه خرق و اختلاق برای آنست

یک برای صاحب قارین از فرار یوم احد عار و شتاب نباشد و مضمونی از خطاط پیدا کردن و منسوب بکدام صحابی یا تابعی
 کردن کاری دشوار نیست و حال آنکه این دعوی مخالف نقل عقل است اما بحسب النقل پس اگر فرار یوم احد ممنوع
 و عصیان نبود و عفو ربانی و حکم عفو و استغفار بر رسول نازل شد و جناب امیر المومنین از چه
 راه این فرار را تشبیه بکفر و اوندکما سبخی فخر و استعاده و در مقام کار با نصاب فرموده چیست قال فی تفسیر الکبیری
 تفسیر آیه فاعف عنهم استغفر لهم التمسک الاولی فی نهی الایات و دلالت قویة علی انه تعالی بعفو عن اصحاب کلبا و ذلک
 لان الانهم ام فی وقت الحارثه کبیرة لقول تعالی و من یؤلمهم یؤلمند و یراه الی قوله فقد باء بغضب من الله فثبت ان
 انهم ام اهل احد کان من کلبا ثم انه تعالی نفس فی الایات المتعدیه علی انه عفا عنهم و امر رسول فی نهی الایات باعفو
 عنهم ثم امر بالاستغفار لهم و ذلک من اول الدلائل علی ما ذکرناه و قائلین مزبور که تفسیر یومئذ یوم بدر بسیار از نهی
 یوم قتال تفسیر نمیشد و لو سلمنا که تفسیر در غزوه بدر نازل شده فالتمسک الاصولیه المسندة عند الجميع اعنی العبرة لعموم
 اللفظ لا بخصوص السبب لقطع لسانهم و اطلاق زحف بر لشکر کفار که بمعبره بدر آمده بود و زنها نمیتواند نشود و نه بر عکس
 اسلام چه زحف علی مانی الکشاف چیست قال الزحف المجیش الذی یرى کثرت کانه یزحف ای بدت و بیاس من حرج
 الصبغی اذا دبت علی استه عبارت از حجم غفیری است که از پیش چشم کشتن مشایخ و بیایان شد و کفار غرور و کما هو متفق علیه
 همکی نهصد نفر و جماعه اهل اسلام همکی سه صد کس بود و علاوه مانی الکشاف ایضا و هو قوله و کانهم اشغروا باها سکیون منهم
 یوم حنین صیرن قولوا مدبرین و هم زحف من الزحوف اشاع عشر افعا و تقدم نهیم عن الفرار یومئذ دلیل صریحست برین
 که آیه کریمه مسطوره خاص یوم بدر نیست که الانخی علی ان له اونی مسکه مولف بیاض ابراهیمی نکته دقیقی گفته که اگر
 ای غزوه خاص در غزوه بدر باشد حاصل معنیش چنین خواهد بود که کسی که پشت خواهد داد و کفار را یوم بدر مکرانیکه کرده
 باشد برای قتال یا جاگیرنده بگریزی و کفر فعدا و بغضب من الله و یوم بدر فیضی اخری که با بود که چنین حکم نازل شده
 پس لا محاله حکم آیه عام بوده است و اما من حیث حکم العقل پس فرار از مقابل دشمن متضمن بغاصد عظیم و قوت مطلوب الطبع
 مستکروه و تنجین و یرطاهر است که هلاک نفس مبعوض طبعیت انسانی بلکه جمیع حیوانات است پس اگر باین شدت غلظت
 منع از فرار علی الاطلاق نباشد بلکه مخصوص غرضه بدر باشد و بالمفهوم جواز فرار در دیگر غزوات مستفاد و حکم جهاد تا یوم
 قیامت تخصیص عند السینه متقطع نیست فعلی بدر راه فرار کشاده شد فطوبی لفرارین و ضرر لای تمام و غزوه بدر سبب
 محاربه و دین مسلم مکرستلزم انتقای ضرر لای تمام و در کربلا عارک نیست اهتمام هر مکر که حسب مقتضای حال میباشد مثلا
 و غزوه خندق که حزاب جمع بودند ضرر لای تمام و کار بود که اگر فرار اصحاب واقع میشد بنیان اسلام و شورش مردم سیکشت
 پس تخصیص غزوه بدر یعنی چه و درین امر سر نیست فحیم که این چنان آن تحریر بیان طعم شده و ان الیکه فرار از مقابل کفار
 اگر مطلقا ممنوع نباشد و فرار رسول مختار نامکن پس تنها گذشتن انحضرت صلی الله علیه و سلم و رجمه متعالی و بیخود
 نباشد و لایقول به سلم فان قال قائل انه متی عفا الله عن کلبا و اعصاب ان فاطمة الکلام فیها طائل تحت قلتا اما
 توغیثا لثبات العصبان فی هذا المقام بلکه کلام شریف است لوازم ان از وفادار وقت بود و ان کما شیخی به ثبوت یوست چه کلام معجز

همایش ششگانه کشتی بر مثال سرورید بر حسین بن علی را برودست است خود دید
 اینستاده فرمود چون هست که با برادران خود ملحق نشدی بخت بجا ب عرض کردند که یا رسول الله لا کفر بعد الاسلام ان بی بک
 اسوة هذا المحض فی معارج النبوة و معارج النبوة بتفرقة یستقر فی العبارة علی النقل فی البیاض و صفات بکرت انچه از خود
 میبار و صحت به بیان نکرده و این طایفه از خطرات قدس نبوی بنوعی ترک کار داشتند که در معرکه حدیبیه هرگاه جناب فاروق از آن
 حضرت سوال میکرد که نه تو وعده کردی که چنین چنین خواهد شد و حضرت بجواب فرمود که من در مسأله محفظة ام بعد از آن
 روی بفرمود و گفت شمار و زاهد راه که پیش گرفته بودید من شمار اینها اندم و بیکبار از شما التفات بحال من شد
 کما فی معارج النبوة علی النقل فی البیاض و همچنین معرکه احزاب را یاد و او زیاده ازین چه خواهد بود که بجهت و فوز نکرده
 از بارگاه کبریا اشاره بعقود و علی بن ابی طالب میباید گفت که تو و صد تنفیس نشان اصحاب فدا و در رتبه اصحاب برتر بود
 که حضرت غفور رحیم بحسب خود حکم عفو فرموده بجوش کزارش میبرد که حاشا که عید بجا بصدای معنی باشد بیان ماجری
 مطابق نصوص قرآنی التی فرموده و کلام این است تمام در نیت تمام کما اشیر سابقا بقا و عفو و صغ و جود او و عفو و عفو و مقصود
 و کر بود و ان بالا فرید علیه با ثبات رسید و صحت عفو که خود در جلیل ارشاد فرموده حیث قال عز من قائل فما رحمت من
 الله لنت لهم و لو كنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک عظام رتبه از کجا مستفاد بلکه آیه دلالت بر حال اصحاب
 فترین است عیب بار که تحمل عتاب حضرت سالت تاب بودند که خوشنوی از آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم میبیدند جدا از حضرت
 اختیار میکردند و با بعد از انکه خلاص کل البعد و اعلی از من سوانح الوقت و ماکی میگویم که جمله فترین محمود العاقبت
 نباشند بلکه اعتقاد و انیت که بعد عفو خدا و رسول این معصیت سعه نخواهند شد لکن مخدوری عظیم و اشکالی غنیمت بر این
 سنت جماعت لازم می آید که فرار عن الزحف معصیت کبیره نص قرآنی اعنی من یولم یومئذ و بیه الا متخلفا قال و متخلفا فی
 فقد با و بغضب من الله و ما واه جهنم و عیش المصیر و ترکب ان يستوجب غضب یزیدی و مستحق جهنم بلکه مضای که کفر کما یظهر
 سر کلام امیر المؤمنین و سکوت سید المرسلین صلوات الله علیه و آله از خود جناب بن خطاب نص بر کبیره بودن فرار عن الزحف
 ما نور علی فی البیاض منقول من سنن البیاض عن ابن عباس عاتم عن ابی قتادة العدوی قال کتب عمر الی عامل ثلاث من الکلبات
 الجمع بین الصلوة بین الامن عذروا فرار عن الزحف الحدیث و فی الکشاف عن ابن عباس فرار من الزحف من الکلبات
 و اصحاب فترین ترکب بن عصیان شدند پس ما محفوطیت کل صحابه از کلبات اصحاب کبار کما هو الا طلب که در از این
 عصمت معصومین صلوات الله علیه و آله جمیع با اختلاف پیدا کرده اند و تخوش بطلان کروی و آنچه در تاویل آیه لانیال حمد
 و الطامین فرموده اند که اطلاق ظلم و حال اسلام نمیتواند شد مصلحت بسیار منشا کشتنند که در عجب عجا بیکه دل
 بعض علمای سنی بر انتساب شجاعت فرار سوی اصحاب که واقعی استع امور است راضی نشده بلکه ادبیه میگویند که فرار
 واقع نشده بلکه جود بود که روداده فقیر محصول این جود را نمی فهم غالباً بر ایشان انیت که از بر آمدن مشرکین از کعبین و
 بر یقین به فاحات بیکه که میخواستند و پیش بر گشتند و این صریح مخالف نص فرقانی است اعنی اذ تصعدون و لا یلودون
 و الرسول یدعهم که بالمفهوم و المتطوق صریح و ال بر فرار است و نه مجرد فرار بلکه فرار با این فطاعت که حضرت خیر المور

میخوانند و حضرت فارین نمی شنیدند و پس پند نمیدیدند و چون برای قطع قاتل قاتل مخلص خطاب کلام حکیم تساو
 با کلام شاه ولی الله صاحب خلف غریبشان نداشتند که بزرگمیشان پهلوی مخصوص سماوی میساید ترجمه کرده یا ترجمه معجزی
 منیولیسید و آن تکیه انگاه که دور میرفتند و کز خنق و متوجع نمیشدند و حکیم و پیغامبر بنیواند شمار او جماعه که پیشش نشاندند
 انتمی بود و چنین تصریح کردند و تر جوله یعنی چه و اگر فقط جوله یعنی منور و واقع شده بود و گناه چه بود که بران عفو نازل گشته
 و حضرت خیر الانام بر کدام امر بان مشابهه مکرر شده اند که پاره و از ان شرح داده شد و امام ابرار و قاتل الکفار تشبیه بکفر ابرار
 دادند و بعد از همه هم اگر استقامت بر انکار فرار و پشت پاشند زهی ثبات و قرار و مقاله ایست حیرت افراخت زانرای آنکه
 ناظر را که پیوسته ایش قهرقه بر ستار و گیر و و گاهی نظریه اعتساف این فرقه گریه بی اختیار گلوگیر شود که صاحب تفسیر نیستا پور
 از نه حاج نقل کرده است و این همچنان را بر مقلود نه حاج انهم تعجب و تکیه که از نقل مینین علمای اعلام حاوی المنقول
 و المعقول چنین کلام بی نظام را تعجب و تکیه و توضیح که صدق ما قلت قال قال لزجاج انهم لم یولیو علی جهة المعاد
 و لا علی جهة الفرار من الخوف غلبه منهم فی الدنیا و انما ذکرهم الشیطان ذنوبا کانت لهم فکر و الفاء اسدلا علی حال ضوانه و
 بعد الا خلاص فی الذنوب و نه خاطر خطر با هم و کاتوفیه خطمین هر چند تمییز خلل و زلل چنین کلام که حکم صیانت است
 وقت نمودن از قبیل با و بشت پیوون است مگر هر گاه چنین قول علماء و محارب فیضلابیج است و ذکرش سازد و تحمیل که سکوت
 و نظر کوتاه نظر ان عرصه و اک موهم سلیم شود و ناچار تحصیل حاصل برداخته می آید و اقوال با و اول این معلوم هر چند و کبیر است
 که علم منویات قلوب خاصه عالم السو العلن الذی لا یحیطون بعلمه است گری را حاصل عسیت حتی که کرام کاتبین که برین
 کار ما سوزند از مخطوبات انسانی که پی ندارند پس حجاب حاج را از کجا علم مخطوبات اصحاب است داد و اگر وایتی این
 مضمون از کدام صحابی منقول باشد حکایت یکی عن نفسه سنی از مانی نفس الغیری افتد مکرانیکه از جمیع فارین مروی
 باشد و ذلک کماتری بلکه ظن فقیر است که جناب حاج انهم مضمون را از و مانع بر آورده اند غالباً از احدی منقول است
 و مسلمنا که کسی گفته باشد چون مرکب چنان خطای عظیم اعنی فرار عن الخوف کشته الغنه منهم به تبری نفس است از جان
 بفرش توان کرد و ثانیاً میسریم که آن نوب که شیطان مذکران افتاده از کبائر و دیاصائر اگر شوق اولین اختیار است
 پس لازم می آید که جمله فارین و منهم ابن الخطاب ابن عفان بالاتفاق و این بی قحافه بحکم دلیل العقل و النقل کاشخ قبل
 از انکتاب این کبیره مرکب که کبیر میسریم بوده باشند و علم لا یغیون بذلک و اگر از صغائر باشد پس حیث که بتذکر صغائر است
 جهاد باز ماند و کبیره فرار و ترک سول مختار اختیار نمایند و ثالثاً مکر معلوم اصحاب بود که توبه تاحه تغفر نفس بدارگاه تواب
 حیم مقبول است و در انحال که صحیح و سالم بودند و یقین یقین هم نبود پس چرا از ان ذنوب توبه نکردند و جهاد مشغول نشدند
 و رابعاً مکر مشروبات شهوات معلوم اصحاب کذای نبود و منید استند که قتل فی سبیل الله باعث خط جمله معاصی است و محاسن
 بعین سبب که تقای الی را با وجود ان معاصی که غالباً صغائر باشد چه از کتاب کبائرین هم غفیرا توفیر نیست مکر و شمارند و تقا
 انروی راستی کان بامر کبیرا عن فرار عن الخوف کرده نه پندارند و ذلک عجب عجاب غالباً از سیم جواب گویند که خود حاج
 گفته اند کاتوفیه خطمین فی ذلک بچویش میگویم که اصحاب کبیرا شرف بصیبت سول کرد و کار استغیض ان فیض معدن معلوم و همین

تا آخرین معنی سید الانبیاء عالم سلیمین صلی الله علیه و آله وسلم اگر اینقدر با هم نمیدانستند چه میداند که بهترین جلد شیعیان را
 را فرستند فاستعینوا بصلوات توایه بسیج تبلیغ بنیاب محمد صین چه کرده باشد پس ای بر اصحاب غلط گفتن ای بر کسی که
 چنین تخمین نسبت با صاحب کرده باشد تذکیر نافع از آنجا که معضله مشاورت حضرت رسالت با صاحب حکم این آیت و باب
 انظر سبت چه بعضی علماء سینه تمیزی را من حیث کونهم محتاجا بهمیم یافیم بخار بار می صاحب میگردد و می اندیشند که فقیه
 احتیاج مالی العیبر متبوی منوره عن العیاب معنی رسول عالم الشهادة والغیب میگردد و ذکر اینقدر تفصیل را و ما علیه
 واجب نمود و چون فخر الانشاعه این مرام را در تفسیر کبیر شرح و بسطی داده و بعضی دیلات که خالی از رنگینی نیست ترنفا
 النفس له بجا کرده اولی و بیکه از اطاعت نمیدانند شیعده اول عبارتش ذکر کرده و بعد آنچه گذارش را وانی ست گذارش به
 و بی نه در سلسله التائیه للقاء فی الله تعالی امر الرسول بشا و تنهم وجهه الاول ان مشاوره الرسول صلی الله علیه و آله وسلم
 توجب علونشانهم و رفته و ختم و ذلک تقیض شده محبتهم و خواصهم فی علی عتق و لو لم یفعل فی ذلک لکان ذلک ما یله فحصل
 سور الخلق و الفطاطه التائی انه علیه السلام لکان اکمل الناس عقلا الا ان علوم الخلق متناهیة فلا یعبان بخیر بال
 الانسان من وجوه المصالح ما لم یخطر به باله لایسا فاما یعلق الامر له فیما یخافه علیه السلام قال تم عرفت با و عینا که ما عرفت با و عینا که ما عرفت با
 اسبب قال صلی الله علیه و آله وسلم ما شاور قوم قط الا هدی و الا شاورهم التالت قال الحسن و سفیان این حدیثیه ناما امر ذلک
 یقتدی به غیره فی مشاوره و تصیر سنته فی امته الرابع انه علیه السلام شاورهم فی واقعه احد فاشدوا علیه بالخروج و کان علیه
 الی ان لا یخرج فلما خرج وقع ما وقع فلو ترک مشاورتهم بعد ذلک لکان ذلک یبطل علی انه بقی فی قلبه منهم سبب مشاورتهم
 بقیة انما امر الله تعالی بعد ذلک لواقعه بان یشاورهم فی الوقائع کما شاورهم فی ذلک لواقعه لیبطل علی انه لم یبق فی قلبه
 اثر من ذلک لواقعه لکنی مس شاورهم فی الامر لایستغیبه منهم رایا و علی لکن لیدرک مقادیر عقولهم و اقناعهم و مقادیر حجتهم
 و اخلاصهم فی طاعتک فحیث تمیز عندک الفاضل من المفضول فمیزانهم علی قدر منازلهم السادس شاورهم فی الامر لایستغیبه
 بهم و لکن لا یصل الیک ذلک و شاورهم فی الامر و اجتهاد کل واحد منهم فی استخراج الوجوه الاولی و الاصلح فی ذلک لواقعه فحصل
 منتظا بقیة متوافقة علی تحصیل الصلح الموجود فیها و تطابق الارواح و الطاهر ما یعین علی حصوله و نه ما یوالش فی ان صلوة العجا
 افضل من صلوة المنفرد انک ایضا امر الله علیه بالصلوة و السلام و ذلک علی ان لهم قدر و قیمة عند الله فیدان
 لهم قدر عند الرسول و قدر عند الخلق التاس من الملک العظیم لا یشاور فی الامرات الا خواصه المقربین عنده فمولایا و نبوا تم عفا
 عنهم فبا خطر بالهم ان الله تعالی و ان عفا عا بفضل الله انه ما بقیت لک المذیبة العظیم فیه بین الله تعالی ان ذلک المذیبة
 ما بقیت بعد التوبة بل انما ازید فیها و ذلک ان قبل هذه الواقعة ما امرت رسول الله بشا و ترکتم و بعد هذه الواقعة امرت بشا و ترکتم
 فتعلموا انکم الان اعظم حالا ما کنتم قبل ذلک لاسبب فی ذلک انکم قبل هذه الواقعة کنتم تقولون علی عما کنتم مطاعا کم و الا انکم
 علی فضلی و عفو فی نجیب ان یصیر و یکنتم منکم الان اعظم ما کان قبل ذلک لتعلموا ان عفو فی اعظم من حکم و کرمی اعظم من
 طاعتکم و الوجوه التالتة الاول الذکورة و البقیة ما خطر بهالی عند کتابة هذا الموضع و الله اعلم برأه و اسر کتابه انشی خاقول
 و ان الله استعان به و به ازمنة التوفیق هر چه کلام فخر الانشاعه حاجای کلام سبت مکر چون شاقصی با مدعای مانداری

باساز و سامان سوامی طلقا و مشرکان مطابق اغلب و ایات چهار نیز و غزوه احد اکثر مسلمانان کفار را برشته
 جنگ گنان بیشتر زنده بودند که کفار را زود کوه بیک ناکه به پشت سر آنها ریختند و در معرکه حنین آنهمه غنیمت و غنیمت عمومی یافتند
 همین که مشرکین از شتاب جمل تیر را زود بی آنکه کسی شسته شود راه فرار سپردند علی فی بعض الروایات و یا بعد وقوع قتال پشت
 به معرکه دادند و نه از شفع من ذاک قال صاحب الکشف فی تفسیر قوله تعالی ولقد نصرکم الله فی موطن کثیرة اذ اخرجکم منکم
 حنین و ادین بکة و الطائف کانت فیه لواقع من المسلمین هم ثمان عشرة الفا الذین حضروا فتح مکة منضما الیهما الفان من الطلقاء
 و من جوارح فقیف هم اربعة الاف فلما اتفقوا قال رجل من المسلمین بن فقلب من قلة قسارت رسول الله صلی الله علیه
 و سلم و قبل قاتلها رسول الله صلی الله علیه و سلم و قبل ابو بکر و ذلک قول تعالی اذ اخرجکم کثرکم فاقبلوا قتالا شديدا و ادرکت
 المسلمین کلمة الاعجاب بالکثرة و نزل عنهم ان الله هو الناصر لا کثرة الجنود فانه مواجحتی بلع فلم یکنه و بقی رسول الله صلی الله علیه
 و سلم و حده و هو ثابت فی مرکز لا یجکل فیس محلا العباس اخذ الحجام و ابنة و ابوسفیان بن الحارث ابن عمه و ناسیک
 بنده الواحدة شهادة صدق علی تناسلی شجاعة و راطه حاشه و ما هی الا من ایات النبوة و قال رب اننی ما وعدتني و قال صلی
 الله علیه و سلم للعباس کان صیتا فنادی لا نصار فخذ فخذ ثم نادى یا اوصحاب الشجرة یا اوصحاب البقرة فکروا غفوا و هم یقولون
 لیسک لیسک نزلت الملائكة البیاض علی خیول بلق فظفر رسول الله صلی الله علیه و سلم الی قتال المسلمین فنادی صیحه حمی لیس
 ثم اخذ کفاه من تراب فرماهم ثم انهم مولو رب الکعبة فقال العباس کانی النطرا و سوا الی الله صلی الله علیه و سلم برکض خلفهم صلی
 بغلته اتسی ثم قال مولف البیاض لا یزال یبکی بعد نقل هذه العبارة قوله و بقی رسول الله صلی الله علیه و حده و هو ثابت فی مرکز
 و لیس لا العباس ابوسفیان بن الحارث و کذا قول نقاضی یسیر الامم العباس بن عمه ابوسفیان بن الحارث کذب طر حان عبد البر اندی
 مؤرخ طر اهل السنة ذکر فی الاستیعاب ترجمه عیس بن علی المطلب الی الکامل نه عن رسول الله صلی الله علیه و سلم یوم حنین خیر سبعة من اهل بیته و ذلک
 مذکور فی الشجرة نصرا رسول الله فی الحرب سبعة و قد فر من فرقة و انشعوا و ثامنا لاتی الحام نفسه و بامه فی الله
 لا یتوجع و قال ابن اسحاق السبعة علی و العباس الفضل ابوسفیان بن الحارث و ابنة جعفر و یحیی بن الحارث و اسامة بن یزید و ثمان
 ابن عیینة و اما حلما علی هذا الکذب بغض البیت النبوی صلی الله علیه و آله و عده و هم صاحب و حصة الاحباب مولف تاریخ الامم
 مستبوا لیسیر الساجین نیز حمی را که با حضرت رسالت ثبات و زیدند ده کس را نام بردند و بیک نام از خلفای ثلثه را نام بردند و
 اکثر ایشان بیکر نخند و با حضرت میبودند التیام میبردند و مهمل نمیکند مشتتند انتی ما فی البیاض پیش از کذا درش اصل در عاخر
 شنبندی عرضه میداد پیشینیکه آنچه فقیر از الفا و غیره و در بحال بیان کرده که حضرات سینه برای کفیم رتبه خلفای ثلثه از تنقیض
 شان سید المسلمین در بیغ نبی سازند مستندی قوی در عیاب از کلام زحشری و بیضاوی پیدا است شمرش اینکه چون
 اعجاب بکثرت فوج از جناب عتیق واقع شده و کان ذلک محالا یعنی کوارای فدایان جناب شان نشده اعجاب را شوب
 بذات مشرک و لفقاص اعنی حضرت خیر الانبیا نمودند و غدر از جانب زحشری و بیضاوی که ناقل هستند نه قائل هم بصیغه
 تمریض قابل استماع نیست چه صیغه مجهول بسبب تعدد روایات آورده اند نه برای تضعیف و الا جمله روایات ضعیف باشد
 و مدار کار زحشری و غیره نیست بلکه هر کس قائل بر قولی بخیف باشد و حال آنکه وای تنه ذات اقدس من اصطفا و این

طریق علی در شتر
 از جای ۱۷

الح

کونه فاعل نیست صریح البطلان است چه اولاً قبل قوله قائل که هر رسولی که گفتن سارت رسولی است پس کلمه که حجت
سارت خاطر اقرین صطفوی افتد چگونه احتمال دارد که خود ارشاد سازند و ثانیاً بعد از این گفته و زان منعم الی آخره پس اگر
آنحضرت قائل باشند همین نسبت زلت بجناب عرش قیاب کرده باشد و نیز اگر اعجاب از آنحضرت صلی الله علیه و سلم واقع
میشد بارتیعالی خطاب عجبکم سوی مسلمانان چه امیکر و مکر غیر خطاب نازل میشد و اگر گویند که خطاب در اصل سوی
آنحضرت علیه الصلوٰه و السلام بوده است چون بآل مسلمان هم گذشته باشد فعلیاً خطاب سوی مسلمانان هم آمده گوئیم
که فعلی قائل که نه خطاب هم و لیتیم که بر محل سابق متفرع است نیز استعید بآنکه سوی آنحضرت باشد انبیت حال
اینج مره که بمبادی حبشی یعنی مبتدا استند الحال اصل مرام عرضه میدهم که کلام علامه ز مختصری و قاضی بیضا نص است
فرار جناب عتیق که حضرت ابی قحطان زید اقدم خیر المسلمین علیه الصلوٰه و السلام و جناب عباس ابوسفیان بن الحارث
رضی الله عنهما کرده اند پس عتیق نهضت بفرار فرموده باشند جز اینکه صحو و آسمان کرده باشند منفردی و کربست آری
محدوری که بر قول نشان لازم می آید اینکه بحکم حضرت جناب کمره فرار از این عمر رسول مختار هم فرار کرده باشند استعید بآنکه
فکله جوابش اما اولاً فانه بیطله و آیه الاستیعاب و ثانیاً المرء یؤخذ بقوله فرار جناب بن ابی قحاطه باقرار شما ثابت و قبول شما
الزام فرار کمره غیر فرار الاله نمیشود و ثانیاً بحکس از مخالف موافق نسبت فرار سوی حیدر کرار نکرده و همچنین متفق علیه کافه
انام و فانه شیاع اما تری قول ابن عباس رضی الله عنه علی ما فی الاستیعاب فی ترمذی علی علیه السلام علی اربع خصال است
لا حد غیره و اول عربی و عجمی صلی مع رسول الله صلی الله علیه و سلم و سواد می کان لواءه معه فی کل حفر و هو الذی صبر
معه یوم فرعون غیره و هو الذی غسله و اذخره فی قبره و غیر روایت استیعاب تنصیح بر قول جناب عتیق می کنند انحصار ثانیین
در هفت کس نموده و اختلافی اگر نقل کرده و در شان جناب بن خطاب و ان را خود غری الیه عنی البطلان کرده و طرقات اتفاق است
که فرار جناب بن خطاب در سرکه احد و فرار جناب بن قحاطه در سرکه حنین یعنی باتفاق منا و منعم به قصد مترغ و نهیم
فدر حاصل لکن اصل نهضت جناب عتیق از سرکه قتال معرکه احد هم متحقق کما شرح قبل بدو و فوق ادای جناب فاروق بود
فرار و واقعه حنین نیز کما استعاره و آیه الاستیعاب نیز حقیقتش کما یبغی و ذیل بیان آثار شجاعت شان و شکی بود و فرار
جناب عتیق شجاعتی دارد که بالاتر از ان بتجلی نمیکند زیرا که بان همه خصوصیت با که با سنت مدعی آنند و لا اقل که از معارف
اصحاب بوده اند و محبت و صداقت قبل از اذیت هم با آنحضرت صلی الله علیه و سلم داشته و متجاوز از بیست سال مشرف
محبت یا برکت بعد اسلام مانده و فراتر پد زان هم بودند فرار از پیروی رسول مختار که تقرب قرب را میخواهد در عین معرکه
قتال یا بر سیدن چند تیر که یکی از ان هم بدن شریف شان نخورده بود علی خلاف الروایات و انعام جان بسلامت
و آنحضرت را در الوع بعد از گذشتن و پیش شیت ندیدن و دیدن و در مکر شجاعت و دلوری همین می باشد و وفای صداقت
همین یعنی بمانند که مثل این ماجرا کاهی را بل فرار داده باشد که کدام مخصوص و مقرب صاحب بیس را در جمیع مقاتلان
که داشته اند پیروی بی سپر راه فرار شده باشند بیان فرمایند غلط گفتیم مخصوص و مقرب بعزل عن الذکر اگر کدام چند می ز احاد
الناس مثلاً مثل کسی که با سطل و فاته سلاطین تیموری و یلوی احدی و یکی می نامند شش و ساس تیسری شده است تا اگر آن

رئیس از معرکه حرب نکر نزدیک ای شده است که آن صدی رئیس گذشت که بختی باشد فکیت این معامله جناب صدیق با تمام
 الانبیا و مصلحت از کباب کبیره یعنی فرار عن الرخصه بعد از غری حلی ندارد و تخصیص که مثل معرکه احد لفض متضمن عفو نازل
 نشده بلکه بالا بهام خداوند قدر متعلق بمشیت خود داشته و بر طایه است که در همین دو واقعه یعنی احد و حنین اندک اسلوب
 جنگ بد افتاده به معرکه حنین که بکثرت و هر دو شده اگر یکدوم معرکه و در حنین اتفاق می افتاد اغلب که بر عادت مستمره
 عمل میرفت و بعد شرح ما جری فی بینک لواقعتین با بقیت حاجه الی ذکر امر اخرو الی علی محبت رسول الله صلی الله علیه و سلم
 و صدقه و شجاعت علی الله و حاجه فی غره لکن ذکر حکایت اخیری عجیبه نشط الناس طریق و تعجب السامعین و تحمید المرام علیها
 و نیلو ما ذکرنا را خیره رنمی الله عنما و ما اثرها الرفیع اکثر ما شکره روی الدیار بکبری فی کتاب المسمی بالخمیس فی ترجمه خلاصه
 ابی بکر و غم ابو بکر علی الخروج بنفسه الیه هم ای اهل الروقه و امر الناس بالجهاد و خرج هو فی مائه من المهاجرین و قیل فی مائه
 من المهاجرین الانصار و خالد بن الولید یحمل اللوار حتی نزل تبعا فاقبوا و هو ذو العقبه یرید ابی بکر یتلاحق الناس من خلفه
 و یرون اسرع الخروج و کل بالناس محمد بن سلمه یتحتم فاتهم الی قبا عند غروب الشمس فغلب بها المغرب و امرنا عظیمه و قد
 و اقبض خالقه بن حصین بن حذیفه بن بدر و کان ممن ارتد فی خیبر من قومه الی المدینه یریدون ان یخذل الناس عند الخروج
 او یصیب غزوة فغیر ما غار علی ابی بکر من معدهم فافلون فاقبلوا هشیما من قتال تحیر المسلمون و لا ذابوا بکر بشجرة و کره
 ان یعرف الحدیث انتهى و قدر است هذا الحدیث اوله فی البیاض و ثانیاً فی الخمیس و ازین حکایت اگر اندک بنظر انصاف
 اسعان و دو واقعه حاجت اسعان بنوا و عیان را احتیاج بیان چیست حقیقت شجاعت عتیقی معاین میگرد و سمع احد من
 احدان احد من المتصفین با شجاعة کتم وجهه لا ذابا لشجرة و کره ان یعرف سلمه که سکاوت مقاتلت از عادات جناب ممدوح
 نبود باری بر جای خود که استقرار میفرمودند مکره انهارا دلی میباید و این ذاک اما اثر شجاعت و دلاوری جناب ثانی ثانی
 اشین عندهم که مدت سیف شان بدره جناب ممدوح انتقال کرده بود غنی از بیان است زیرا که آنچه از آثار دلیری و جان
 سپاری یزد بزرگ شان در معارک احد و حنین حواله قلم راستی رقم شده جناب ایشان در انتمه شریک غالب بوده اند اما
 فرار شان معرکه احد پس فائز بعد استفاضه که احدی را مجال کلام در ان نیست و کیف کیون که مثل اعتراف برادر خود و بقوله
 انا اول من فار غیر مرة اعتراف فرموده اند مولف بیاض را همی میگوید که حال عمر بن الخطاب ثقات محمد بن شمس
 بیان کرده اند از انجمله شیخ جلال الدین سیوطی در تفسیر و منشور تفسیریه کریمه ان الذین تولوا منکم یوم النقی الجماع
 سوایت کرده اند خطب عمر یوم الجمعة فقرأ لعمران و کان یحیی اذ خطب ان یقرأ با فلما انتهى الی قوله ان الذین تولوا منکم
 یوم النقی الجماع قال لمان یوم احد انتم منا ففرت حتی صعدت الجبل فلقد رايتنی انزل و کانی اری و به حقیر بر انصاف
 پیروی جناب فاروقی بحاسبه نفسانی که مناسبت مقام توان گفت که این لفظ مشتق از ماده فرق بهت و هم حسن بیان
 اشش میکنم که اضطراب خود را به غایت بد و کلمه مختصر و دی ساختند که کویا تصویر حال خود کشیده اند و فی صحیح
 الامار للمحدثی فی الباب الثانی و الخمسین فی العدل الانصاف ان عمر اعطی رجلا عطاوه اربعة الاف درهم و
 نذاه و العاقبتی له الا ان یزید انک کما تریه نه افعال ان به ثبت بوجه یوم احد و لم تثبت بوجه فی شرح نهج البلاغه فی الخبر

و ان عمر بن الخطاب

الحامس عشر في ذيل كلامه عليه السلام اوله فاراد قومنا قتل منياري انه جاءته في ايام خلافتها امرأة تطلب به و
ايضا من بر و كانت من بين يديه و جارت معها بنت لم تطلب به و
فا على المرأة وروايتها فقتل له في ذلك فقال ان ابنا شئت يوم احد ولم يفرده ان ابنا به فر يوم احد ولم يثبت وروي
الواقدي ان عمر رضي الله عنه كان يحدث فيقول لما صاح الشيطان قتل محمد اقبلت ادنى الجبل كافي اريد به واما
روايات فرار جناب معجزة ابي بكر ان ليس فأنزله ففاضت بعض اتران مذكور سينتوي في تفسير النيسابوري في
ذيل تفسير آية ان الذين تولوا منكم الاية ذكر محمد بن اسحاق ان ثلث الناس كلوا مجروحين وثلثهم انهم سوا وثلثهم شيتوا وثلثهم
من رواد المدينة وكان اولهم سعد بن عثمان اخبر رسول الله صلى الله عليه وسلم قتل ثم بعد رجال و دخلوا على ناسهم جعل
النساء يلقين اعرس رسول الله تقرون وكن يحشين التراب في وجوههم و يقبلن بك المفل اغزل وقال بعض الرواة من المسلمين
لم يعد و جعل قال فقال الذي يدل عليه الاخبار في الجملة ان نفرا قليلا تولوا و ابعده انهم من دخل المدينة و سبهم
من سباني سائر الجوانب واما الاكثرون فانهم تولوا عند الجبل و اجتمعوا هناك فانه من عمره الا انه لم يكن في اول الامر من
و لم يجعل ثبت على الجبل الى ان صعد النبي صلى الله عليه وسلم و منهم ايضا عثمان بن مريم و سبع رجليه انصا
يقال لهما سعد و عقيته نهروا حتى بلغوا موضعا بعيدا ثم رجعوا بعد ثلثة ايام فقال النبي صلى الله عليه وسلم لقد قتلتهم فيها
عريضة و هكذا في التفسير الكبير تفرقة لميسرة في العبارة عن البياض المذكور غير مرة منقول من شرح نهج البلاغة من الخبر الرابع
عشر في ذيل كتابه عليه السلام الى معاوية عن ابن ابي سبرة عن ابن ابي بكر عن عبد الله بن ابي جهيم قال كان علي بن
الوليد يحدث في ذيل كتابه عليه السلام في حديثه الذي يداني للاسلام لقد رايتني و رايت عمر بن الخطاب حين جال المسلمون
وانهم سوا يوم احد و ما سعادته اني لفي كتيبة خشنا فمعرفة بينهم احد غيري فلتكبت عنه و خشيت ان اعرب به من ان
يصم و انه فطرت اليه و هو متوجه الى الشعب قلت يجوز ان يكون هذا حقا فانه لا خلاف في انه توجه الى الشعب و لا خلاف في انه توجه الى الشعب
في القول باسمه ان ابن قنادة و من قريش على قتل رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الواقدي و كان عمر بن عثمان
و حارث بن حاطب و ثعلبة بن حاطب و سوار بن عدي و سعد بن عثمان و خارجة بن عامر بلغوا على اوس بن قيس في نفرين
بنى حارثه بلغوا الشجرة و يقسم ام الميرن تحشوني و جوههم التراب تقول بعضهم كما لم يزل فاعزل به و لم يفيك ايضا بل
على فرار ابن الخطاب ما رواه الواقدي في كتاب المغازي في قصة الحديبية قال قال عمر بن الخطاب رسول الله لم يكن
انك ستدخل المسجد الحرام و تأخذ مفتاح الكعبة و تعرف من المعرفين بها لم تصل الى البيت و لا تحركنا فقال رسول الله صلى الله
عليه وسلم قلت لكم في سفركم هذا قال عمر قال اما انكم ستدخلونها و تأخذ مفتاح الكعبة و خلق راسي و رءوسكم بطن مكة و اعرف
مع المعرفين ثم اقبل على عمر و تقسم يوم احد و تصعدون و لا تكونون على احد و انا اذ عوكم في اخركم تقسم يوم احد و انا اذ عوكم
من فوقكم من اسفل منكم و اوزر اغتالا بصار و بلغت القلوب الحناج و تقسم يوم كذا و جعل يدك بهم امورا انهم تقسم يوم كذا فقال
المسلمون صدق الله و رسوله انت يا رسول الله علمنا انك ستدخل مكة و خلق راسه و تأخذ مفتاح الكعبة قال هذا الذي كنت
و قد تكلم قال ادعوا الى عمر بن الخطاب فجاوب قال هذا الذي قلت لكم و قد قال جامع البياض بعد نقل هذه العبارة و اعلم انه لا شك

فی فرار عمر یوم احد کما اقره و علی نفسه ایضا صرح البیهقی فی الدال المنثور وابن ابی الحدید فی شرح نهج البلاغة و المتقی فی کنز العمال
و الطبری فی تاریخہ و لو لم یکن فرعون لوجع لما قاله النبی صلی اللہ علیہ وسلم صین تنک یوم الحدیثہ و غصبہ بذلک لیسبت یوم احد القصہ
و لا تلود و انا و عوکم فی اخرکم و صاحب تفسیر مازک ہم در حدیثاتین یوم احد جناب بن خطاب را شمرده و ذلک نص فی فرار
و ایضا نقل مولف البیاض عن الطبری لما بلغ خبر الهزمۃ المدینۃ خرج منها انس بن النضر فرای ابابکر و عمر و طلحة و جبر و جین ساقطین
خلف حجر فی وقت البهاجرة قالوا له یا انس قتل النبی صلی اللہ علیہ وسلم قال فلم ترغبون فی الحیوة بعد و لم لا تلحاربون بنتی
ثم قال مولف البیاض لا یخفی ان قول الطبری مجروحین ساقطین خلف حجر تمویہ و تدلیس لیسبت یوم احد لیسبت یوم احد لیسبت یوم احد
جرحوا حتی سقطوا خلف حجر من البین انهم لو كانوا مجروحین ساقطین القوة لم یغیر ہم انفس لقوله فلم ترغبون فی الحیوة بعد
و لم لا تلحاربون و ایضا لم یقل احد ان ابابکر و عمر احتملا الجراحة فی غزوة من الغزوات و فی مختصر تاریخ الطبری خاتمة الحدیث
بکذا فاخذ سبفا و تقدم للحرب فرای علیا یجارب فقال لم یا علی یقولون ان نبینا محمد صلی اللہ علیہ وسلم قد قتل فقال اذ لا حاجة لی
بعده فی الحیوة فجارب انس و قتل و کسبعون جراحه لم یعرفه الا اخته و فی الدال المنثور للبیهقی ان انس بن النضر قد نبت
الی عمر و طلحة بن عبد اللہ فی رجال من المهاجرین و الا انصار و قد القوا ابابکر فقام یجربکم قالوا قتل محمد صلی اللہ علیہ
و سلم قال فما تصنعون بالحیوة بعد قوموا فموتوا علی ما مات رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آله و سلم الحدیث و قد رايت نده
الحکایة مرویه فی البیاض من شرح نهج البلاغة و غیره ایضا فقیر غرض بصرار روایت طبری کہ دال بر فرار جناب عقیق است
نموده و اقتصار نظر بر روایت در منثور کرده عرشد میبرد کہ و رای و لالت حدیث علی ما کنان نحن بصدد اثباته یعنی فرار
جناب فاروق تفرقه جان سپاری و دل در دیدن وفات و ضعف ایمان و استیقان باید دریافت و نجیف ادباعنان گبری
یکران خامه میکنم و الا درین وادی توسنی با میکن و ارباب ادراک بدل خود با می فهمند کوب ز بان خلاف آن کفنه باشند
و نیز امری عجیب از بحکایت مستفاد شد کہ انس رضی اللہ عنہ و ریدینہ خبر کاذب قتل مصطفوی شنیده و از انجا تا احوال التہ
فاصله است از انجا پیاده پا کما هو متبادر و معبر کہ قتال سید و بجری سحر کہ رای قتال شد کہ منقذ از خیم برداشته
شنیده شد و بی شبهه این امور از زمانی می باید و در غیر صبر جناب خاتم الانبیاء گذشت آنچه گذشت و واقع شده آنچه اقم
شد و هرگز کسی از حضرات فارین خبر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نگرفت تا بحاضر شدن چه رسد پس تا ویلاقی کہ علیا سینه
میکنند حمله باطل صوت واقع نبود مگر اینکه بلا تماشای کرینندگان کرختند روی هر کس برسو کہ افتاده قطره زن رفت
بعضی بدین منوره و بعضی دورتر و بعضی کوه را نزدیک جای پناه دیده بالای کوه شتافتند حسب اتفاق بعد ازهم
زود گشت شمس فلک رسالت مثل قناب تا بان سر کوه را بنور جمال با کمال استنیر و مستفی ساختند و محفل است
کہ بعضی آنحضرت را رونق افزا دیده آمده باشند الغرض فرار و غفلت یا تغافل از حال رسول مختار با فحش صور واقع
شد و حکایت عبرت زای جناب سیدہ رضی اللہ عنہا و اعطا با اجر یا سزای آنست کہ صفیہ قرطاس ابان زرب نوریت
عاده شود و ہی گمائی الفاضل السید عبد الحمید بن ابی الحدید فی شرح نهج البلاغة فی الجزاء النجاس عتسی ذیل اثر
کتاب اللہ علیہ السلام الی معاویہ و اوله فاراد و قومنا قتل نبینا عن الواقدی قال قتل الواقدی و کان ضمره من سعدی حدیث

علی مرتضی گفت سار رسول الله صلی الله علیه و آله خیر فلما اتاها بعثت عمر و بعض الناس من مشركهم او قصصهم فقالوا لهم فلم یلبثوا ان
 انهم و عمر و اصحابه فجاؤا یحییونهم یحییونهم الخ الحاکم یحییونهم کلمه طبیعیه است از حضرت مرتضی چون اینجا مقصود اتمام در عرب بود ترک
 اتمام را بلفظ صبیح تغییر یافته امتی هر چند از بعض این مرویات ثمول جناب عتیق در منقبت انهم از بغزوه خیر سیر من
 مکر چون آنچه از آثار شجاعت جناب شان بالا افراد مذکور شده کافی و بسند است بکشف ماله علیه هر میت جناب مدوح
 درین معرکه نمیر و از م علاوه جناب عتیق وقت مرکب برادر بجان برابر خود را خیر خلق علی لا طلاق بعد خوشن و رسول اب
 ذی المن فرموده اند و بالا التزام مل بالتضمن مقرر شجاعت هم بوده باشند پس با ثبات بدلی جناب فاروق بمقاو
 سه چه خوش بود که برای یک کشته دو کار و مثل سائری که چنان است ادیانیتوانم ذکر کرد صدق جناب صدق
 هم ثابت میشود با جمله برارته است مجمع الحسانت فاروقی از سبب شجاعت از روی ایحکایت هم متحقق بلکه چون جمله
 اصحاب نزد سینه عدول صادق القول هستند میباید چنانچه را در نسبت بحسن صادق دانند تفرقه اینکه محبین جناب
 فاروق جماعه کثیر و جم غفیر و جناب شان تنها المختصر حکم از وزن خاطر دوستان چهل در گذشتن از مرید تصریح سهل مخرموشی
 بر لب میر تم مکرر عصای لشکر کاری بیان شایسته صاحب جبهه هو اما اول پس این بزرگ در کتاب نزو بطریق بدیع
 پیش گرفته است که استیلا بر طاق لسیان گذاشته مثالب را متاقب قرار میدهند و غریب تر اینکه اکثر متصدی تاویل و توجیه
 نمیکرد و کماثر الاشارة الیه فی تزویج مطلقه من زواجه اموات المسلمین صلی الله علیه و آله عتبه المصومین و مشعلک
 نده الحکایه کما لا یجفی علی من لا ادنی درانیه و اما ثانیاً پس علوت این بزرگوار علی الاستمرار که کنجایش باشد یا نباشد
 مها لکن هر سخن را مؤید خلافت خلفا میگردانند چنانچه در بی مقام ماسور فرمودن و حضرت صلی الله علیه و آله سلم جناب
 عتیق را بمجم خیر از اشارات زعامت کبری گفته و حال آنکه سرکردگی این بزرگواران بسرا یا کمتر با قور است حتی که مشیعه
 افکار دارند و قور سرکردگی بغزوه خیر برای کشف حال میگویند و علمای سنی کامی محل بوزیر و مشیر بودن میگردانند
 که حضورشان تا کزیر بود و کامی تکلف یکدیگر و جاذ که میکنند و اقل الا نام بغض نظر از وقوع و عدم وقوع میگوید که اگر
 این بحال معالده با منتظر الاماره باشد جمله اصحاب که امیر سرایا شده اند منتظر الخ لانه باشند و سامه بن زید رضی الله عنه
 منتظر الخ لانه علی الخلفا باشند سیان الله چنین عالم تحریر این بیان درین تقریر و اما ثالثاً پس لطف تأویل شایسته صاحب در ماده
 تبیین اگر بخیل عاشق مجور از وصل یوس کز در شب تار هجرانش خرم تر از روز وصال کرد و فعلی الله حضرت امیر و منیر
 حکایت مقال فاروقی و اصحاب شان از زبان شان فرموده اند که یکی دگری نسبت بناموی میگرد که از طرف خود چیزی
 گفته اند و علی ای حال اگر فقط و حدیث رجوع فتح ناکرده میبود و بخیل که کسی میگفت که محل اتمام بود و ان واقع نشد و حدیث
 موجود است لم یلبثوا انهم یروا یعنی مطلق و دیگر کردند و پایداری نمودند و کز نختند و برای رفع عار فرار از ذات مؤسین نیست مراد
 بالعکس منسوب بناموی میساختند و شایسته صاحب میفرمایند که عدم اتمام معبر بحسن است و ان معنی نکته بلاغت را قرار میدهند
 این نکته و این ابلاغه و اگر چنین فرق معنی جواز و در و پس اصحاب مل باطله خصوصاً باطنیه را از جانب شایسته صاحب شروه با
 که در غزوه خندق که عمر بن عبدود بن سوی خندق آمده و در آنجا آواز کرده جناب شمعین از غایت علم و وقار از و حاجی با

اول ذریعہ پھر شدن بان پہن چشم چہ رسد و اینها و راسی و نور شجاعت دلالت بر کثرت حمیت هم دارد فی البیاض و فی
 السند و اسوسته وقت غزوة الخندق و فیها جاو عمر بن عبد و فجع یجول بفرسه حتی جاء الخندق و جعل یقول هل من مبارز
 و سکت اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال ابن جثمم التی ترعمون ان من قتل منکم دخل فیها فلم یخرج الیه احد من اصحاب
 رسول الله صلی الله علیه وسلم الا ابو بکر و لا عمر مع انه و یجثم مثل هذا الکلام ثم ثلثا الی بنی بيطالب فقال النبی صلی الله علیه وسلم خرج
 الایمان کلہ الی الشکر کلہ کلمة فی روضة الاحباب اتمی و یجتمین از حکایات و الہ بر نہایت خد متکذاری و کمال جان سپاری جب
 شیخین و نبات جانن محمد و جین ما جری لیلۃ الاحزاب سہت قال مولف البیاض اخرج الروایاتی و این عاکر عن ابراہیم التیمی
 عن ابيه قال قال رجل لو ادرکت رسول الله صلی الله علیه وسلم لخدمته و لفعلت فقال خذیفہ فقد رايتنی لیلۃ الاحزاب و
 نحن مع رسول الله صلی الله علیه وسلم و کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی فی البیت و لم یبق فی البیت الا کفار اشد منه فحانت منی
 انکساف فقال لا رجل یدہب الی ہولاء و قیامنا بجزیم حبلہ بعدی یوم القیمة قال فما قام منا ان قال فسکتوا ثم عاد
 فسکتوا ثم قال یا ابا بکر فقال استغفر رسولہ ثم قال ان شئت ذہبت فقال یا عمر فقال استغفر رسولہ ثم قال
 ان شئت ذہبت ثم قال یا خذیفہ فقلت لیک فممت حتی اتیت و جنبتی لیضربان من البر و فسح راسی و جی ثم قال سہت
 ہولاء القوم تا تینا بجزیم و لا تحزن حدنا حتی ترجع ثم قال اللهم خطہ من بین یدیه و من خلفہ و عن منیہ و عن شمالہ و من فوجہ
 و من تحتہ حتی یرجع قال فانطلقت فاخذت مشی نحوہم کانی اشی فی حمام قال فوجدہم قد ارسل الله علیہم رجلاً فقطع علیہم
 و ایتہم و ذہبت نحوہم و لم تنزع لهم شیئاً الا ہلکۃ قال ابو سفیان قاعد یسطل عندنا قال فطرت الیہ فاخذ شہا فوضعت
 فی کبد قوسی قال و قد کان خذیفہ را میا فذکرت قول رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تحزن حدنا حتی ترجع فردت سہی فی
 کنا سہی قال فقال جل من القوم الا ان فیکم عینا للقوم قال فاخذ کل بید جلوسہ فاخذت بید جلوسہ فقلت من انت قال
 سبحان الله ما تعرفنی انا فلان بن فلان فاذا جل من جازن فرجعت الی النبی صلی الله علیه وسلم فاخبرته الخبر و کان اشی
 فی حمام فلما اخبرته ضحک حتی بد انیابہ فی سواد اللیل و ذہب عنی الداء فاذا فی رسول الله صلی الله علیه وسلم فانا منی عند
 رجلیہ القی علی طرف ثوبہ فان کنت لالزق لطنی و صدی ببطن قد مہ فلما اصبحوا نہزم الله الاحزاب ہو قوله تعالی و ارسلنا
 علیہم حم و حم و حم و ما من احد من المفسدین و یطی فی تفسیر سورة الاحزاب فی روایہ ثم قال هل من حل یدہب فیعلم لنا علم
 القوم فقال ابو بکر یا رسول الله بعث خذیفہ الحدیث و اوردہ الروایۃ الحمیدی فی الجمع بن الصحیحین فی مسند خذیفہ
 بن ایمان لانه لم یورد تصریح اسم الشیخین و قولہما استغفر الله خوفا من الفقیہ و ملا سحین و رسیہ خود معارج النبوة غیر ان را
 آورده اما نام عزیز بن شہرہ از راہ فحالت و انفعال بلکہ باین عبارت کفنتکہ سہ نفر یا چهار نفر از اصحاب عظام نام برده
 و حال آنکہ ایشان می شنیدند و جواب ہر یکا بن بود کہ پناہ میگیریم بخدا و رسول و از بن مشقت کہ مرا از مقام من برکنارند
 و درین شب بجای فرستند و قانع سال خیم از حیرت و غزوہ خندق و روی نقاضی الما و روی فی سیرہ ان عمران بن حصین
 قال کنا مع خذیفہ بن ایمان فی مسجد الکوفۃ فحدثت النظر الیہ فقلت طوبی لکم یا اصحاب محمد قد ایتیم نبی الله قال نعم قال
 قلت یا انا لو کنا را میا کنا لہ مثل الارض مشی علینا قال فعصب خذیفہ ثم قال کذبتم قد کان بین من ہو خیر منکم ثم لم یکنوا

الی الغار وقد احاط المشركون بالدار ان پیام علی فرشته فقال یا علی اشرح بیروی الخضر علی الاخضر و نعم علی فرشته قال لا یخیر
 الیک من هم مکروه ففعل فی کف فاجی الله تعالی الی جبریل میکائیل علیهما السلام فی قاضیت بینکما و جعلت عمر
 احدکما اطول من عمر الاخر فایکما یوتر صاحب الحیوة فاحسار کلاهما الحیوة فاجی الله تعالی الا کنتما مثل علی ابن ابیطالب آخیت
 بینه و بین محمد فبات علی فرشته یغدره بنفسه و یوتره الحیوة اهبط الی الارض فاحفظاه من عدوه فمزلوا فکان جبریل علیہ السلام
 عندهم و میکائیل علیہ السلام عنده و جلیه فقال جبریل عج لک من مثلک یا علی ابن ابیطالب یا ای الله کب لک لکته
 فانزل الله تعالی علی سوره و هو متوجه الی المدینة فی شان علی ابن ابیطالب من الناس من یشری نفسه قال سمع
 الاثوار البدریه و قد اخرج صاحب السیلة حدیث جابر بن عبد الله قال راوی بنی صلی الله علیه علیا فقال هذا منی و صاحب منی باه
 الله به ملائکته و تقیر سیکوید که استغفار شیخین ز رفیق با شجاعت حال کفار نیز با نقاشیهایی که از جناب جبریل و جبریل و جبریل
 احد بوقوع آمد و سوار نه و مقابل نه و نیست و هر چند پاره از ان مذکور شده لکن بحکم هو المسک یا کبریه نه تیضوع عاده و محذور
 بلکه مستحب و در جامع البیاض المزبور و قد هم آورده اند که کوهی از اشراف قصد سید ابرار نمودند و خواجه و جعلی آورده فرمود
 که شریکها از من دفع کن جناب لایت چنانچه مکایده ایشان را کماهی از ایشان مدفوع ساخت و در خیال جبریل علیہ السلام
 با آنحضرت فرمود که این کمال مواسات و جود اندر دینست که با تو علی پیش میبرد و پیغمبر صلی الله علیه و سلم فرمودانه می و انما منه یدیکه
 او از من است و من از ویم جبریل گفت و انما سئلای منی من از شما هر دو بهم در ان حال مشنیدند که کومینده میسفت لافقا الی علی
 لا سیف الا ذوالفقار من معارج النبوة للملا معین و در کشف القمقمین و افعه لا بسبوط نرازیں آورده و مدارج النبوة نیز
 مذکور و در آخر آورده که آنحضرت فرمود ای علی می شنوی من خود را که ملکی که نام و ضوان است در آسمان میگوید لافقا الی علی
 لا سیف الا ذوالفقار این همیچنین میچند ان عرضه میدهد که از اینجا مدارج جان شاری جناب مرتضو نسبت بحضرت مصطفوی
 صلوته الله علیه و را که باید کرد که مثل جبریل امین علیہ السلام کو یا متعجیان بگوید که این کمال مواسات و جود اندر دینست
 و هم عظمت مرتبه و جلالت قدر و صی سید المرسل قواں ریانت که ملک متقرب ز بالای آسمان نفی قنوت از غیر علی علیه
 السلام و نفی سیفیت از غیر ذوالفقار ساز که محصولش تفصیل جناب مدوح بر دستان تمامه عالم و تفضیل سیف مزبور بر تمامه سیوت
 است مگر کمال بلاغت و حضرت روح الامین از ان علی علیه السلام بودن را با شتر اک حضرت خیر الو را به مباحات پذیر و قائده
 جلیل از یخیریت مستفاد شد و وجه عمده ذکر از یخیریت در مقام تنبیه بر همین مانع است که آنچه شایسته الی الله صاحب بعضی صفات و افعال
 منقبت مرتضوی از روی حدیث ان منی و انما منه و از نفسی را کار کرده اند که دلالت در این حدیث بر منقبتی بلکه بیان قرب
 نسبی است چنانچه بعضی ذکر از اقربا هم فرموده اند و متخوش بطلان کشت که البته مدعی شرکت نسبی حضرت جبریل علیہ
 السلام نمیتوانند شد اما شجاعت جناب ثالث پس مثل اکثر خصال نبیله شان غنی از بیان است بلکه انصاف و شمنی باست که
 در بحث شجاعت ذکر جناب مدوح بزبان آید و بر دلیل که ما بر فقدان این صفت از ذات مبارک شان میاریم یک جواب جناب
 شان کافیت که افراسنجیه حیا که ذات شریف شان بان مخمور مانع ظهور آثار شجاعت بوده است و فقیر عنو تقصیر بلکه
 مثل محاطت امرای سلطنت تیموریه با سلاطین امان جان خواسته بطرز مطایبه و عایه که از توسنی و شوخی بکبران خامه

خودم مجبورم نظیری ذکر میکنم که بلغا سلف و خلف گاه هست که از زبان پیربانی بهجا و ادای مدعا میسازند و معتقدند
 نمی بیند از جمله حکایت مصنوعی است که کسی از علی بن ابی طالب که حدت مخلص و منقار و کبر حبه قوا و ذکر جوارح طیب و کم نیست بلکه
 زیاده بچسب اقتصار بر مردار میکنی و مثل بختسان خود شکا و شکینی جواب داد که آنچه گفتی واقعی است مگر مرا سپهرام قرب صیدم
 گلوگیر میشود بالحد چون سکوت بخت طرف مقابل باعث افتخار است یا بر او و دلیل که سیاهی بر هزار دلیل میزند و کثفا
 میوز و اما والا اول پس فراتر جناب نشان هیچ غریب قیاس است بعدیوم احوال شتد که هر چند اکثر صحابه متعجب گریه فرار عن الزحف
 شدند و عارف فرار نمودند و پسندیدند مگر نه مثل جناب این عفان که بطریزی رکاب را سنگین و عنان را سبک فرمودند که تا منزل
 عنان کشت نکشیدند و زینهار پس نشیت ندیدند فوجی هم متعاقب در پی نشان نبود که فرصت نفس راست کردن نمییافتند
 و مضطربانه میشتافتند و این نوع فرار و رای اینکه دلیل نهایت ضعف قلب است و کیفالدلیل دلیل قوی بر صفت ایمان و
 فقدان محبت با سید مرسلان است چه اگر این حرکت بی حرکت از رکعت را مضطرب واقع شده بود باری پاره از راه رفته خیالی ماجری
 علی رسول الله تعالی بخاطر خطیر میکند رانیدند و جای توقفی کرده استخبار حال آنحضرت نمیدادند و هم تذکر اخبار مخبر صادق
 بوفوع فتوحات و نشاند اسلام نموده دل مضطرب را پارسه میکنند میدادند که سه و زره راه لکاکیم طی سازند و باری آن نمیدادند
 نماید علی علیه السلام لقمه حبه عریضه او مع غیره لقمه هفتم لقمه مکر اینها را صدق یقین و صداقت با سید عالم
 می بایست و این ذاک المختصر است عثمای این گونه فرار را کسی چگونه احصا تواند کرد و هم در فرار یوم حنین شریک غالب
 بوده اند بلکه مثابه در باب جهاد و غزاکس پیرس بوده اند که کمتر کسی دگری از ثبات و قرار با نه میت و فرار نشان معرکه مزبور
 کرده و ذکر فرار احد صرف بسبب غرامت اسلوب نموده اند و دوم ماجرای ادراکه بر دست جماعه قلیل محصور شده خود را
 دادند و مثل الحجاز کینج خانه ستواری بوده مقتول شدند کویا تحریک سیف و سنان بر جناب نشان غوار تر از عمل سهل و برض
 امکان بود و غدریکه هواخوانان جناب محمود با خنثات پیدا ساخته اند و غایت سقوط بلکه یاد رسوا یعنی میگویند که از شکاک
 خاتم رسالت خائف قتال پیری مغربی الیه صادر شده بود و خود جناب بن عفان بفرمودند که من بادنی سل سیف بر است
 محمدی علیه السلام نخواهم شد قائما بطلان اغذ از اولین پس اظهر من الشمس علی کبد السمار چه حفظ نفس مدافعت قاصدین
 اطلاق بر هر فرد بشر واجب و نصوص فرقانی و تالیفوا بایده کیمالی التملک فان بخت احدی علی لاخیری فقاتلوا الی تبغی حتی
 تفتیانی امر الله الی غیر ذلک برین معنی نشان داده شد بلکه چون این سله متفق علیه بل اسلام بلکه کافه بلبین است حاجتی
 بیکر سندان شسته است پس چگونه مختل تواند بود که حضرت شارع صلی الله علیه و آله و سلم حکم گشته شدن و منع مدافعت
 که بنده خود کشتگی است که بده باشند لا والله ثم لا والله ما سناخت قول ثانی پس آنهم بین من الایس عند کافه العقل از بربر که
 هرگاه بعض امت به بغاوت قتل خلیفه رسول عند هم خواسته باشند سل سیف بر آنرا واجب نه مخطو و تفوقه در اولیت ثانوی
 اصلا نهیست نه از روی شرع و نه بحکم عقل و غالباً قائل بلطف ابتداء تعرض بر جناب قائل الکفار حضرت حیدر که با بجا بر محل
 صافین کرده است چنانکه از کلام شاه ولی السلام در کتب شایسته زلاله الخفاء قره العیسین جابجای نزاد و حال آنکه این صفت
 بهمه جناب عتیق آمده که بجز و متعال رسول نبی و الحلال با دوی سل سیف بر امت محمدی شدند و اگر گویند که آنها مرتبه اولیها

الاصل من محبت معصوم و تظلم است و باین کوییم که اندک استیلا از پند کلام کرده سخن می باید گفت کلام ما و قد هم مالک فی حق
 و قضایان آن است و اینها فقط انکار از ادون نموده بجناب عتیق که لمش مختلف فیہ است کرد و بودند و پس پس اگر شایسته
 این انکار زبانی خارج از دائره اسلام شمرده شوند بکسانیکه بجاگ بغرم قتل خلیفه وقت که ثانی بحال واقع شد بر احد الحرمین
 آمده باشند اولی باطلاق خروج از اسلام خواهند بود و در افتت اینها نسبت با رسال فرج بر آنها و جنب ترشها بهر دو فکیف
 که جلد اصحاب مثل خود جناب فاروق و غیره آنها را بر کر کا و فرزند است اندک ایامی تفصیل بدایرام فی المصد الثانی من کتاب
 انتشار الله جل و علا صبر اصبح بالحق فی جواب کلام الفاضل العامر پس عذر را بیدانیت هم که در اصل هم بی اصل بود از
 ذروه قبول سخط و چون حال این معاذیر یکایمی متکشف شد پس سبب تقاضا جناب ابن عفان که مالش بقول جناب
 مدوح و افتاده ماندن لاش مقدس تاسه روز علی اغلب المروایات که باین مناسبت اشتقاق لفظ عفان از ماده عفن
 توان گفت کشید غیر از دل پای دادن چیست و اگر کسی بهوس معارضه مخاطب الشیعه بگوید که مثل مخالفت بجناب عثمان
 ما ذکر میکنیم مانعت بشاه ولایت شما هم نقل میکنید کوییم عثمان بین بدو ذاک و البعد بینما کعبه بین السمک و السماک
 شیعہ اگر نقل میکنند چنین که انجناب را حضرت سالما بن چین فرموده بودند که هرگاه قوم از تو خوف کرد و معاو فی بامری
 نباشد برای اخذ حق خود و غم قتال نخواهی کرد و این همین منع از القای تهلکه است چنانچه تصریح بمصالح این امر و کلام
 سخن نظام حضرت مقتضوی بجایابی متعدد است نه که ارشاد فرموده باشند که هرگاه کسی بقصد قتل تو بیاید استعمال حرب
 نخواهی کرد بلکه سر بپایانداخته خود را بکشتن خواهی داد اکنون دلیل مشترک بین المحضرات اثنه که بیدانیت ال
 بر شجاعت این حضرات است باید شنید و اگر شایسته از انصاف هم در سراسر صراط پائین باید افکند و ان اینک مشوبات
 جاد لاقعد و لا یحیی تحریج فی حق محاربه قتال با کفار از جانب ایزد قهار و رسول مختار بر تبه قصوی آنها لا تقولوا انهم قتل
 فی سبیل الله اموات بل احياء عند ربهم یزقون و مشاهیر المومنین علی القتال الی غیر ذلک من النصوص القرآنیة و احادیث
 خیر البصیرة و بیچ غرضه از غزوات نبوده که شیوخ ثلثه الاما شده مثل غنیمه جناب عثمان فی البدر الکبری حاضر معسکری بگویند
 مع هذا ان غایت لیت قلب نهایت کوچکی که ادب مانع تغییر الفاظ و ال باطلما بقهست سوزنی هم بهر کتی غلام
 اند و خاری هم از دست کسی بحسم ناعم جناب مدوحین تکلیده بلکه هرگز مردی و مسموع نیست که با کسی چهره شده باشند
 فضلا عن استعمال لاسلحه فلا سفه و جو و مثلین استیصال می پذیرند و اینها وجود امثال متحقق مگر فدا آنها مسموع که از حال
 تسامی ضلوع این مثلث خیر نبوده اند و بنده مستحرم که اگر خلعت شجاعت بر قد و بالای شان راست نیاید و باری
 غیر شمشیری بکدام سمت بار بسته بود و علی زهد القیاس بسیار از سلا که با تیام که با غرض بتبوعیت تشویق بوده باشند
 بکمال تفنن و قیام که بلیت خود را بر شمشیر باشند از اینها کالج المسفر بختن که علی داشتند و اصحاب شیه و سنان بوطه اند و چنین بعد
 انتقال رسول رب تعالی بجنات عدن که علی الوارث و سنان نیز از اینها خلافت سبک عثمان فرمودند و مدعی
 از جمیع مردم بیرون مدینه منوره نگذاشته الا جناب عتیق مبعر که ذکرش از کتاب غنیمت گذشتت و بر بیان قدر
 او و خیر و انصاف و عفت از اول اندو که قدم شمشیر که از اندوه و محرومان معالوف و غمخوار و الا نقل الا جناب فاروق

که تاج شام شریف فرشته بودند و بعد از آن جانب جناب فاروق بشوره حضرت امیر کبیر علیه السلام علی باقی رزق
 السلام علیه و آله و سلم را پیشکش نمودند و این است که در تفسیر بعد شروع جناب به جانب و ابتدا در تشریف بردن ستمی
 که ام کس یافت بوده و بواسطه این فتنه بهان یک معرکه در این جناب فاروق خواهد بود و لا غیرا که کسی بگوید که طریق
 و ساسین باشد که مستقر حکومت مستقر بوده کار فرما باشند گویم که این حرف برنی آید بکار از زبان نابله کوی می توانی
 این قائل صلا یثبید که اگر چنین میبود و سر کائنات چنان ذات اقدس به غزوه شرف افزای معرکه میبودند و جناب امیر
 کبیر طایفه بهر معرکه و تالش میزدند و حال سلاطین کیش به شمشیر که تا به خود شریک که در جنگ قتال نیست بفرار و از امیر کبیر و طایفه
 مستمر بادشاهان چه قبل از اسلام چه بعد از اسلام بوده است اگر حکایات ملوک قبل اسلام سلاطین اولین است
 متبع حال سلاطین بعد اسلام از صفاریه و دیلمی و غزنوی و سلجوقی و خوارزم شاهیه و چنگیزی و خود صاحبقران امیر تیمور
 و تیموری و صفوی تا نادر شاه افشاری و قاجاریه کرده غنود که چنان بذات خود معرکه آرای حرب قتال بودند خصوصا
 قیامه اسلام فرمان و ایان ممالک و ممشور بختمانیه که پیوسته حاضر معارک مجاهده با کفار و ترک بودند و چند صباح
 بیکجا اکثر توقف میکردند و علی نذا که فقیر سو کند خور و که سومی اینحضرات ثلثه کمتر کسی از فرمان فرمایان بوده است که
 شریک معارک قتال نباشد غالباً حادث نباشد و اعتراف را بیاورد نظیر از خلفای بنی امیه و بنی عباس بجای خود نیست
 که آنها خود مقتضی اثر اینحضرات و عامل سبب سبب شان بوده اند و فقیر ساله تالیف یکی از نواصب تلمیذ شاه عبدالعزیز
 دیده در آن حرفی پس استخرج مستخرج بنظر آمد شرح اینکه چون در حضرت ثلثه اثری از صفت شجاعت ندیده و این صفت
 ضروری منصب خلافت و جوس مقام با اشجع الاشجعین حضرت امیر المومنین در دل بر تعصب با اقتضای و هوای
 فضیلت امین و ثلثه کار چاره و رای و اسات و ادب باوصی حضرت خیر البشر کرده گفته که شجاعت امیر المومنین حیدر
 گوار مثل تپو و چندان بوده و شجاعت خلفا مثل شجاعت سلاطین فرمانروایان فصیح و ساد و این سخن بر منسوب
 به ستاد خود ساخته و الموده علیه السلام شخصی مثل این مقال از زبان فاضل معاصر هم نقل کرده و الموده علی من بوی و نفیست
 این مقالت پر جسارت نچنانست که بر احدی محتجب تواند بود چه شجاعت صفتی است از صفات نفس انسانی که نمی تواند
 العلیه و مرتب الاشاره الیه تعلق بعوارض خارجی دارد مثلا مالک الملکی شجاع اگر فقیر شود شجاعتش فانی نخواهد شد اگر فقیر
 چنان مسلط بر ملکی کرد و شجاع نخواهد شد و علی بن ابی طالب کاش میست که چنانکه از فحوی مقال اش می تواند دانست
 مدعی سلیقه سیاست مدن در شیوخ خود است لکن بغرض اثبات شجاعت آنرا معبر شجاعت و شجاعت را به تقسیم به قسم خفته
 که طرف وجود این تقسیم جزوای و جنبش نیست غلط گفته فقط از بان و کاش لازم در شجاعت و سیاست مدن میبود تا فو
 حسب سلاطین حرفی از صحبت میداشت حال آنکه این هر دو صفت با اتفاق در اشخاص جمع میشود و لا یفترق که حکما
 سلیقه سیاست مدن دارند و بهر از شجاعت نند و مذکذک بالعکس لم یشره شجاعت خصوصا تا به سلیقه و سیاست
 مدن عا قریب مذکور میشود و انکس برای اثبات مدعای خود مجامعین فی سبیل الله تا فاعل این نیایش و تقوی در شجاعت
 اصحاب صلاح و اهل عبادت که آنها بجهت و انکار و انکار شجاعت ظنیر سیاست از نواصب امین و انکار و انکار

غزوه الاشتر
 تصنیف امیر المومنین
 که در آن نام خود را مرقوم کرده
 ۱۲

یزدانی یکسری پیشیده رت بپوشید که مجاهدین را بشنود و غرض قایل افضل است که مجاهدین مستوده و مدح ارباب مجاهدین زبان
 دهی ترجمان مجاهدین صلی الله علیه و آله گذشته این مناقب معاصر با شریح حرب بالجوایح است یا چون استیکار فکر که کای است
 برعش را آلوده ساس قبحه شمشیر ساخته اند تا یکس برای تحذیر چنان و انموده که شجاعت سلاطین منحصر در کار فرمای است
 پس که لک سلاطین که مباشر حرب نباشد نزارگان سلطنت و سلاطین دولت بجهت حیانتشان بود و نمیدرنگ اگر میکنند
 و و چاکر کس او اگر کشیده شوند سلسله سلطنت برهم خورد و معذرا حسب موقع زمینها را در گذر کرده اند غالباً قائل فرمودند سلاطین
 نابلد محض است و حکایات محارب بکنند و فیلقوس بذات خود پیشینیان و قصص تیغ رانی قیصر عثمانیه و شاه اسمعیل صفوی
 از متاخرین امثال آنها مطلقاً بنظرش و زیاده آنها نه فقط اصحاب رای و دویست بودند بلکه صاحب شمشیر نیز و خلفای شمشیر
 بعد خلافت که فرمان فرما شدند شریک هیچ معرکه نبودند که سخن در آن و و باری در عهد کامیاب محمد مصطفوی علیه السلام کدام است
 و حکومت داشتند که بجهت مکنه و وقار و حفظ ذوات شجاعت شعار بچگاه مباشر حرب نشدند علی با اگر حضرات شمشیر را از
 قاعدین بگویند بگویند که می شنیده از قاعدین معنوی بوده اند المختصر آنچه از حال حضرات خلفا مذکور شده سراسر منافی بحیث
 شجاعت است شجاعتی را کسی که بریز پانزیده و نشنیده و شجاعت رعیسانه منمنو نیست محسوس که اثری از ان در کتاب نیست
 و مقالات حکماء و عقلا نیست و اگر معینان هنوز هم اشیای ثابت طبیعت شجاعت مزبور و انتساب ان بسوی اصحاب دستور در
 باشد باری اثر ضعیف هم از اشیاء نبوی و اشارت خفیه از کتب حکمت عملیه نمایند که شجاعت رعیسانه این را بگویند و ثواب
 ان چنین و چنان و مزیت بر مجاهدین داردانی لهم ذلک فتعوز بان من شرو الالف و سیات الاعمال تذیل جلیل
 حاوی علی اعضاء لا یکن التقصی عنه ولا الخلاص بل نیادون و یقولون لات حسین مناص معاملة الیست بس غرابت زاعبرت
 انرا که غرض فکر است از مجموع امواج طوفان خیر استعجاب بجا و جبریت می افکنند که هرگاه شیعه بچاره خدمت حضرت
 عرضه نمیدهند که حضرات خلفا از پیشگاه رسالت نهزار امور بمنصبی از قسم سرکردگی بسرایا هم نشده اند و دفعه لیافت حلافت
 عظمی و زعامت کبری از کجا پیدا فرمودند بجا بدعی یا موسی بعض امور خفیه میشوند و غالباً جناب فاروق از بیست و شش
 چهره این بی الی دید که مناظرات قاضی القضاات و سید علم الهدی درین باب و شرح نهج البلاغه نقل کرده از ان اعتراف قاضی
 القضاة مستفاد که خبر سرکردگی عسکری که مالش با هزارم کشتی و خدمت صدقات که با اخره مغرول شدند بخدی می بگویند
 فتنه اند و علی ای حال چون باز متعظ میشوند که اگر با سودی بامری خفیه ثابت شد عظمت مرتبه از ان ثابت نمیشود
 بلکه دال بر قبض شان است که احادیثی بر بنام سید محمد از ان منصوب شده اند ازین معنی غلبی در بنیان خلافت پیدا
 میشود و کما لا یخفی علی المنصف المتدبر فیه و کما یخارج آیهنک می سرایند که جناب شیخین و زبیر و مشیر حضرت بشیر و زبیر بوده اند
 حضورشان در حضرت صلی الله علیه و آله را که میری نبود که بجای میفرستاد چنانچه میفرستاد حدیثی نقل میکنند که وقت
 غرضتایان رفتند و توقیعات بسلاطین طرف کسی از اصحاب عرض کرد که کسی را از شیوخ مدوح بر رسالت باید فرستاد و شما
 گفتند که هر کی چهره از قرب ایشان است که دور تو انهم فرستاد و کویا تمثیل تمامه امور ریاست مشروط بذواتشان بود
 و این خط است و این خط من و کتب مخالفین ابراهیل کتابی و شریکین شیشه چه خواهند گفت با بجز چون شیعه با بجز و بعضی

میکند که هر کس حال چنین بود با اتباع عمر و عاص که نسبت ایشان از ادانی بود چرا ما مور فرمودند و در ملک جند یا کنی
 زاوه خود یعنی اسامه بن زید چرا منسلک نمودند منتهای جهد و جواب کما فی الحقیقه الغرض فیست که اتباع عمر و عاص بعضی
 تعلیم بود که آخر ساده ارای خلافت خواهند شد از عتوان و طریقه اطاعت و تبعیت نسبت بسرکردگان واقف باشند
 و اندک بسک لشکر این اسامه برای تسلیه طهوف بوده است و این تاویل علیل با آنکه منتهای جهد نبیاست مبتدایه یک
 است که هیچ کلام بی نظام هم سکسش نتواند بود بلکه پسکسش مکرر را یکدام سنگ باید زد که دل رشک افزای خادوات
 اینفرقه از کوسنی مفاد ثم تبیین قلوب هم و جلوه هم بر اصل ثامیه و در افتاده زینهار یعنی نمیکرد تا ضمیرشان بحرف حق باقی نماند
 تبیین این مرام آنکه این مره بیکانه از انصاف عادی با عتساف بپاش شوخ خود حفظ مراتب مصطفوی را بر طایف
 گذاشته حال خاتم الرسل علیه السلام را در تنگ و پیر و روش سلاطین و نبوی با کثر متوار و دومی نمایند و عیاذ با کثر سلاطین
 الانبیاء معلم بتعلم بانی مؤید روحی نیردانی مثلان دشایان دنیا محتاج مشوره فلان و بهمان باشند و انهم مبتدایه فیه
 چند وزه آنها هم جائز یکبارند رسولی که جبرئیل امین سول ملک العلام و پیام بان بود حضرت نشد که احتیاج استتاره
 از کسی کاظم من کان دانسته باشد و قد شرط معنی من هذا المرام قبل هذا المقام و لو فرضنا ذلک علی سبیل فرض الحال پس
 پس غریب ما بر است که چنین شیر و زنجیر در او فعه از خود و در جهان دلیل نمایند که تابع ادانی فرمایند و اعتدال بقاء و خست
 حال جندیان صحرایان چه شمیخ ثلثه و در جمله غزوات نبوی حاضر و داخل مره جندیان بودند و معاینه طرز و روش و کرا ان هم
 میکردند یا اختباری و تیطقی حاصل نشده و اگر از پس سکنیه و وفار قریج مشایده حال معارک عبیده فائده تساخته بمعیت
 عمر و عاص یکبار چند وزه چسان عارست حاصل میشد میبایست که با کثر سرایا همراه سر کرده میفرستادند و از فلسفیه اگر
 ضرورتی داعی رفتن نشان ورین سریه بود جناب عتیق اولی بسر کردی بودند غایتش اینکه کسی که از مهاجرین اولین سر کرده
 میبود تابع منضولی مثل عمر و عاص یعنی چه نهایت کار انیکه او مشیر و سر کرده مامور بعمل بر مشوره اش میفرمودند و اگر گویند
 که عمر و عاص از و با ت ماهر تر بطرق حرب و قتال بود و کار جنگ کما یمنی بکار فرمای تمشیت مینمید و نه بشوره میگویم اما
 اولای پس ماهریت عمر و عاص با حرب غیر مسلم کدام وقایع مجاربات در ملک عرب واقع شده که مشارالیه سر کرده فوجی و یا شرکت
 معارک بود تا تجربه اش بهر سیه و بودنش از دوات مسلم لیکن در خلع و تزویر چنانکه میبایست که ایشام ظاهر شده و اجهیه
 لشکر آرای و حرب و قتال که حقیقتش از کشف است بمعمر که صفین و بدین ذریعه حفظ جان مسکشف گشت و هر کاهل برای
 کسی و کار فرما و مشیر بودن یکسان پوسته مشاقان و ماهرین جنگ مشیر کار فرمایان بوده اند و ثانیاً اگر عرضیت عمر و عاص
 بلوازم حرب اتباعا بقول العتیق قبول سازیم کما یستفاد من کلام الحمد لله العالی فی مدایح النبوة حیث قال نقل است
 که چون نزدیک دشمن رسیدند سرما سخت بود مسلمانان خواهند که آتشی روشن کنند که بدان کرم شوند و ایشان را از آن
 منع کرد و مردم از آن تنگ آمدند و شکایت نزد ابوبکر کردند و ابوبکر درین باب با عمر و عثمان کرد و عمر گفت که هر که آتش روشن کنند
 او را در آتش اندازم آورده اند که عمر و عثمان کار کرد و سخن رشت گفت عمر و گفت که ای عمر تو ما موشه که سخن نبوی فرمان میگوید که
 با عمر گفت بگذار او را بحال می بدستی که رسول خدا را میگردانید مگر بحسب انکار و مصلحت حرب نمیکند و انتی محمد در میسر

و این نیز که

بضحک شدید و بعد بل فمین بان یکی علیه من کان له قلب او القی السمع وهو شهید این طرفه طریق تسلیم است که تا بیک
اعزّه بکار نرود و خاطر طهوف تسلی نشود مگر از ابتدای سلسله فرمانروائی تا الان بعالم کاهی واقع شده است که کدام حکم
دینی یا دنیوی و وزیر و امرای کبار را لشکری کسی از او انی کرده باشد الا اینکه مرتبه ان اولی از اقصای در گذرانیده باشد
و ایا برای تسلیم اسامه ماموریش نخواست و اهی پدر با فوج و لشکر رس نبود و اگر حرف نامقبول را نذر و قبول جاد هم پس
متعین فرمودن و اگر عاقد اصحاب مکر کفایت بتسلیم نداشت و لو فرضنا که خاطر طهوف بدون سرکرد و گیش بر یکی از صحابا
ثلثه تسلی نمیشد و نه کمال مستحیل العادی یک کس را ازین سه کس متعین و بدل و تبعاش مبتلا میفرمود که با جمعی هر سه
کس را تا بعش فرمایند پس لا محاله وحی و کمر باشد اری اگر حضرت خیر المشر علی الله علیه و آله و سلم را بجهت یثی
بخلافت هم برگزیده بودند عمومی الیه شهادت شده و اسامه تمنای آن منصب داشت کرد و دل و کمر با تیر تیر سرفرازش میفرمود
یا نه در آن حالت این هر سه کس نبر کو ازان را که نزد سنیة افضل اصحاب بودند یا سوری بتبعیش بکنایه غاست کبری
میفرمودند جاد داشت و اولیس فلمین و مبطل این تاویل بی سرو یا است آنچه بطریق خصم و نیست که بعض اصحاب
اتباع اسامه بجهت یثی تراکی شاق بود بجای خود شکایتها داشتند و حکایت سمع قدس مطلق می رسید بمعنی ان حضرت علی
علیه رضایت و با وجود شدت مرض از مبطوحی بیرون تشرف یافت و در ارشاد کردند که این صحیح حاکمیت که این سید شام طعن بارت اسامه بسیار
اولا انا رت است و همچنین پیش ازین طعن امارت پدرش کرده بود و او هم لائق امارت بود پس اگر حسب قائل نعیم علی
بهری اسامه برای تسلیم طهوف بود زیرا غرضناک نمیشد و البته میفرمودند که جای دل تنگی نیست من اصحاب کبار را
برای تسلیم همراه کرده ام و از ارشاد خیر العباد و الله تخلق بالامارة بصر است پیدا است که اسامه بباقت امارت همراهیانش
داشت و بودن شنجین بل اقله در ذیل همراهیانش متفق علیه پس بباقت امارت اینحضرات هم داشت و بجهت بباقت امیر
ایشان شده بود و برهان سنی بر معنی است روایتی که در دایح النبوة یوقائع ص ۱۱۱ از منبر میج که برگاه جناب فاروق بآ
برنجو ند اسلام علیک یا امیر میفرمودند و شتار الیه بجملة غفر الله لک جواب میداد و ازین زیاده تصریح باختران امارت
اسامه بر خود جناب بن خطاب چه خواهد بود و بلاغت اسامه هم بغض صحبت من اوتی فصل الخطاب علی الصلوة و السلام
من الملک لو اب وید و دار که بجملة موزری یعنی دو کلمه غفر الله لک پیرایه روی جناب شنجین که بر بر خود امیر شد و خود میخواست
و اگر جناب پورانی تجاوز شامل لشکریان اسامه نمیدادند و شتار الیه فقط امیر بن خطاب میوقتا هم معنی امیر بن ابی قحافه
میبود و الا قائل بالتفرقة کلفت که شمول شان هم از یقینات و ثنی از نیست آنچه صاحب انوار بدیه بیان اسامه نقل کرده
که امری رسول الله صلی الله علیه و آله علی ابی بکر کفر علی و علی نه از خیمه سنیة نقل میسازند که جناب ابی بکر اجازت از اسامه
گرفته جناب عمر را پیش خود داشتند پس محل کمال تعجب که چرا اجازت خلافت خود از اسامه نگرفتند و مایلزم علی ذلک
غنی عن البیان و معزل عن الذکر این عفان آری خصم را می رسد که بگوید که عند الشیعة هم شنجین از اسامه و عمر و خاص
مفضول نبوده اند پس آنهمه طناب که بهوتم متقیص مرتبه شنجین بکار بردی و اصل قصص ارجع سوی افضل المعصومین
اعنی سید المرسلین صلوات الله علیه بیکر و که خود و صده ساله احادیث مانعت امارت مفضولی بر فاضل نقل کرده و علی نه وجود

مایه قحار و نازش شرفیه سنییه در باب شیخین چنین اعتراف با مور ریاست است و بسن کما یسعی مشرعا اقدام در این
 امور ریاست خصوصاً در اول جهانگیری ام حجازیه است و باقی امور که متفرع علیها پس اگر سنن یا قبول سازند و یا
 قبول سازند که جناب شیخین از عمر و عاص که نه رئیس ملکی بودند نه سپه سالار سلطنتی و نه در عرب محاربات کثیره واقع شده
 و او دیده بود و در نیاب اوون باشند فاین لا عرفیه با مور ریاسته و این لا فضلیه بتدک اعتمه و این جواب بطریق نفین
 و تشحیض بن کونیایلا اراده از زبان خامه ریخت اکنون جواب حقیقی بایشینید که از تقریر و عاص بسگر گردگی سریه و بیاید ظاهر
 و با هر که ماموری شیخین با متاع عمر و عاص اسامه بر بکنان کا صبح المسفر روشن کردید که اینهمه مناعت قدر و سلام
 برای شیخین نیست که سر او از عامت کبری و خلافت عظمی باشند بلکه مثل حال الناس با طاعت یکدیگر سر او را اندازند
 امر عین بود مقصود رسول ت و دو و قرینه علی بلکه بران منین بر معنی منسک فرمودن حضرت صلی الله علیه و سلم
 شیخین را بذیل لشکریان اسامه در عین زمان ارتحال بقرب ایزد متعال است و چاکر بودن علم مصطفوی بر جوع خلافت
 ظاهری سوی شیخین با عتراف خصم از روی روایات متطافه ثابت منها قبل فی تفسیر قوله تعالی و انوا اسر النبی الی بعض
 از واجه الایه کما فی التفسیر المتمد اوله و انهم محقق که آنحضرت صلی الله علیه و سلم تحقق بود که این مرض مرض سفر دار البقا است
 کما یدل علیه الروایات است غیبه پس اگر خلافت صدیقی مرضی حضرت خیر الوی بود و چنین وقت را ندن شان از قرب
 حضور ساطع النور چگونه جائز میباشند و بهنگام قرب جلوس بر سوده خلافت کبری و زعامت عظمی چنان تابع متبنی
 را ده حدیث السن منفره بودند مگر اینکه باین ماموری آنحضرت تقطع سلسله موس امارت که جناب عتیق لاسن تلقاً
 آنفسه فقط بل تجر اهل خیه و تحریریه و سر و شسته پروا خند که نه این طمع خام بل شان ماند و نه بر خلق مشتبه باشند چه
 کسیکه قبه اختیارش بر لقب طاعت شخصی باز بسته باشند آن شخص وجود مامور یا مرضی یعنی مامور بحجیک یکجا و این شخص
 لشکری و جندی آن مامور که بهر چه او برین امر کند و رای منبیاات شرعیه اعمالش برود و اجب چنین کس منفه امیر آن
 امیر کرد و این چه حساب معنی مالک دی زمین و بیسوط الید و دامه و اسوال و بصاع کافه اهل اسلام بوجه امیر سلطه
 کافه نام شود و محل اندک انصاف است که اگر اسامه حسب حکم نبوی روانه میشد و بکفته و الله اش کما یقولون
 بر غیکر دید یار و سه روز در حال بر آنحضرت صلی الله علیه و سلم تغیر نه میگشت جناب عتیق در مابینه منوره کجا بودند
 که چسبیده بسند خلافت مربع می نشستند بالجمله چون تبویلات نفس از غم و اراده خود باز نماندند و گردن ناچ کمر دند
 باین تنبیه زیاده ترجیح خدا و رسول بر مغری الیه و معاونان شان تمام شد و این تیمیه کما فی البیاض منقولاً عن
 نور النبیر اس میسر تیه اسانده بذیل ماموری جناب عتیق با بامست صلوة منکر شمول شان بلشکریان
 اسامه کشته و الحق که تخفیف خیل معقول است چه جمع بین الامرین ناممکن مکن از آنجا که ماموری شان بهر ای سامه
 اند روی روایات متطافه فائز و رجح شیاع و مسلم متقدمین و متاخرین است و مجمع علیه فریقین است بعینه جوب
 قول بن تیمیه انکار مامور فرمودن آنحضرت علیه السلام جناب عتیق را با بامست صلوة میتوا نیم ساخت و الله صوت
 ما جبر العنوا اخر بوده باشد و اگر ایستنت فی الجمله هم کار با انصاف فرمایند قولیم بجزا الصلوة خلف کل ربوفی اجترار

بماست صلوة بخیرید و ازین که مثل عمر و عاص امام صلوة شیخین باشد و در حالت جنابت به تحم و وضو نماز که از روای
 در آن حالت امام و ایشان با سوم باشند اگر بجای مباحات کار با ستیافرا نماید جا و داری حسب مذہب شیعه هنوز
 اعضاء باقی است مگر اینجا که قطعیانند که از ان مؤید محل بسط کلام درین مرام نیست و چون فاضل مخالف کتاب
 تالیف خود ان مقدمه را نهایت شد و مد قبل داده است انشاء الله المستعان حین تحریر جواب بر صد ثانی جواب این
 اعضاء هم کما یبقی داده خواهد شد و هو الموفق و الملم للمصواب و تحقیقی میاید که منشأ تعجب با موری جناب شیخین بابت
 عمر و عاص و اسامه بن زید و مد را اعتراض است و بعضی جواب بتاویل و توجیه و راز کار شمره مناعت شان و جلالت قدر
 شیخین که بعد از رفت صوت پذیرفته است و پس که مطریان پیدا شدند و مقتضیان بهم رسیدند و احوال پشاکشید و در میان
 و مخالف و منع شدند که اکثر آثار وضع اختلاف از بعضی را خود می بین سینه متعرف خرق و کلمات اسید که بعضی
 ندید العجالة و الا پیش از تفاوت از همه ترف حسب مذکور السند نبود بلکه خلاف آن در روایات و الیه بر معنی کارها
 لا تعد و لا تحصى انشاء الله و کفر بلفصلی سید و مشمل برین مرام بعضی از ان مذکور خواهد شد بطریق نمونه و از روایت
 بحی هر دو بزرگ منقول میشوند البیاض الابراهیمی منقول عن کتاب محاضرات الرغب الاصفهانی و فقیس بن عیثم
 و فقیس بن عیثم بن ابی النبی صلی الله علیه سلم فقال انی و ادت اثنتی عشرة سنة فماتت انی فقال اعترف عن کل مؤثرة نسنة
 فقال ابو بکر مال ی تمک علی ذلک قال محاذة ان یکمن بتمک فتبسم النبی صلی الله علیه سلم قال نه اسید
 الوبر و از یک امام فقیس پیدا است که در جاهلیت و جاهت جناب صلیق آنچه بود بود و اسلام هم انهم قدر و مقدار
 که سینه میگوید نبود و الا زینهار و حضور رسول مختار چنین سخن بزرگان نمی یارست آورد و آنحضرت صلی الله
 علیه و آله بجای تبسم زجرش میفرمودند و بیان سیاق و شش بر قومش میفرمودند و ازین هم لطیف تر است روایتی
 نقل مولف البیاض المذکور من کتاب الطرائف و کتاب العقد لابن عبد البر و من کتاب الاستیعاب بعبارة شفاء
 و اما ذکر اللفظ من الاستیعاب فی ترجمه قوله ثبت ثعلبی قدر وی جلیب بن و یخرج عن قتادة قال خرج عمر من المسجد
 و معه الجار و العبدی فاذا امره برة علی ظهر الطريق فسلم علیها فودت علیها السلام و قالت ههنا یا عمر عندک و انت
 تسمی عیرانی سوق عکاظ ترعى الضان بعصاک فلم یدهب الا یام حتی سمیت عمر ثم لم یدهب الا یام حتی سمیت عمر
 الموتین فالتق الله تعالی فی الرعب و اعلم ان من خاف الوعد قرب علیه البعد و من خاف الموت خشی علیه القوت
 فقال الجار و قد کثرت ایتها المرة فقال عمر عما انا تعرف ان هذه قوله ثبت حکیم امره عبادة ابن الصامت التي سمع الله
 قولها من فوق سبع سموات فعمرو الله حق ان یسمع لها و راحت دلالت این حکایت علی ما گمان نمی بصد و بیان نمیشد
 ایست که کسی واضح تر از ان شرح تواند که کما مر فی توفیق شاک عن ساحة الادراک تحقیقی میاید
 که مایه نازش اهل سنت در باب شیخین خصوصاً ثانیها همین فتوح ممالک و انتظام سلطنت است چنانچه شاه ولی الله
 بمصنعات خود همه جا مثل بار کبریم یک سخن را بار بار عاده میسازند حتی توان گفت که در ثلث کتاب شان موسوم
 باز اقامه الحفای مشعل برین یک مطلب است و همچنین پیرشان شاه عبد العزیز همین امر را ابایه مباحات ساخته اند و نهیها

فی تحقیق فقیس بن عیثم
 البیاض

نسخه در کار آمد

نیست علمای شان خلفا عن سلف یعنی راوایل حقیقت خلفای خود بلکه فضیلت بر فاضل من کل فاضل امیر
کل امیر علی بن ابیطالب علیه السلام میگردانند که انتظام خلافت بعد از مقتضای هیچ نشده و فتح هیچ قطری از اقطار
دیار کفر صورت پذیرفت بلکه تمامه زمان خلافت در جنگ با مسلمانان گذشت بخلاف عهد خلافت شیخین که چها
فتوحات که نصیب ولیای دولت اسلام گردید و چها ممالک که در ظل احاطه حکومت مسلمانان گشت چنانچه شاه اولی
و در ذیل بیان این مدعا بطل و زیر کلمه نهاده اقتضای بعضی سلاف قبل با کثر هم چها کثرت پیروان شیخین شان اسد انصاف
لیث نبی غالب نموده لکن حال انحراف عن سبیل الاوصیاء قیام کرده و در آنکه تفصیلی جداگانه اقوال و نصیبت شمال
مشارعیه با وجود بطلان مقولاتش ذکر کند و ضمیر به اینها که در اندر قریب و احوالی صحت چون تقریر استدلال جابجاء
مخاطبین کرد راجی آنکه بعد از آنکه وقت تعصب از اذن حق نبویشی جواب این استدلال که عند هم لقوی و دلائل حقیقت
خلافت خلفاست بگویند انصاف نشوند فقول اما اجمالاً پس حادثی که بکتاب قبری سنی درین باب از حضرت رسالت
آب مرویست بجواب این استدلال کافی و بسنده است بلکه ما چنان اذعان داریم که این را نشاء و مصطفوی بحیث
اخبار مستقبل قبل الوقوع و رفع غایب این توهم محزیه و عجرات رسالت است و بی شبه محمد اسمعیل بخاری و ذیل هر شخصی
که در غزای خیمه مجروح شده و حضرت سید المرسل و را زایل نافر فرسودند و مردم تعجب نمودند و بعد از شدت وجع جراحت
خودش بگوشت ارشاد بنوی را ذکر کرده آن الله یؤیدنا الذین بالرحل الفاجر و او را ما هم الغزالی فی اخبار العلوم
فی ذکر علماء السور ان الله یؤیدنا الذین باقوام لا خلاق لهم فی الاخره و تفسیر فی تفسیر من آتوا منسها الا یدیه
ان الله یؤیدنا الذین بالرحل الفاجر و او را ما هم الغزالی فی اخبار العلوم فی ذکر علماء السور ان الله یؤیدنا الذین باقوام لا خلاق لهم فی الاخره و تفسیر فی تفسیر من آتوا منسها الا یدیه
که این حدیثی باین شخص مملک خودش صادر شده و بعضی سائل تالیف خود تعرض بانیمین نموده و اثبات رسانیده که
خصوصاً این شخص فقط مراد متوان گرفته الاکن در احوال قسطیر این صفحات از خاطر سر برزد که تختم مؤنت درین باب
تحصیل حاصل است چه باقی احادیث مذکور در بصاحت تمام بالمنطوق و المضموم دلالت بر عموم دارد و حدیث مفسر
حدیث میباشند المرام حاصل استدلال سنی بصوت شکل اول چنین خواهد بود که تأیید دین از خلفای ثلاثه واقع
شده و از هر کس که تأیید دین واقع شود از مقبول است و انجوائی این احادیث کلیت کبری باطل که تأیید دین
از مطرو دین هم واقع میشود البته تحقیقاً بوقوع مضمون الاحادیث وقوع تأیید از فساق و فجار ضروری و برینیه
است که با نشان دهند که آن کدام کسانی که لا محاله جبار بنی امیه بنی عباس و امثال اینها را خواهند گفت اخراج
خلفای راشدین خود عن کونهم مصادیق نفی نموده الاحادیث نمیتوانند که در کتب سنی از مثالب و اثبات تحلی
تحلیه مناقب و از ای آن شیعیان چنان چشمی را کار کرده در پی اثبات مثالب و تبریه از مناقب خواهند افتاد و
مال کلام باول بحث خواهد کشید و استدلال بفتوحات مشو محض خواهد بود و کما لا یخفی علی من رآه فی مسکت و علی هر چه
سنیه را نمی باید که موسس این استدلال کنند که فائده خبر از این شیعیان بر بیان مثالب خلفای شان نخواهد بود و این
بسط که در تحریر این مدعا بکار رفتن توسنی بکیران خامه و الا فیه ذکر قضیه مسلمة و اجماع الاحتمال بطل استدلال است

برای اسکات و افحام خصوم کافی و بسند بوده است و اما جواب تفصیلی پس فقیر اصل میاید استدلال را در کمال نزول میاید
چه با وصف فعمق باقصای مدارج مشکشف میشود که در آن فتوحات که بعضی تخمین و حده ربانی و معجزه رسول میرد
صوت وقوع پذیرفته خطرات خلفا را چه داخلات بود که دام کار کرده بودند که بران خفته شده و مدتی بماند حتی
که در ازای هر دلیل عدم صحت خلافت این یک امر را دلیل صحت خلافت قرار میدهند حال آنکه ازین هر سه بزرگ
بجمله ام هیچ گاه هیچ معرکه بذات خود شریک نشده بودند که فتح و ظفر را بهیمنت اقدام و قدم شان می بستند و خیری
از آثار حسن تدبیر و جلاوت سمت ظهور میکردند و نه مثل زمانه حال که نصاری به نشانیدن بریدان مامور سر عت
سیر فضاصلهای مسیر طریق سرعت ایصال مراسلات بر آورده اند طریق مسلوک بوده تا فرامین خلفای راشدین کمر
عساکر پیوسته میرفت و آنها بر تنهای احکام خلفا کار بند میشدند و مطابق آن تدارکات ملک ستانی و نظم و نسق
حرب و قتال بعمل می آوردند و ثمرات عزانت را می جناب خلافت ابان مترتب میشد بلکه بجز اخبار فتوحات یا
و استمداد ممکن نبود که سران سرایا مقدمات پیش آمده را بپا رکاه خلافت التماس کرده بعد صدور جواب کار بند
میکشند چه عساکر سرایا فضاصلهای بعید تا که از انجا مکاتبات به پیشگاه خلافت و از انجا جواب با ملای سرایا
میرسید وقت کار گذشته بود و لهذا سرگردگان سرایا در محامات حسب آرای خود کار میکردند و الا ما شد پس آنچه درین
فتوحات تعلق بذوات مقدسه خلفای ثلاثه داشت فقط همین قدر که افواج با طراف ابتدا با بطریق کمک و ستاوند
و پس درین باب طجای بودند که اگر درست باستین و پاپا کلیم کشید سکت و صامت می نشینند و فتح یک ساعته نمیگردد
اولا حال استیلاء سلطان محمدی از دار محمدی و حفظ ریاست چه میبود و ثانیاً اصحاب کبار که از ضروریات منصب
خلافت آگاه و ضرورت جهاد خاصه معلوم شان میبود بی شبهه بعزل خلفا بر میخواستند و ثالثاً مسلمانان
دنیا طلب متفرق میکشند و راجعاً سلاطین و حکام اطراف که دشمن دین اسلام بودند اینها را بی غرم و بچکاره
دیدند و بجوم داشتند و حام بر سر اصل اسلام میکردند و بنای جدید پیا شده اسلام از هم میخفت و فقط تعیین فوج
اقتضای مدح و ثنای نداد و باقیما آنیکه سرگردگان فوج چنان چیده بر گزیده و منتخب مقرر ساختند که از دست
انها چنین محامات شرک منصرف شد حقیقتش آنیکه اولاً هر قدر مردم مسلمان شده بودند کمتر کسی تجربه لشکر کشی
و معرکه آرای داشت چه در ملک عرب که بیشتر بودی غیر فزی زرع توان گفت و در آن زمان هم کمتر وقایع حرب و قتال
رو میداد و اینها از ملک عرب کمتر بیرون نماده بودند و اگر میشد و بودند که کسی بطرفی رفته باشد انجا سر کرده
فوجی و حاکم ملکی نشده و تجربه را کمتر میباید پس من حیث تجربه اکثر اشخاص متساوی الحال بودند و علی بن ابی طالب
شان همیشه صابت رای و کار نمود و ثانیاً در انتخاب مردم بکار آمد هر کار تدبیر و تدارک منتخب غیر از آنیکه هر کس
که بهارت این کار مشهور باشد یا ثقات ماستش بآن مراطا هر سازند اختیار سازد و در کار نیست و او حامی فقیر
آنست که در انتخاب هم مداند و مساوی با غرض واقع میشد مثلاً جناب عقیق که نیریدین بوسنیان مدان کرده و
از افواج متعینه مهم شام مقرر فرموده بودند و او کدام نور و کدام با جنگی دیده بود و کدام معرکه شجاعت جلاوتش

لایعنی
باز من لطف

تجربه پیوسته و کی رسوخ قدسش بواجبی سلام باستان سیده شخص حدیث السن نادیده زور کار خود نش از لفظ
القلوب پد رن قتل لایان سبب تعینش کمافی بعض کتب السیر نبود مگر قطع لسان بوسفیان که اغرای مردم
بر خلافت جناب عتیق و تحمین خلافت شان میگردید باین درجه مرکوز بود و جناب فاروق که بجز و جلوس بر سر بر چکا
مثل خالد بن ولید را از سر کردی فوج مغرول فرمودند با آنکه کارهای نمایان از دست مشارالیه در جهان زمان
قلیل سرانجام شده بود و البته سلیقه حبلی را در محاربه داشت کی مقتضای ریحی بود از غزل سر کردگان و بی کام
خاصه در عین معرکه جنگ چه قباختها که نمیزاید چنانچه از کتب بیستفاوست باعث بر غزل او که ام مصلحتی
بلکه دیادی هم نبود صرف بسبب نکر و غبار از مننه سابقه تراخی و تسووف چندی هم کواری خاطر خطیر نشد و اگر
در جواب معروضه فقیر بفرمایند که بمقتضای و لیکن قلم گرفت دشمن است و حسن آنچه نمودن شمیم اهل بغض است و الا
بهمین عزل نصب چه فتوحات عظیمه که نصیب ایای دولت اسلام نشد و چه حکمت پاک داخل حوزة سلام گشت بجز
گذارش نپذیرد که اولاً این مقاله سراج صادقه علی المطلب است و ثانیاً ما کی منکرید بی یعنی وقوع فتوحات استیم بلکه با
جناب فاروق انکار سبقت شان با سوسلطنت کلیه نداریم لیکن قبول ما نیست که در اصل تدارک و تدبیر و ای و سیت را
داخل نبود نیک میگردید با ملک علی الاطلاق جلالت قدرته با نجا زوده عساکر اسلام را مظهر و منصور
میفرمود و آنچه علامه سیوطی در تاریخ الخلفاء از اولیات فاروقی مثل ترتیب دفاتر و تقریر تاریخ الی غیر ذلک ذکر کرده
بعضی از ان مثل اولیت تحویم منعه اگر در نقائص شمرده شود و انسب است مابقی مثل ما ذکر تحقیقش اینکه اگر این مورد
ضروری منصب نبوت و منصب خلافت که فرع منصب نبوت است میبود حضرت شایع صلوات الله علیه و اله فعل و قول
کی اهل میگذاشتند و علی نه لا محاله از بدعات بوده است غایتی انی الباب چون اهل سنت بدعت را منقسم بقسام
میسازند آن مورد اول بدعات مباحه یا حسنه نمایند لکن ضرری بحد و نفعی بجنم مانیکند این چه موردی است و چه
نداشته اند که بایجاد ان استدلال بر حدت ذکا و صفاتی هن جناب فاروقی کرده شود و در ان زمان هم به تمام عالم
سلاطین فرمانروایان بوده اند و هیچ سلطنت از دفاتر و تاریخ خالی نبوده است پس جناب فاروق هم بعد سلطنت
ملک تقبله آنها ان مورد را بارجاء ساختند و اولیت علی الاطلاق و این تقسید مثبت ثمرنی و مدحی زیهار نیست آری کار ترک
که بر روی کار آوردند و خیلی بکار شان آمد تبدیل و تغیر سنت خاتم المرسل سید الانام و مساوات اقاصی و ادانی
بسهام غنائم بوده است که اگر با قوام مساوات اصاغر شاق بود و عاتقه خلق تابع سران قوم میباشند و رضای
شان بر رضای آنها منوط و ضرر خود را در جنب نفع شان هرگز بحساب نمی آرند جناب فاروق حسب مقتضای لقب
مبارک که تفرقه و طغیانات خلق قرار دادند حسب تفاوت درجات سهام در هم متفاوت ساختند سران قبایل تنده
در پی جناب شان شدند و الفت و محبت جناب موعج القلوب شان بدرجه قصوی رسوخ پیدا کرد و آنها به محافت و نفرت
که از غفلت و غلطت فاروقی داشتند کما هو موضح فی کتبهم تبدیل با نرس و غیبت طابع گشت و مدحی است که با ذرا

طرف مقابل هم سببی خیر برای تغییر سنت نبوی باشد لکن اگر چشم انصاف عاری از بنیای نبی باشد کمتر نقضی بکروار
 فاروقی هم شک این نقض است چه منتهای همه بیوانک علمای سنی تصدیق آن شده اند همین که اجتهاد فاروقی
 حسب المعهود مقتضای وقت مقتضی باین تغییر و تبدیل گشته و فوائد انچه آنکه جانب مقابل هم انکار آن نمیتواند که وظایف
 کردید انچه بابت حسب الشیعی این چه جرات بر خدا و رسول است که اجتهاد را نسخ مخصوص بیکویند قول و فعل شایع
 صلی الله علیه و آله و سلم کیسان حجت و وجوب اتباع است و هرگز احکام شریعت محمدی تا قیام یوم القیام تبدیل و تغییر پذیر
 نیست و الا قائلان نقضان درین شریعت کامله باید شد و این مساوات سهام امری بود که از ابتدای نزول حکم
 اخذ غنائم و تقسیم باطل اسلام حضرت سید الانام تا یوم انتقال با علی علیه السلام جاری داشتند و بنویسند تفرقه در سهام قاصد
 و دانی نفرمودند پس جناب فاروقی کیستند که احکام خاتم الانبیاء را تغییر دهند و ازین زیاده دلیل عدم جواز این امر
 چه خواهد بود که جناب این خطاب در عهد خلافت عقیقی بارها بجناب مدوح القاسم تفرقه سهام نموده و با آنکه من جمیع
 الوجوه در مباحث خلافت تسایر داشته و بسبب سوط الیه بودند مگر این امر جناب عقیق قبول نفرمودند بهین جهت که
 صراط سنت نبوی را چنان تغییر دهند و انکار من بیدر مع الحق اعظمی و صی مطلق برین کردار فاروقی قول او و عمل او از غایت
 استغناهی محتاج بیان نیست و قدرت فی بعض المباحث السالفة اشاره ما الیه و این امر محذور و وجه تخیل با نظام
 خلافت بعد از نبوت و مدعیان تسلط معاویه بر مملکت شام که کوفی در بنی امیه پیش نبی بکار رفته بود و کردید
 که از بنیام خلافت فاروقی تا آخر عهد دولت عثمانی که کما بیشینست و سه سال بوده است طریق تقسیم غنائم تفاوت
 درجات حتی که کمی و زیادت در سهام ازواج معظلمات که سبب زیاده تر و جلبا به خفت است مسلک به مردم
 آن معتاد شده بودند و اسراف و تمیز بر عهد عثمانی بر آن اضافه بعد از اینکه امیر قسیم النار و الحقیقه قاسم العدل السیوف
 تجدید عاده عمل بر سنت مصطفوی پرداخته و لکها کنده طبع سران اقوام رسیدگی تمام پیدا کرد چنانچه لسان طعنه
 مخالفان را خود امام البره ذی الحجة القاطعه اعنی صاحب الفقار حضرت حیدر که در بدو کلمه قطع فرموده اند که اگر
 من در گرد پاس شریعت نبوی نمی بودم و دای عرب میبودم کما نقل ابن ابی الحدید فی مفتتح شرحه منج البلاغه
 کلام کالفذ لکه حاصل کلام شاه ولی الله صاحب در نیاب چنانکه از کتاب زلاله الخفا و در غایت ظهور است انست که
 انچه مقصود اصل از منصب نبوت بود یعنی تسلط اسلام بر دینا رکفر و منفردا قش از دست خلفای تلمسه حاصل شده
 پس ایشان بجهت خصوصیت خلافت خاصه شبیه نبوت افضل است بوده اند اذل الخلق بیکوید که اگر این معنی صحیح
 باشد انبیای که استند آنها بر اثره انقیاد و دنیا مند حصول مقصود منصب نبوت بر بعثت انحضرت مترتب نشود
 نهایت درجه فضولیت باشند بلکه اگر قول شاه صاحب درست باشد بعثت جناب محمد و صحن مثل خدمت سبب
 و حضرت هود و حضرت صالح علیه السلام بعثت باشد حتی رسل اولوا الغرم حضرت نوح و حضرت روح اللهی که جز افراد
 اقلیل ایمان نیاروند و است جناب اولین عزیز طوفان عذاب و امت حضرت و دین مستغرق در یای ضلال
 و کفر گشتند و جز افراد اقلیل از زلال ایمان سیراب نشدند و حضرت کلیم اللهی نیز که از قطبان حکیم بدولت ایمان

مشرف نشده بدینوشیوخ ثلثه را مثل تفصیل برامیر المؤمنین برین انبیاء هم تفصیل باشد و بنده معید رفتم چنان
 نریتم و مضرری الیهیم بر عهد کرامت محمد حضرت خاتم الانبیاء لازم می آید چندی است و سه سال نبوت عشر متنا
 فتوحانی که بزبان خلافت فاروقی که کما بیش ده سال باشد و دوازده و دوازده یکی طرف مجاورت یارین بعد نبوت مشفوح
 شده بود این با حاکم فتوحه عمری نسبت و اگر گویند که اینهمه خرج نبوت بوده است اسکات خصم نمیکند چه او
 میگوید که چرا در عهد خود آنحضرت صلی الله علیه و سلم واقع نشده که مقصود نبوت یکا ملترین صور جهان زمان مشعل
 میکشت اگر حرف تقدیر نیردانی میان آرند و از کلام شاه صاحب ممدوح باز الاله الخفا همین مستفا دست که از
 از من مقرر شده بود که این فتوحات بر دست خلفای ثلثه صورت پذیرد تا بنای استدلال را از مشعل میسازند
 که طرف ثانی را میرسد که بگوید که در تقدیر بر این چنین فتنه بود که با وجود کذا و کذا انتشار اسلام در عهد این بزرگواران
 رود و کما شیره الیه الاحادیث المزبوره فی مفتح المباحث و مصالح تقدیر را جز مالک تقدیر که میدانند و شکر قرائن همه
 انیکه اگر کلام شاه صاحب تمام باشد نه فقط افضلیت خلفای ثلثه بر جناب سید الوصیین قائد الغر المحجلین لازم می آید
 بلکه افضلیت معاویه بن ابی سفیان طایق ابن الطلیق نیزه نامبرده حسب معتقد شاه صاحب از اعظم صحابه و خلیفه
 بر حق دسندش همین بسند است که در از الاله الخفا حدیثی آورده اند که بعد عثمان خلیفه و ضاح منصور است و خلافت
 مقتضوی را ازین حذف کرده اند کما سید کرمی ذیل کلماته الاله علی فیه مشرقا و صاحب غنیة الطالبین که شاه صاحب
 از ان کتاب سندی آرند و این فریه جلیه است بر صحت نسبت تالیفش بجناب خورش عظم سنیان و الا هر کس باشد
 موثوق به است نیز معتقد حقیقت خلافتش است و علامه ابن حجر مؤلف صواعق محرقة که درباره اش بعد تفویض ضبط اکبر
 میگوید که امام حق و خلیفه صدق الطاعن فیه طمعون الا عن علی علیه و سلم و نسق سلطنت بعد و ولتش
 متفق علیه باب سیر حتی که جناب عبداللہ بن عمر بختیش میفرمایند کما فی الاستیعاب کان اسود من ابی بکر و عمر پس
 مشار الیه هم بنابر علی تکلم المقالات از ابن عم و وحی و صهر محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و علیہ افضل باشد استعیند بالله
 من التقو و هذا الخراف و انکان علی سبیل الالزام علی بل الخلاف و لا نفرع الا الی الله اکنون مقاله از همه تکلف
 باید اصغاکر و که چون دیدند که با همه دعای صدیقیت و افضلیت جناب عتیق و صداقت و جان نثاری نشان
 و بارگاه رسالت هیچ امری که علاقتی با امر جاد داشته باشد و تمامه زمانه نبوت صادر نشده بهر آن فایده
 که چیزی بخرق و اختلاف پیدا باید کرد و چون هیچ نیافتند نقاب استیجاب از وجنات حال برداشته بشنخی عجیب کام
 و زبانی آلودند که جناب صتیق مصدق قال و رکه معطر شده بودند و برای کشف عوار این دعوی واجب است که
 اول عباد قوم متضمن این دعوی و مشتمل بر حکایتی که بر آن ابن ادرار استنبی ساخته اند و ذکر سازم و بعد بحال و ما علیہ
 آن پردازم و چون مانی از الاله الخفا درین باب هر چه است اول عبارتش میافهم و لکن بالنقاط ما يتعلق
 بالامام قال فی ذیل بیان خیرت الشیوخ الثلثه و افضلیتهم قال الله تعالی فی سورة الحديد لا یتوی عنکم من
 انفق من قبل الفتح و قال اولک اعظم و غیر من الذین انفقوا من بعد و قالوا کلاما و عدل الحسنی و الله اعلمون خیر و بعد

تفسیر لایه و ما يتعلق بچند بقول این آیت بطریق منطوق افاده میفرماید بقیض جماعت که قبل فتح اتفاق قتال از ایشان ظهور آمد بر جماعت که بعد از فتح اتفاق و قتال نمودند و بطریق مفهوم موافق میفرماید که هر که اتفاق قتال او مقدم تر از فضل تر قتالی که در که بود و دست و عصاب و وقتالی که بعد از هجرت واقع شد شمشیر و ریح و لغت هر دو اتفاق میتوان گفت بلامحط همین مفهوم موافق گفته اند که نزالت فی ابی بکر الصدیق قال النبوی و روی محمد بن فضیل الکلبی بنده الایة نزالت فی ابی بکر الصدیق رضی الله عنه فانه اول من اسلم و اول من اتفق فی سبیل الله عزوجل قال عبد الله بن مسعود رضی الله عنه اول من اطاع اسلامه سید ابوبکر رضی الله عنه و المعنی صلی الله علیه و سلم فی ریاض النضرة عن عائشة رضی الله عنها قالت لما اجمع اصحاب رسول الله صلی الله علیه و سلم كانوا ثلثة و ثلثین رجلا فلحق ابوبکر علی رسول الله صلی الله علیه و سلم فی الظهور فقال ابوبکر انما قبل علم نزل علی رسول الله صلی الله علیه و سلم حتی ظهر رسول الله صلی الله علیه و سلم و تفرق المسلمون فی نواحي المسجد فقام ابوبکر خطیباً و رسول الله صلی الله علیه و سلم جالس کان اول خطیب دعا الی الله عزوجل و الی رسول الله صلی الله علیه و سلم و ثار المشركون علی ابی بکر و علی المسلمین فضره و هم فی نواحي المسجد ضربا شديدا و طی ابوبکر و ضرب ضربا شديدا و او نامنه الفاسق عتبة بن ربيعة فجعل يضربه بجلین مخصوصین بجرهما بوجه و اخر ذلک حتی ما يعرف النقرة من وجهه و جارت نبوتهم تقاوی فاجلوا المشركين عن ابی بکر و حملوا بکبر فی ثوب حتی ادخلوه بیتة و لا يشکون فی موته و رجع نبوتهم و حملوا المسی و قالوا و الله لئن مات ابوبکر لتقتلن عتبة بعد ازین و کبریه عتیق و وقت اندک بهوش آمدن استفسار حال آنحضرت بخانه حدیث مندرج و انجکایت در روضه الاحباب و معراج النبوة هم بدون استدلال بر جاد جناب عتیق کم انقل جامع البیاض مذکور است اما فی الاول بحذف اسم الراوی فی البیاض کندار و زیکه کفار یکبار بر سر آنحضرت ریختند و گفتند که توی که سخنان و رحق ما و بتان ما کفنی فرمودی منتم آنها گفتیم و میگوییم مردی را دیدیم که کوشه ردای ویرا گرفت و در گردن آنحضرت کرد و به چپه چنانکه راه نفس بر وی تنگ شد ابوبکر صدیق حاضر بود فریاد برآورد و در گردن پیافتا و میگفت اقتلوه رجلاً یقول ربی الله و قد جاکم بالبنات من ربکم و است از پیغمبر صلی الله علیه و آله باز داشتند و روی ابوبکر نهادند و سرش و محاسن و پر گرفتند و چند بروی زدند که سرش شکسته شد و روایتی است که چندان فعلین بر سر وی و سایر اعضا می اوزده بودند که بهوش بیفتاد و نبوتیم که قوم ابوبکر بودند خبر داشتند و میامند و او را از دست کفار خلاص کردند و معراج النبوة و آخر باب دوم رکب سوم چنین مسطور است که هم در آن آوان حمزه رضی الله عنه ایمان آورد پیش از آن میکروز واقعه و که ظهور پیوست و انچنان بود که چون صحابی نشی و نه نفر رسیدند ابوبکر گفت یا رسول الله چرا سلام نپایان داریم و اشکارا کنیم فرمود هنوز قوت نداریم ابوبکر مبالغت بسیار فرمود حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم سر برافتنند و در مسجد حرام نشستند و ابوبکر بابتاد و خطبه خواند و مشرکان را بغایت ناخوش آمد بعلطت تمام بر جان و ابوبکر را و میان گرفتند و عتبة بن ربيعة فعلین بر گرفت و چندان بروی ابوبکر زد که بینی وی از خسانمشتا نمیکشت تا نبوتیم رفتند و ابوبکر را از دست ایشان خلاصی دادند و در پارچه چیده بخانه بردند و وی بصدقت

رسیده بود و آن روز تا شب نگاه پیوسته افتاد و بواشهی اکنون عرض این چندان کوشش کرد و نیست اما اول این دو
 کوب را بکلام محاوره و عرف قتال مینامند و بکدام لغت اطلاق قتال برزد و کوب آمده و بلیای شهاب صاحب نظر
 نثری از اسلاف عرب با نشان و هبند فقط و رشاد شهاب صاحب انهم بکل تمرین در رتبت جو و رقتان نیوان
 گفت و بکار بی آید و فو استن این لغت مدخلت نیست و کاش نه دو کوب هم از جانبین واقع میشد و شهاب صاحب
 بر و ما زرم را از حیره انصاف کشیده و قتالش تغییر میفرمودند و هرگاه صد سه فعال مخصوصه صرف بر وجه انصاف مبارک
 عتیقی رسیده باشد باب مفاعلت را گنج این مبذارت هم معبر نمیتواند ساخت و تانیا حکم قتال از بارگاه انیر
 ذوالجبار و در مکه معظمه کی نزد و این گفته بود که جناب عتیق بموجب آن کار بند قتال شدند و اگر خلاف حکم از روی سر
 شدند در شیباب عامی بوده اند بالعکس مسحق مدح نبوده اند و ذکر وقت فادله این مقاله سوره قل ایها الکافرون و نصو
 نبوی که حکم جهاد و ریدینه منوره نازل شده بخیا شهاب صاحب نبوده است و اگر با انرض مامور قتال شده بود
 تاشی و نه کس کم نبودند و قریش بخیر بودند و هرگز ادا و حریه قتال نبودند و یک ناکاه جماعه اصحاب داخل مسجد الحرام
 شده بودند میبایست که مستحق قتال با اسلحه میرفتند و در صورت عتوانستند که سران قریش حاضرین مسجد
 دوست و پابسته بکیر و و از روی شبهه حین و یا و نشان بصورت خطا سیران تحریک سیف و سنان نمیتوانند
 و الاقل که جناب بی بکر که سلامی در دست میداشتند تا معامله باین معیشتی نمیکشید و اینها نبود و مگر جهت مامور
 قتال نبودند و علی نه ابطالان و دعوی شهاب صاحب ظلم من الشمس و خیف را بر و المیت اسلاف سینه نسبت
 بجناب خاتم الحیرت میرزا بیکه برای اثبات مناقب مغتریات را بر کرون صحابه بنده جناب عتیق کی دست
 شمشیر بوده بودند که این مسعود میگفت که اول من اظهر الاسلام بقیفه ابو بکر و البته شاید گفت که اول من صر
 با فعال مخصوصه عند انمار الاسلام ابو بکر و اول الخلیفه ازین معبر است تا تخمین نشان عتیقی درین معامله مقصود
 نذر و بیکر ازین ماجرا چند امر البته اثبات رسیدگی باینکه جناب عتیق قوت جسمانی و قلبی هر دو داشتند و الا بموجب
 مثلن شهر و هند که و چه هم اگر زیر پای کسی می آید میگز و جناب مدوح هم وقت کستانی عتبه ملعون طپا نچه
 لگدی مشتکی کشتی بدن فاسق میزدند و ان کان لنقل و ما اهل الراوی و همچنین اول دلیلیت بر دعوی که برا
 اثبات آن فقیر نیای این بحث ریخته و معلوم نیکه این صدمه بر جناب مدوح و مسلمانان جهت الحاح شان بسوء
 فهم ما و صف امتناع حضرت سالت پناه رسیده سو علم ذلیت نبی تیم حسب مقوله ابی سفیان چه اگر انهارا قدر
 و مفاد می و قبائل قریش و اندک نشان مردمی میبود و گاه حمایت جناب ابی بکر آمده بودند و جناب نشان را باین
 حال از ریدینه البته عرق حمیت نشان حرکتی میکرد و انتقامی از عتبه میکشید و انچه که اگر ابو بکر و عتبه
 را خواهم کشت حسب اجف و استیج و دلیل عجز نیست که اگر تقدیر مردن جناب عتیق عزم جزم کشتن عتبه با
 و انتقام بالفعل عوض ضرب و لطم انتقام میکشیدند طلی کش قطعاً یعنی چه هر چند فاده و اثبات اولیت قبیل
 نبی تیم ترست نیست چه اگر انها بتکر ریاضت اذل باشند و صورت نیکه اسلام جناب عتیق را بر فو اذلیت قبیل بیکار

لکن چون زمره سنیہ متوقب خرق و حسب و نسب برای خلفاء خلافت نفس الامراتیات بسیار مذخرف ثانی را هم ضرورت
 میسید بد که آنچه واقعی سنه بیان سازند و هم عادت امتدیرین جاری بوده است که مناصب و منیہ از نبوت و امامت باطل
 قوم کرامت فرموده است و اگر کسی از جانب جناب عتیق قوم نشان چنین اغتدار بر انگیزد که جناب نشان یک و تنها بودند
 و اگر سلطان توفیق اعانت نیافتند و بختک بنی تیم و اصل با کسانیکه برای تحلیص آمدند جاعه قلیل باشند و سیکویم
 که لوسلنا لکن اگر عزتی و جلالت قدری برای جناب عتیق در نظر بکنان و جلادنی در حبلت نشان میبود و از قوم تیا
 حسابی میکردند حیات چنین سلوک نمی افتاد اما حکایت حضرت حمزه علیه السلام قبل از اختیار اسلام قرع ضاح حصرا
 نکرده که تنها چه کردند و پی نده علی بالقد مولف البیاض من و صفة الاحباب فی بیان و قتل السنة السادسة من
 النبوة فی سبب اسلام حمزه علیه السلام و زی ابو جہل پیغمبر اصلی سلم اندای بسیار رسانید و ششام داد
 انحضرت تحمل فرمود و جواب وی هیچ نگفت کینک عبد الله بن جبران بران قصه واقف بود حمزه بن عبد المطلب
 وقتی که از صید مراجعت کرده بود و طواف خانه کعبه می نمود خبردار گردانید که امر و زوال و جہل محمد برادر زاده ترا چنانکه با کوفی
 تحمل فرمود حمزه از اجتماع این سخن در غضب شد و از پانچانو و ابو جہل بعین رفت و وی در مجلس قوم نشسته بود و کمانی بر وی
 حمزه بود و از بر سر ابو جہل زد و سر آن پلید را شکست و گفت تو محمد را و ششام میدی و باید امیکنی و حال آنکه من بن ویم
 و از اینجا خانه انحضرت رفت و سلمان شده و جامع بیاض میگوید که این قصه طبری تاریخ خویش نیز ایراد نموده و نقل
 و وقتی که یکی از کفار مشیمه ناکه را بر پشت انحضرت گذاشت و طالی که انحضرت سجده بود پس انحضرت برخاست و بگوید
 پیش حمزه آمد و گفت ای عم چگونه می بینی حسب نسب مرا و قریش را و از سوی فعل کفار خبردار گردانید حمزه بر جا
 و ان مشیمه را گرفته مجمع قریش آمد و بر بر و تهای هر یکی از ایشان مالید و گفت یا بن الاخ هذا حسبک فینا این شجاعت
 بلکه نه و بر با شمی در علم و وقار عتیقی با هم منجید نیست و این السهام الشمس گفتنی خوش گفته اند که همت کار با دار و
 الا با رقیس قریش یعنی ابی جہل در مجمع قوم و هم با قوم به تنهای چنین سلوک از امکان دور بود و نیز حکایتی که علی
 بن حمزه بصری آورده است در کتابی که در آن جمع کرده است اشعار حضرت ابیطالب که ولالت برایان انجانب
 علی بالقل فی البیاض مناسبت تمام باین مقام دارد و از ان تفرقه حال بنی هاشم و بنی تیم هویدا میگرد و حتی یقال
 نالشری و الشر یقال در وقتی که ابوطالب انحضرت را در خانه نیافت و کمان کرد که قریش حیلہ با و کردند پس بدست
 هر کدام از بنی هاشم حربه و دو فرمود که پراکنده شوند و از شراف قریش و بشیمه هر کدام از ایشان در پهلوی یکی از
 بزرگان قریش و هر کدام را ایم من از دروازه مسجد و محمد با من نباشد بکشد هر کدام همیشه خودش را پس ایشان چنین
 کردند و حضرت ابوطالب خود برای تجسس انحضرت تشریف فرمود پس برگشت ابوطالب و پیغمبر با و بود یافته بود و او را
 در صف پیش مسجد و در میان قوم با ستاد و با او شمشیر بود پس گفت ای قریش هیچ درمی یابید که چه اندیشید
 بودم و در باره شما گفته اند پس نگاه کرد ایشان را از راه خودش پس ترسیدند از آنکه بعد از این با پیغمبر صلی الله
 علیه و آله پیش نیایند و با خوشی اتقی باقی ماندنیکه کترین خلایق را از شمشیرکی جمہور سنیہ جناب خلفا گفته منظون

سبب آنکه آنحضرت فقیر تر آمده و گریزی ندیده که اسارت او را ببارگاه رسالت که خواست خلفا بیشتر از ایشان
 بوقوع آمده است و عمل بعضیها نیز که فی هذه الوجوه فی سپر سازند یعنی بگویند که مشکوکان که معظمه بی ادبیا بجناب
 عرض قباب حضرت مصطفوی هم کما ذکر کرده اند اگر بجناب عتیق هم اعتقاد را کار کرده اند از قدر نشان چه کاست
 بخوابش گذارش می نرود اما اولایس باکی این حکایت را دلیل تدلیل جناب عتیق آورده ایم که برگردن مامی بنده
 و تائب بعد تسلیم و روادین روایت بطریق امامیه نیز میگویم که بموجب مصراع مولوی معنوی سه کار پاکان باقیان
 از خود بگیرد با حضرت خاتم الانبیا که امانت و باجناب ملائک آبا چه کنجا پیش مقابلیت حضرت را نقد قدرت
 حاصل بود که باشاره انگشت سهند از شوق تفراسان زمین را زیر و زبر میگرداند و مکر و نیند حکم نرودانی بود و ندانچه میگو
 میبودند میگردند و چه میگردند میگردند فلا مانند بنده صلی الله علیه و سلم درین حدیث نوع الانسان فی امر من الامور
 و چون بعونه تعالی از اثبات آنچه بعد و ان بودیم فراغ و نخواه دست و دخیلی ذکر خیلی تشکر ف گذارش میسر بود که علما
 سنت و جماعت سابق و لاحق ادعای آن دارند که جناب عتیق چهل هزار و درهم در که معظمه حضرت سلطان العظیم
 رسول الله صلی الله علیه و سلم داده بودند و معنی را از مناقب فخریه نشان می شمرد و الحق کما کرد و واقع چنین
 واقع میشد منتقد و محققان ان نه الا فریه بلا سریه پس هر چند درین باب کلام در بقیه ام از موضوع صحبت خارج
 بود لکن بمناسبت آنیکه حدیث اول من الحق فی سبیل الله جناب عتیق در ضمن کلام شاه ولی الله صاحب تفسیر
 اثبات قتال جناب نشان قبل الفتح مذکور شد مناسب نمود که کشف قناع از عارض این مستوره بسبب اخلای
 کرده شود و لا انا اثبت خرق نهاده الی رایت بحیث لا یثقی از ثیاب لایل لدرایت پیراهین غفلیه صریحه مؤید الی رایت
 الصیحه فیقول اما اولایس خود این طائفه نقل میکنند که آنحضرت هنگام هجرت از مکه قطعه بدون ایجاب خدشن
 بریاقه جناب بی بکر سوار نشدند کما فی صحیح البخاری فی آیه الله می متاعا و ولایة من کتاب التبیح فی حدیث
 فیه ذکر الهجرة اذ کرمه موضع الحاجة قال یعنی رسول الله صلی الله علیه و اله اشعرت انه قد اذن لی فی الخروج قال
 یعنی ابابکر الصخنی یا رسول الله ان رسول الله ان وندی ناقبتین احد دهنما لخروج فخذ احدهما فقام
 قد اخذتهما بالثمن و فی البیاض منقول عن مختصر سیر الطبری یا محمد بن محمود بن محمد بن جریر الطبری فی ترجمه له بقول صاحب
 التبری صلی الله علیه و سلم من الغار قرب بؤبؤ الی احاطتین لی رسول الله صلی الله علیه و سلم قال اربک فذاک الی
 داعی فقال رسول الله صلی الله علیه و سلم اربک اجیر الیس لی قال هو لک یا رسول الله قال لا و لکن بالثمن فتنها
 فقعد ثمنها بالمدينة و صاحب فضة الاحباب و سولف مدارج النبوة جلد پنجمین امر الفل کرده اند و هرگاه بکوب بر کوب
 بدون ایجاب ثمن کو ارا نفرموده باشند عقل هیچ عاقلی فتوی میدهد که چهل هزار و درهم گرفته باشند لا والله
 ثم لا و شد تا دلی بس بدیع میکنند که آنحضرت شفاستند که در ثواب هجرت و کری شریک باشد سبحان الله است
 عالی نهمت مصطفوی تمام تر صرف شباب بودن تمامه فراوان است قاصی و دانی باشد حتی که وقت ارتحال
 با علی علیه السلام غم است داشتند و بس چنانچه ارباب سیر با اتفاق مکرر تر و حضرت جبرئیل امین برای التماس

این معایب را که کبریا نوشته اند و نعم با فضل صاحب معراج النبوة و شرکت جناب عتیق که با مسنت صدیق و صدیق میگویند
 بودند و قایم درین اشتراک ثواب منقسم میشد و از مشوشتنا حضرت صلی الله علیه و آله و سلم چیزی میگذشت و حق تعالی
 کل العجب من اختلاف مثل هذا السبب و اما ثانیاً این لبای جناب عتیق بیان فرمایند که در مکه معظمه حضرت خیر البر صلی
 الله علیه و آله و سلم در عمره الزکیته را که در ضرورتی داعی شده بود که برای انصراف آن چهل هزار درهم از جناب عتیق گرفته و برای
 که در پیش گرفته بود و تجیر جیشی که نفرموده بودند نمیتواند گفت مگر آنکه برای ضرورتهای ذات خاص گرفته و بصرف خود
 پس برای اثبات منقبت عتیقی چهار قائل که بذات عصمت سماء صفوة کائنات رسول کریم صاحب خلق عظیم خلق
 باخلاق الله نسبت داده باشند که استشرح انفاصاً آنکه ز بدن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم به بود که از بارگاه ملک
 علی الاطلاق جلت قدرته تمامه خزان دنیا بران حضرت عرض شد و عود بانکه از درجات آخروی هیچ نکاه هرگز قبول
 نفرمودند و فقر و احتیاج الی الله را برگزیدند و بعنوانی زندگانی را بسر بردند که از جناب سائش مروت است که اهل بیت بود
 سه شب متوالی کاه پی سیر خورده بودند و معذک این طائفه میگویند که چهل هزار از جناب بی قحاده گرفته و بصرف ذات خاص
 آوردند و معاد الله این نسبت اسراف نیست چیست و بر وایست تقیضه نیز که در ایست ثابت است که حضرت خدیجه الکبری
 علیها السلام و سرترین قریش بودند حتی که میگویند که در سطح جناب محدوده باون زرین بودند و حضرت صلی الله علیه و آله
 عنفوان شباب بحباب محدوده نکاح کردند و مصارف ذات مبارک همین ماکل و ملابس بود پس این از آن باب که ام حانت
 مال جناب عتیق خواه و گری بوده است و بعد انتقال جناب مقدسه بریاض حیان بربع مال متروک من حیث الارث
 ملک دنیا و دین علیه الصلوة و السلام بودند و باقی هم مورث بنات مکرمه حضرت بلکه از روایتی که ملا حسن در سیرت الیف
 خود نقل کرده معلوم میشود که حضرت خدیجه الکبری تمام مال خود را علیک انحضرت صلی الله علیه و آله و سلم نموده بودند و نه
 عبارت فی فصل از رواج خدیجه علی انقلت فی البیاض و بعد از آن خدیجه رضی الله عنها و خزان بکشد و او انچه را قلیات حضرت
 رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم کرد و گفت که منیچو اهرم که او بر عیشت تو بمنون منت باشی اینهم مال از آن است
 و من بمنون منت و محتاج خود بی منت تو باشم و ابوطالب ازین سبب بسیار خرم و شادمان شد و از فکر معیشت سید عالم
 صلی الله علیه و آله و سلم مضطربها تا او را غمت تمام حاصل کرد و گفت انچه را محمد الله الذی از هب عننا لغرم
 پس خدیجه که خرد نگاری انحضرت را صلی الله علیه و آله و سلم بر میان است و کشتاد دین و دنیا از آن مرمی است و سدید
 یعنی ست و ای تایید انچه جامع البیاض از شرح مصابح لغوی در ذیل تفسیر حدیث یا فاطمه بیت محمد سلمی است
 ملای ای ما املکته بخص بی نقل کرده قال قد استحق بعض الشراح فقال لم یثبت عندنا ان کان ذوال مال سیما یکفنا ساء
 ادب است قال عندنا بلفظ الجمع و وجه ذکر رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و کان قد اکتفا بهما و قد کان رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
 منذ تزوج خدیجه و انما بالها انصرف فیه کما یشار و هو بکة و کان تحریفه و یستغنی الناس تحیر و ن و یفقه و یطعم و یطعم
 و یزود الناس الی ما دونه کلذلک بکة پس ای حضرات سنییه زیباست لا غیریم که با اینهمه غنا خیر نیست که بعضی
 طمع و آرزوست بحباب من اصطفاه الله و سازند و نیز مسلم تمامه فرق امام ملک و انما است که جمیع صفات حمیده و سجایای جمیده

بحد کمال و ودیعت نداده دست قدرت ایزدی و ذات انحضرت بود از ان جمله غیرت هم فائز و درجه قصوی بوده است
که هیچ فرد بشر مائل انجناب رین باب هم نبوده است غیرت انحضرت پر توی غیرت ایزدی بوده است و غیرت ارباب هم
کی امتنان از کسی کو ارامی سازد با مخصوص منت افانی توجه که در حال شدت احتیاج هم حمیت رخصت کو ارامی
این عارضه بد کیفیت مبعوث الی کافه الامم من العرب العجم شرف اولاد آدم صلی الله علیه و سلم معذک زبان
طائفه سینه را کسی نگرفته است هر چه بخیر خواهی جناب عقیق خواستند گفتند و هر چه خواهند بگویند و لنعم ما قال
من قال سه و ما المسلمون امة لمحمة و کلن و الله امة الحق فی الی آخر لا بیات و مقالبه بقبول کند و نیند و هم
در مدینه منوره قیاس مع الفارق که آن فی سبیل الله بصورت امری یعنی جهاد و لوازم آن حسب حکم حکم الی
بوده است نه العباد بالله که برای مصارف ذات سحریات و اما ثالثا فلا استعارة من تعین غیر قبول جناب عقیق
و نهایت اقتدار و اعدام بوده اند و چون امور غیر معنای و کمتر بخواب هم دیده میشوند چهل هزار در هم بخواب هم ندیده باشند
پس از کجا آوردند که بجز مالک خافقین و او ندو عجب عجا رب انیکه از روایت جامع بیاض و ذکر حدیث تا معنی
مال مثل مال ابی بکر بجای نفاق چهل هزار در هم نفاق چهل هزار دینار سرخ معلوم میشود و اما روالا عا جناب
خلیفه در کتب قوم بود و منها فی صحیح البخاری فی باب النبی من کتاب النکاح علی النفل فی البیاض لا برای حدیث
عمودنا و بواسطه ثبت ام خبر فی ابی عن سارینت ابی بکر قال تزوجنی الزبیر و ماله فی الارض من مال و لا مملوک و
لا شی غیر ناضح و غیر فرسه فکنت اعلف فرسه و استقی المار و اخر غریبه و عجن و لم اکن احسن خبز و کان تخبز جارات
بی من الانصار و کن نسوة صدق و کنت انقل النوی من ارض الزبیر الی اقطر رسول الله صلی الله علیه و سلم
علی راسی بی منی علی تلثی فرسخ فحسبت یوما و النوی علی راسی فقلت رسول الله صلی الله علیه و سلم و معه نفر من
الانصار فدعانی فم قال انخ اخی لیحلمنی خلفه فاستحییت ان اسیر مع الرجال فذکرت الزبیر و غیرته و کان ابی بکر یس
فعرف رسول الله صلی الله علیه و سلم انی قد استحییت فحسبت ان اسیر مع الرجال فذکرت الزبیر فقلت یقینی رسول الله صلی الله علیه و سلم
النوی مع نفر من اصحابه فانما لا رکت فاستحییت و عرفت عذرتک فقال رسول الله صلی الله علیه و سلم انی کان الله علی من کوبک
مع قالت حتی ارسل الی ابوبکر بعد ذلک بخادم یکفنی سیاسة الفرس فکانما اغتقنی و ینر جاری انی کانت من خنصر
بمقام و کبر هم یعنی فی باب ما کان النبی صلی الله علیه و سلم یعطى المواقفه نقل کرده عن سارینت ابی بکر قال کنت انقل
النوی من ارض الزبیر الی اقطر رسول الله صلی الله علیه و سلم علی راسی و بی منی علی تلثی فرسخ بعد از این کنت
احتیاج کلامی در بیان شدت افلاس جناب عقیق نخواهد بود چه اگر تفحص کرد و شود مثل این بیت و قصص حدیث
غالباً یافته نشود که در تحجیل بلبر غالباً در قرب زمان عروسی که از غوامی حدیث استفاد میکرد و تا عرصه مسافت بود
برای چیدن خسته خرا میفرشته باشد و آورده باشد کما الشیر الیه قولها کنت انقل النوی و کبرش و جلیب و بطیاش
رسمش باشد و از ین شفت بحدی تنگ باشد که اخلاص از ین مصیبت نرود و بمنزله عتاق باشد و در تی و شتر
جناب عقیق نباشد که فردوسی برای ین کار مقرر سازد و ذکر خدایات خانه بمنزل عن الذکر و مائل این حکایت است آنچه

در خانه ما بود و من زلفش را دیدم و چشمتی که در سقندری می کشید و طعام عروسی که آنرا ولیمه گویند کاشه شیرینی که از خانه سعد بن عباد آمده بود و جامع بیاض بعد نقل این حکایت میگوید که اگر ابو بکر خبری میداشت که آنحضرت را بی بی غمباری انداخته اند و سلم که نواداد و بخانه اش بود و طعامی می پخت و مقداری از آن را در خدمت آنحضرت میگذرانید تا صرف ولیمه کرد و این مال محقر را ضمیمه چهل هزار درهم میکرد و این چنانچه مریدانش از او می پرسید فضايل باطله اوست و ساخته اند انتهى و الايضاً فی البیاض عن عائشه رضی الله عنها تزوجتی رسول الله صلی الله علیه و سلم و علی خوف و الخوف البصره تلبسها الصنیه و هی ثوب لاکمى و قیل ہی سیور نشد با الصبیان علیهم قیل موشه و العیش من نهائیه اللغه فی الخوف فقیر میگوید که با غصای نظره و معنی شدت عیش و هم جمله و یار و یار و سنت که هر کس از آن مستقر و هم دارد و فراخور حال خود لباسی بپوشد و عروس میبازد و ولیمه کمین و کمین و فی نده و حادث غفیه و کما کنه و اثباته و قد آورده جامع البیاض حکایات اخری البیاض و علی افتا العتین علی الله و حاته فی مستقره منها البیاض الیسوع صلی الله علیه و آله و سلم منه التاق عبدالله و النکاحه قال قال البقی فی کتابه المسی بدلائل النبوة فی باب قول الله عز وجل و عد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض الا ان ینزل الله فیهم من ینزلهم و کان یجیم رسول الله صلی الله علیه و سلم و کان یجیم خدمته فقال ابوبکر اعنق سعد قال یا رسول الله ما من غیره فقال رسول الله صلی الله علیه و سلم انکب الرجال یعنی ایسی و منها عدم اقدیمه علی الصدقه بعد نزول آیه الخوی کفره حتی جاء الخطاب من بالارباب استخفتم الا الله و قد تعالی و قدس من الذین و منها حدیث ابی رافع نقله من سیر الماوروی فی ترجمه غزوة ذات السلاسل او کرده با تمام الاحتوانه علی فائده اخروی و کما و العتین مصداق لقوله تعالی انما من الناس بالیر و قدس انفسکم قال عن ابی رافع الطای قال کنت باصره نصرانیا سمیت مرشش قال فلما سلمت خرجت انی غزوة ذات السلاسل قال فقلت فی نفسي انی لا خیار لی صاحبها فصحبت ابوبکر فکنت معه فی رحله قال و کانت علیه عبارة فکبیه کان انزل بسطها و اذ اکرست بنسبها تشبهها بخلال له قال و ذلک لکن یقول ابی نجید بن ارنه و اکفارا نحن ینایع ذلک الصبا و قد فلان و نونا من المذنبه فافلیت لیا ابوبکر ان الناس لا یشر فون عند رسول الله و لا عنة الناس الا بالاماره قال فافلیت عنی فقلت لم تنه فی عتیا قال سلجک عن ذلک ان الله تعالی بعث محمد صلی الله علیه و آله بن فجاهد علیه حتی دخل الناس فی طبعه و کما فلما دخلوا کانوا عواذ الله و حیرانه و فی ذلک انما فایک ان تخفرت الله فی حیرانه فقلت ان الله یخفرت فی حیرانه فینضب لجاره ان صیب له شاة او بعیر فانتدش غضباً لجمیرانه قال فافلیت علی ذلک فلما قبض رسول الله صلی الله علیه و آله و امر ابو بکر بلعن ذلک فقد مت علیه فقلت یا ابوبکر انک لم تنه فی ان اقامه علی تبیین المسلمین قال بلی قال فاما انما کان لان عن ذلک قلت ما حکک علی ان علی امر الناس قال لم اجذب ذلک فایک ففتیت علی ان الله محمد الفرقه و فی رواية اخری ان ابوبکر قال ان الله العرب لم یمنی اصحابی قال فلم یزل یخندراتی حتی

عذرته و ولایت اینجی بیست برشت تا اعدام جناب خلافت عباسی تمام زمین و دار و کله یکی یک چادر داشتند که هم
فرش بود و هم لباس و اگر ذکر عذر جناب مدوح در باب قبول خلافت و بیعت تمام تعلق نمیداد این میزدان بدو ت این عذر
و دلگرمیهای شان با خدا این منصب با تفصیل شرح میدهد و در خلافت اختیار بخند کلمه محل که عند النصف اطلب عاری
تفصیل است گفتا میسازد که اگر حرص تراوس علی خلاف قوله ما کنت حریصا الی آخره بدل جاه طلب مرکز نمیداد
رفع خشیت فرقت است پس سهل ازین که واقع شده و فرقت است بر همین امر خلافت متضرع گشته بر انت خوشتر
میشد یعنی از این عم و داماد پیغمبر اعظم حضرت امیر المومنین علیه السلام است عاری قدوم کرده بیعت میکرد و اگر بوجهی
استغفر الله من مناسبت نمیدیدند سبط اکبر علیه السلام را بر سر ندیدند بگوشتان صلی الله علیه و آله نشانیده خود ناسبت
و زیر میبندند که در مصیبت و حرص جناب مدوح منافاتی با برای امور خلافت داشت کما مر الاشارة فیما سلف
و اگر این هم جائز نمیداشتند جناب عباس عم پیغمبر خدا را که خود بحق شان حدیث عم الرجل صوابه روایت میکنند
و شریک میراث بنوی میدادند خلیفه میساختند و خود مشیر و وزیر میبودند از تمام مسلمانان یک کس هم انکار نمیکرد
و در کار بر انصار که کتبه اسلام بودند و آنها به گاه بر عم شان بر حدیث الایمه من قریش ساکت شدند و همیشه
حضرت رسالت پناه را مرجع دانستند بر خلافت افایند که به صطفی خواه عمومی آنحضرت صلی الله علیه و آله میان
رضایانید اوند که حسب حق تعالی قهار الرجل بقول امیر کل امیر لای بدیست و در باب وایت آخری بخاتم خیر
فقیر حکایت که کذب به نسبت که انی علی ذی و نی مسکت مثل طریقه کاتبان عند الغلطانی التقییم و التاخیر برانته
اوه لم بدعنی اصحابی مقام و به خرمیاید نوشت اکنون باز بر اصل مطلب میروم که عقل تهر اشهر و اوعا جیب
عقیق است که این مال از میراث پدری که نیافته بودند به جناب ابو قحافه تا عهد خلافت فرزند رشید خود در حیات بودند
و در نهایت خشک پیش میکردند چنانکه جامع بیاض گوید و نه لفظ و نه در اصحاب تواریخ مشهور است که ابو
مرو عیبه بن جدهان بود و او را میگویند گرفته بود هر روز چهار دانگ رمی و بدن طعام که در خنجرها بماند و عیبه بن
جدهان منعم بود هر روز طعام بسیار ساختی و ابو قحافه را بر ام خانه فرستادی و سناوی میکردی تا خلق بیایند و طعام
او بخورند چون طعام خوردی و باز گشتندی نقدی که بدان کاسها مانده بودی که فقی و آن چهار دانگ در دستند
و بخانه خود بروی تا عیالان و بنجورند مگر اینکه برق جبین و کدیمین خود پیر ساخته باشند تحقیقش اینکه جناب شان
حرفه بزرگی داشتند کما فی البیاض اند کور مار استقول عن جیوة الحیلون فی لغة الجوزکان ابو بکر الصدیق نیز از شرم
قال جاسعه و یویدیه ما ذکره ابن الاثیر فی النهایه فی حدیث عائشه لما استخلف ابو بکر قال لقد علم قومی ان حرفی لم
تکون تعجز عن مؤنه اهل و شغل با مر المسلمین ساکل الی ابی بکر بنی الدان نه الحدیث فی مشکوٰۃ ایضا مذکور و
و مؤید معنی است روایتی که صاحب غنیه الاحباب مقصد دوم در ذکر اکول و لبوس جناب صدیق آورده حیث
قال متبوت پیوسته که چون امر خلافت بروی قرار گرفت روزی که صبح متوجه بازار شد تا بر عادت معهود خویش تجارت
و خرید و فروخت کند و ابو عبیده باو رسیدند گفتند یا خلیفه رسول الله کجا میروی گفت بازار گرفته تا چه کنی و

و حال آنکه این مانع دانی مسلمانان شده مناسب منصب نیست که به مقتور محدود تر و به بازارهای و تجارت کنه
گفت ای عیال چه کنم گفتند مراجعت فرمائی تا برای توجیزی از بیت المال مقرر سازیم صدیق بازگشت و باتفاق
سائر اصحاب برای ماکول می و هیالان و می نیم کوسفند و حوایج ان و هر سال ان مقدار که ملبوس می و هیالان
می باشد و مرکوبی و خادمی مقرر می ساختند و روایتی هست که سالی برای می دو هزار درهم بود و هزار و پانصد میشت
تقرر کردند انهمی و پیر طاهر است که در مکة معظمه خریدار می شد و میا که بود چه شونت ماکول و ملا بس عرب محتاج بیان نیست
و علی هذا القیاس مقدرت و اگر کسی مقدر می هم داشت معنای مختلف در لباس نبود پس باید هیچ و تنه اگر باس
و امثال آن بوده باشد و انهم بطور دو کار اندازان بوده است چه جاکه مثل تجار که اسباب تجارت بخانه شان جمع میا
و مردم میخرند بلکه خود به بازار رفتن میخرند و میفروختند و در چنین سودا بسر برد معیشت بتعسر می شود چنانکه قول جناب
ممدوح ان حرفی لم تکن تجر عن مؤننه اهل بنی منی دلیل صریح است که عدم عجز از مؤننه عیال کوپا منقضم بود چه که جمع
مایه و انهم چهل هزار فان ذلک استجیل بان استحالة العادیه و العقل نشاهد علیها بالبداهة اکنون سخنی بس طریف باید
نمید که هنگام تحریر این مقام بخاطر فائز خطور می کرد که از جرات حضرات سنت و جماعت بعید نیست که این فقر جناب عتیق
را حل بکردن حضرت سلطان الخافقین تمامه سرمای عتیق را گردانند و بگویند که آنچه از حکایات افتاد جناب عتیق نقل
کرده ای جمله قصصی بعد هجرت و حال قاست مدینه منوره است جناب عتیق جمله مال خود را بکے معظمه انفاق کرده بودند و
برخی باین شکفت خودم بحديث نفس میخندیدم و باز بمنی را استجیل میا نکاشتم تا که برای نقل احادیث مسطوره
قبیل نه ایاض را بر می کشودم و دیدم و چه دیدم که سبحان الله ان محذوش خاطر فائز از زبان معجز تو امان خود حقه
و سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم مرفوع ساخته اند و به بنانی البیاض اخرج البغوی و ابن کثیر عن ابن عمر قال کنت عند
النبی صلی الله علیه و سلم و عنده ابو بکر الصدیق و علیه عبادة قد ظلمها فی صدره بخلاف فخرزل علیه جبریل فقال یاک
مالی اری ابا بکر علیه عبادة قد ظلمها فی صدره بخلاف فخرزل علیه جبریل انفق ماله علی قبل الفتح قال فان الله یقر علیه السلام
و یقول قل لا راض انت عنی فی فکرک هذا ام سلخه فقال ابو بکر اسخط علی بی انا عن ربی راض انا عن بی راض
انا عن ربی راض و سنده غریب جدا و اخرج الخطیب بسنده واه عن ابن عباس عن النبی صلی الله علیه و سلم قال جبط
جربا و عابطه فیه و متخلل بها فقلت یا جبریل هذا قال ان الله امر الملائكة ان تخیل فی السما تخیل انی بکر لی لاری
قال ابن کثیر انما ذکره اولولان هذا الذي قبله تیداوله کثیر من الناس الا ان عمر بن الخطاب اولی من اصوغ لحدیثی الفصل الثامن
البیاض الثالث فالحین تم من یصع اول الخلیفة یحیی کذا فی کلام و انچه برین حدیث حین المتروک و میشود که از اصل مقصود با و انهم
و العیان غنی عن البیان معند شاید و ذیل دیگر احادیث موضوعه بستان حقیقی ذکر می ازین احادیث هم بر زبان
نامیده و اما من حیث الاسناد فالحین من السامع و لیه البغوی عن ابن عساکر مدیل علی ما مدیل فحجب عین که
مثل شان ابن کثیر را هم منکر شدن و منکر گفتنش نمیا بیست و نه بطریق المطابته با جمله هرگاه علای سنیة تخفیف
مؤننه معاشره ما میبعض اختلاف احادیث منور و لو بالکنایة کرده باشند تحصیل حاصل چه کار بند شویم و فقیر

از معاشره اهل نصفت و ادب طلب که با غرضی غلط و بر سرین تعلیه بطلان اتفاق می افتد اندک امان کار فرما شوند
که این طایفه بعلی الله الرسول مطلقا نسبت عیوب بذات منزله عن النقص جناب عصمت مآب نبوی مبالا
ندارند خود روایت میکنند که شخصی تمام مال اتفاق فی سبیل الله میخرد است آنحضرت صلی الله علیه و سلم منعتش فرمودند
و فرمودند که چیزی برای عیال خود هم بگذار و بحق آن رسول الهی النسب لا یؤید که خلاف امر خود مع الله کار
فی سبیل الله که تغافل مالی از جناب خلیف نفرموده تمام مال شان را گرفتند بعد می که سفری البیه مبتدا فی
کلب شدند حی که خیر یک عمارت ایشان بود و فلان اول و لا قوه الا بالله ولا مغیث الا ایاه و تحقیقی مباد که واضح حد
در قید اتفاق بلفظ قبل الفتح صنفی انکار برده که کلامی گفته که قبل الهجرة و بعد الهجرة و کلا الحالین را شامل باشد
لکن ازین چه می کشاید که در کتب قوم قبل الهجرة موجود و حال افلاس جناب مروج در اول سال هجرت و با یقارب از روی
صالح احادیث مسلمین گشته و چون عادت فقیر است که آنچه احتمالات جواب از جانب خصم از روی استقرار بخاطر ناسا
میرسد و کسب متروک نمیشود و تحقیق فیما نحن فیه که مصارف عتیقی را در یک مظهره بابت تخلص سلمانی که شکرین
قبید میکردند از روی روایات طریقه خود و ثانی که انحراف در نهایت درجه سقوط است چه اول کلام منسوب الی امام
انفق علی قبل الفتح و یا یعنی مال مثل مال بانی بکر تحقیق است در نیکه اتفاق عتیقی نفق بذات خاص مصطفوی
صلی الله علیه و سلم و نفع آن خصوصیت با شجرت و شست و شوی اتفاق فی سبیل الله تجاوز خلاف طایفه و یا بشاره
من غیر دلیل ظاهر یا لاتفاق و ثانی استعد بانکه کذب ارشاد نبوی لازم می آید چه هرگاه اتفاق عتیقی را که فی
سبیل الله بود منسوب بذات خاص خود فرموده باشند عدم نفع مال دیگران مثل مال عتیقی صریح خلاف نفس
الا مرجه مال دیگران مثل مال جناب عثمان که بایرود و نه زیاده ثم نفع کرده و ثانی شاد هو

العمه ما نقل ابن ابی الحدید عن شیخه ابی جعفر قال قال اخیه و نا علی

ای نواب الاسلام انفق هذا المال و فی ای وجه وضعه فانه یس

بجائز ان یجفی ذلک و یدرس حتی یفوت حفظه و شیعی

ذکره و انتم لم تقموا علی شیخه اکثر من ثقیف بکرکم

ستار قاب لعلها لا یسبع ثمنها فی

ذکب و العصر ایه حدیثم اتمی

فقط

